

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie
a
Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

Uplatnění absolventů oboru Sociální pedagogika PF JU

Vypracovala: Soňa Jurásková
Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Soňa JURÁSKOVÁ**
Osobní číslo: **P100103**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Název tématu: **Uplatnění absolventů oboru Sociální pedagogika PF JU**
Zadávací katedra: **Katedra pedagogiky a psychologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce bude zmapovat možnosti profesního uplatnění absolventů studijního oboru SOP Pedagogické fakulty JU.

Práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části budou zpracovány základní teoretické poznatky, týkající se oboru sociální pedagogika jako vědní disciplíny, studijního oboru sociální pedagogika a profese sociálního pedagoga.

Praktická část bude zkoumat motivaci studentů oboru sociální pedagogika na PF JU ke studiu a jejich profesní uplatnění. V souladu s cílem práce bude použita kvantitativní výzkumný přístup a sběr dat pomocí dotazníků. Výběrový soubor budou tvořit studenti oboru SP na PF JU.

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Coufalová, Š. Sociální pedagogika jako obor studia na vysokých školách v České republice. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, 2006.

Gavora, P. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido 2000.

Chráška, Miroslav. Úvod do výzkumu v pedagogice. Olomouc: UP, 2003.

Kraus, B. Sociální pedagogika jako vědní disciplína a jako studijní obor. In: Sborník příspěvků z I. Mezinárodní konference uskutečněné ve spolupráci s Pedagogickou fakultou MU v Brně na téma Sociální pedagogika jako vědecká a společensky nutná disciplína. Hřebíček, L. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2000. s. 68-76.

Kraus, B. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008.

Kraus, B., Poláčková, V. a kol. Člověk- prostředí-výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001.

Procházka, Miroslav. Sociální pedagogika. Praha: Grada, 2012.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Olga Vaněčková

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: **26. března 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2013**

Mgr. Michal Vančura, Ph.D.

děkan

prof. PaedDr. Iva Stuchlíková, CSc.

vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. dubna 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 14. 6. 2013

.....

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá profesním uplatněním sociálního pedagoga. Cílem práce je zjistit, jaká je profesní struktura studentů studijního oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a jak studenti vidí možnosti profesního uplatnění po absolvování studia. Teoretická část se zabývá se historickým vývojem sociálně pedagogického myšlení, sleduje sociální pedagogiku jako vědní disciplínu, věnuje se profesi sociálního pedagoga, jeho kompetencím, možnostem uplatnění. Empirická část bakalářské práce je věnována výzkumnému šetření. Je popsána struktura studentů oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity, je zjišťováno, jak studenti vidí své uplatnění po absolvování studia. Další výzkumné šetření je zaměřeno na zkoumání, jak hodnotí studenti význam a přínos studia a rozvoj vlastních kompetencí, zejména profesních, v souvislosti se studiem oboru. K naplnění výzkumných cílů zvolen kvantitativního přístup, metoda dotazování.

Klíčová slova

Sociální pedagogika, sociální pedagog, význam studia, kompetence, uplatnění.

Abstract

This bachelor thesis deals with the professional placement of social pedagogues. The aim is to discover the occupational structure of students majoring in the Social Pedagogy study program at the Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budejovice. We also survey how students see their careers opportunities after graduation. The theoretical part deals with the historical development of social pedagogical thinking and studies social pedagogy as a scientific discipline. Furthermore, we look into the profession of social pedagogues, their qualifications and employment opportunities. The empirical part of the thesis informs about our research. It describes the structure of social pedagogy students at the University of South Bohemia. We answer the question of how students see their employment after graduation. The other part of our research project focuses on exploring how students evaluate the importance and benefits of studies and how they develop their professional skills in connection with studying the subject. The quantitative approach method (using a questionnaire) was chosen to meet the research objectives.

Keywords

Social pedagogy, social pedagogue, study impact, skills, professional placement.

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní PhDr. Olze Vaněčkové za odborné vedení této bakalářské práce, za její cenné rady, ochotu a trpělivost, kterou mi věnovala.

Mé díky patří i rodině a lidem, kteří jsou mi nablízku a jsou mi oporou po celou dobu studia.

Obsah

1	ÚVOD	9
2	SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA – CHARAKTERISTIKA, VÝVOJ SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÉHO MYŠLENÍ	12
2.1	CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	12
2.2	VÝVOJ SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÉHO MYŠLENÍ	14
2.2.1	Historické kořeny sociálně pedagogického myšlení.....	14
3	SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO VĚDNÍ DISCIPLÍNA	23
3.1	AKTUÁLNÍ OTÁZKY POJETÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	23
3.2	PŘEDMĚT SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	24
3.3	AKTUÁLNÍ ÚKOLY A PERSPEKTIVY SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	28
4	PROFESE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	30
4.1	ZÁKLADNÍ VYMEZENÍ PROFESE	30
4.2	KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	34
4.3	MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	37
5	SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO STUDIJNÍ OBOR NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR	39
5.1	PŘÍPRAVA NA PROFESI SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA A PROFIL ABSOLVENTA	39
5.2	PŘEHLED VYSOKÝCH ŠKOL V ČR, ORGANIZUJÍCÍCH STUDIUM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY.....	41
6	STUDIJNÍ OBOR SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA PF JU V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH	49
7	REALIZOVANÉ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	52
7.1	CÍLE EMPIRICKÉ	52
7.2	FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	52
7.3	METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	53
7.4	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU.....	54
7.5	PRŮBĚH ŠETŘENÍ A ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT	55
8	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	57
8.1	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ V 1. ROČNÍKU	57
8.2	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ VE 3. ROČNÍKU	76
9	SHRnutí VÝSLEDKŮ, ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY	96
10	ZÁVĚR	108
11	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	112
12	SEZNAM PŘÍLOH	117

1 ÚVOD

Sociální pedagogika je mladou vědní disciplínou, avšak některé její aspekty, jako například důraz na společenskou důležitost výchovy, byly vyzdvihovány již v dávné minulosti. Na ideál výchovy, směřující ke společenským cílům, postupně navazovaly myšlenky zabývající se pomoci člověku, které přerůstaly do praktické snahy řešení sociálních problémů. Současná doba, nesoucí s sebou neustálé sociální i politické změny, přináší rovněž zvyšující se nároky na člověka, dochází k růstu nezaměstnanosti, prohlubují se rozdíly mezi skupinami ve společnosti, převládá nejistota a roste deviantní jednání. Člověk se ocitá ve složitých situacích, které nedokáže vlastními silami řešit a právě v těchto okamžicích nabývá role sociální pedagogiky velkého významu.

Vědní obor sociální pedagogika zažívá v posledních dvaceti letech velmi intenzivní rozvoj, jak v rovině teoretické, tak i praktické, a také nově založený studijní obor sociální pedagogika se stal předmětem vysokého zájmu studentů na univerzitách, nabízejících tento obor studia.

Sociální pedagogiku výstižně definuje Kraus: *“pojem sám nepochybně vyjadřuje spojení celé oblasti a problematiky výchovy s oblastí a problematikou fungování společnosti. Tedy hledání způsobů, jak ovlivňovat ostatní, zejména děti a mládež, aby chtěli a aby byli schopni a připraveni porozumět, vyrovnávat se a řešit životní situace a problémy své i druhých i celé společnosti pro dobro své, druhých i celé společnosti“* (Kraus, 2009, s. 349-350).

Předložená bakalářská práce se zaměřuje především na problematiku profesního uplatnění sociálního pedagoga.

Téma práce jsem zvolila z několika důvodů. Sociální pedagogiku, ať již jako vědní disciplínu nebo obor studia a rovněž profesi sociálního pedagoga, považuji v současné době pro společnost za velice potřebnou. Vnímám ji jako profesi, která má před sebou velkou budoucnost. Profese sociálního pedagoga však není mezi veřejností příliš známá a jakmile zazní název tohoto povolání, málokdo ví, co si má pod pojmem sociální pedagog představit a nezná oblasti jeho působnosti.

Pojetí profese sociálního pedagoga, definice profilu absolventa i možnosti jeho uplatnění jsou zpravidla uváděna dosti široce. Sociální pedagogové mohou najít roz-

ličná zaměstnání v mnoha institucích a organizacích v rezortech školství, zdravotnictví, práce a sociálních věcí, vnitra. Skutečnost je však taková, že profese sociálního pedagoga dosud není legislativně v žádném zákoně vymezena a je možno pouze využít kvalifikace v oboru sociální pedagogika v rámci jiných profesí.

Jako studentku tohoto oboru mě zajímá, z jakých profesí jsou tvořeny skupiny studentů oboru Sociální pedagogika, co je vedlo k rozhodnutí studovat tento obor a zejména, jaké uplatnění studenti očekávají po absolvování studia.

Obecným cílem práce bude analyzovat jak teoretický obsah, tak studijní i profesní kontext oboru sociální pedagogika, což představuje zároveň východisko pro naplnění hlavního cíle práce: zjistit, jaká je profesní struktura studentů studijního oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a jak studenti vidí možnosti profesního uplatnění po absolvování studia.

K naplnění výzkumných cílů byl zvolen kvantitativní přístup, metoda dotazování.

Bakalářská práce je členěna na dvě části. První část, teoreticky orientovaná, je zaměřena na vytvoření uceleného přehledu poznatků o teoretických i praktických aspektech oboru, který je nezbytný pro zpracování části empirické. Zabývá se historickým vývojem sociálně pedagogického myšlení, sleduje sociální pedagogiku jako vědní disciplínu, věnuje se profesi sociálního pedagoga, jeho kompetencím, možnostem jeho uplatnění atd. Teoretickým východiskem je skutečnost, že dosud není jednoznačně definováno uplatnění sociálního pedagoga a jeho kompetence a také proces vymezení pojetí profese sociálního pedagoga není dosud ukončen.

V empirické části bakalářské práce se v rámci výzkumného šetření věnujeme popsání profesní struktury studentů oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity. Zjišťujeme, jak studenti vidí své uplatnění po absolvování studia. Dále zkoumáme, jak hodnotí studenti význam a přínos studia a rozvoj vlastních kompetencí, zejména profesních, v souvislosti se studiem oboru.

Byla bych potěšena, kdyby získané poznatky byly prospěšné a využitelné pro katedru Pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity, která tento obor garantuje, a také pro širší okruh zájemců a aby přispěly k poznání profese sociálního pedagoga.

A TEORETICKÁ ČÁST

Cíle teoretické

Cílem teoretické části bakalářské práce je vymezení a zpracování teoretických východisek práce. Tyto cíle zahrnují seznámení se s odbornou literaturou, analýzu textů autorů, kteří o tomto tématu publikovali, studium prací zaměřených na realizovaná výzkumná šetření na téma uplatnění absolventů studia sociální pedagogiky. Další cíle obsahují shrnutí historie vývoje sociálně pedagogického myšlení u nás a v zahraničí, vymezení sociální pedagogiky jako vědní disciplíny (analýza pojetí sociální pedagogiky, vymezení jejího předmětu, shrnutí aktuálních úkolů sociální pedagogiky) a shrnutí publikovaných pohledů na kompetence sociálního pedagoga a jeho uplatnění. V této části je uveden přehled vysokých škol, které nabízí studium tohoto oboru, podrobněji je pak popsán vývoj studijního oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Potřebné informace byly čerpány formou analýzy textů autorů, kteří jsou uvedeni v seznamu použité literatury.

Teoretickým východiskem je skutečnost, že dosud není jednoznačně definováno uplatnění sociálního pedagoga a jeho kompetence a také proces vymezení pojetí profese sociálního pedagoga není dosud ukončen.

Na téma profesního uplatnění absolventů oboru Sociální pedagogika bylo již vypracováno a obhájeno několik bakalářských i diplomových prací, zabývajících se jak jejich uplatněním na trhu práce, tak i konkrétním možným povoláním, které může sociální pedagog vykonávat. Tyto práce jsou zaměřeny na práci sociálního pedagoga ve Vězeňské službě ČR, u Policie České republiky, na základní škole, v oblasti krizové pomoci a intervence, další se orientují na témata související s přípravou sociálního pedagoga na vysokých školách, popisují koncepci jeho profilu nebo práce.

Problematice sociální pedagogiky z hlediska teoretického i praktického se věnuje i řada autorů ve svých publikacích, např. *Základy sociální pedagogiky* (Kraus, 2008), *Sociálna pedagogika pre pomáhajúce profesie* (Klein, Rosinský, 2010), *Sociálna pedagogika ako životná pomoc* (Bakošová, 2008), *Člověk-prostředí-výchova* (Kraus, Poláčková et al., 2001), *Sociální pedagogika* (Procházka, 2012).

2 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA – CHARAKTERISTIKA, VÝVOJ SOCIÁLNĚ PEDAGOGICKÉHO MYŠLENÍ

2.1 Charakteristika sociální pedagogiky

Sociální pedagogika je samostatnou vědní disciplínou v systému pedagogických věd a její význam a funkce se v praxi uplatňuje v každodenním životě společnosti. Její prvotní koncepce směřovala k zájmu o jedince a skupiny jedinců ohrožených sociálně patologickými jevy, rizikovým chováním, sociálně znevýhodněným. Cíle a působnost sociální pedagogiky se však stále rozšiřují a mění v závislosti na změnách a potřebách ve společnosti. V současnosti zasahuje do řešení sociálně výchovných problémů ve společnosti, angažuje se v procesech socializace dětí, mládeže i dospělých a plní významnou úlohu v oblasti prevence nežádoucích společenských jevů. Stanoví si stále nové úkoly, jejichž cílem je vychovat jedince schopného se prosadit ve složitých oblastech sociálních vztahů, komunikace, způsobilého vyrovnat se s různými zátěžemi.

V názvu sociální pedagogika jsou spojena dvě slova, pedagogika a sociální. Přadka charakterizuje přídavné jméno sociální v kontextu s pedagogikou a v souvislosti s českým prostředím jako „*pomoc poskytující potřebným, přičemž tato potřebnost může mít různý původ a příčinu i soubor charakteristik: potřební jsou chápáni jako lidé určitým způsobem znevýhodnění vůči průměrným vůči normálním*“ (Přadka, 2002, s. 9). Autor dále uvádí, že tento termín má mnoho významů a může být chápán jako např. altruistický, týkající se soucítění, vzájemné pomoci, člověčenství, humanity. Přadka shrnuje, že „*sociální je chápáno jako jakékoli jednání směřující k jinému jedinci nebo skupině v lidské společnosti*“ (Přadka, 2002, s. 13).

V *Pedagogickém slovníku* autoři vymezují pedagogiku takto: „*Pedagogika je v odborném významu věda a výzkum zabývající se vzděláním a výchovou v nejrůznějších sférách života společnosti. Není tedy vázána pouze na vzdělávání ve školských institucích a na populaci dětí a mládeže*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 160).

Pro termín pedagogika používá dále Průcha toto vymezení: „*pedagogika vskutku pojednává o výchově v lidské společnosti, zabývá se také interakcí mezi učiteli a žáky, vysvětluje jevy učení a vyučování atd.*“ (Průcha, 2000, s. 13).

Vymezení pojmu sociální pedagogika a není zcela jednotné, níže vybíráme definice sociální pedagogiky z pohledu vybraných autorů.

B. Kraus a V. Poláčková považují sociální pedagogiku za „*speciální pedagogickou disciplínu s poněkud zvláštním charakterem, a tím je transdisciplinárnost*“ (Kraus, Poláčková, 2001, s. 12). Tito autoři zastávají širší pojetí sociální pedagogiky a podle nich se „*zaměřuje se na problémy patologického charakteru, marginálních skupin, částí populace ohrožených ve svém rozvoji a potencionálně deviantně jednajících, ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti*“ (Kraus, Poláčková, 2001, s.12).

Průcha definuje sociální pedagogiku jako „*disciplínu pedagogiky, zabývající se širokým okruhem problémů spjatých s výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých. Mezi tyto problémy patří zejména poruchy rodiny a rodičovství; náhradní rodinná výchova; týrané, zneužívané a zanedbávané děti; delikvence a agrese mládeže; drogová závislost mládeže; dětská prostituce a pornografie; dodržování práv dítěte; resocializace a reedukace trestaných osob a další. Sociální pedagogika má tedy neobyčejně významnou úlohu v současné společnosti, v důsledku narůstající sociální patologie, kriminality mládeže aj.*“ (Mareš, Průcha, Walterová, 2003, s. 218).

Z. Bakošová považuje sociální pedagogiku „*za hraničnou vednú disciplínu, ktorá patrí do sústavy pedagogických vied. Skúma vzťahy medzi sociálnym prostredím a výchovou, formy sociálnej pomoci a starostlivosti o deti, mládež a dospelých, teda človeka v sociálnom prostredí. Sociálna pedagogika vychádza zo sociologie v tom, že sociálne problémy, ktoré sociológia popisuje a identifikuje, charakterizuje, má riešiť sociálna pedagogika v súvislosti s osobnosťou a jej poznaním. (...) Úloha sociálnej pedagogiky by mala spočívať v hľadaní optimálnych foriem pomoci človeku v jeho životnej dráhe v rozličných typoch prostredí, utvárať výchovne hodnotné podnety v prostredí a kompenzovať nedostatky.(...) Uprednostňujeme prístupy k človeku a jeho výchove ako k procesu pomoci, v ktorom formujeme pozitívne prvky osobnosti, rešpektujúc jeho potreby, práva, individuálne možnosti, schopnosti*“ (Bakošová, 1994, s. 10).

2.2 Vývoj sociálně pedagogického myšlení

2.2.1 Historické kořeny sociálně pedagogického myšlení

Kořeny sociální pedagogiky i celé evropské vzdělanosti nacházíme v antické filozofii. Řecký filozof Platón (427-347 př. n. l.) vyjadřoval ve svých dílech svoje představy o výchově jako předpokladu pro mravní vývoj jedince i prosazení požadavků společnosti na člověka.

Veliký význam výchovy vyzdvihuje také ve svých dílech filozof Aristoteles (384-322 př. n. l.), který uvádí, že cílem výchovy by mělo být přetvoření člověka v samostatnou odpovědnou bytost.

Antická římská společnost vyzdvihovala jako ideál výchovu ke ctnostem a uměřenosti a odrážela tak řecký ideál člověka-občana. Filozof a politik Seneca ve svých dílech sděloval, že stát nemůže pomocí zákonů zlepšit morálku a kladl důraz na řešení sociálních problémů ve společnosti. (Procházka, 2012, s. 12-13). Podle Senecy „...moudry člověk podá trosečníkovi ruku, poskytne přístřeší těm, kteří ho nemají, poskytne chudobným almužnu...Moudrý člověk nebude mít milosrdenství, ale pomůže ako člověk, ktorý dáva zo spoločenského“ (Hroncová, Emmerová, Kraus et al., 2008, s. 15).

V období vrcholného středověku vystupuje se svým názorem o logickém uspořádání společnosti myslitel sv. Tomáš Akvinský (1225-1274). Společenské uspořádání je dle něho postaveno na přirozené hierarchii, obsažené v přírodě i ve společnosti, na jejímž vrcholu stojí Bůh. Akvinským vytvořený vzor sociální hierarchie se stal na dlouhou dobu základem feudálního řádu. Ve středověku se rozvíjel křesťanský filantropismus, byla to však spíše nahodilá činnost. Křesťanskou pomoc poskytovaly kláštery a křesťanská společenství při farnostech a katedrálách. V českých zemích byla ceněna charitativní práce Anežky České (Anežka Přemyslovna, 1211-1282) a Zdislavy z Lemberka (1220-1252) (Procházka, 2012, s. 16-17).

Kultura renesance a humanismu přinesla odklon od Boha k člověku, výchova člověka byla chápána jako významná síla, měnící svět. Za předchůdce sociální pedagogiky jsou považováni utopisté Thomas More (1478-1535), Thomasso Campanella (1568-1639) a Francis Bacon (1561-1626). Campanella klade důraz na vzdělání a jeho rozhodující roli v uspořádání společnosti, jejíž ideální představu přináší v díle

Slunečný stát. Víru v sílu výchovy, která má vliv na utváření společnosti a člověka vyjádřil ve svých dílech učenec Erasmus Rotterdamský (1467-1536). Pro sociální pedagogiku je významný jeho názor na klíčový výchovný vliv rodiny, odlišuje rodinnou výchovu od výchovy školní (Procházka, 2012, s. 19-23). Filozof a humanista Juan Luise Vives (1492-1540) rozpracoval moderní koncepci sociálně výchovné péče o chudé, která položila základ sociální péče v období novověku. Jeho důraz na orientaci zkoumání konkrétních problémů každého člověka byl počátkem individuální sociální práce. Vives kladl důraz na vzdělávání a spojoval sociální péči s výchovou člověka, což je již rys typický pro sociální pedagogiku. (Hroncová, Emmerová, Kraus, et al., 2008, s. 24-27).

Velkou inspirací pro sociální pedagogiku je svými myšlenkami o vzájemných souvislostech výchovy a vzdělávání Jan Amos Komenský (1592-1670), který patří k největším myslitelům evropské kultury, filozofie, teologie a hlavně pedagogiky. Jak uvádí Procházka, pro sociální pedagogiku mají význam tyto Komenského ideje - „*idea síly výchovy a jejího potenciálu při přeměně společnosti, idea demokratičnosti výchovy a vzdělání, akcent na sociální roli školního prostředí a ucelený koncept nápravy společnou výchovou.*“ (Procházka, 2012, s. 24). V jeho dílech nacházíme odpověď na jednu z otázek, kterou se sociální pedagogika zabývá, a to, do jaké míry je možno výchovou změnit společnost i člověka. Jak upozorňuje Kraus, sociální cítění Komenský projevuje prosazováním myšlenky, že „*výchovu a vzdělání je třeba poskytnout všem bez rozdílu stavovské příslušnosti, bohatým i chudým, chlapcům i děvčatům*“ (Kraus, 2008, s. 10). Ve své nejvýznamnější práci, kterou je *Obecná porada o nápravě věcí lidských*, Komenský rozvíjí svou představu o napravení společnosti, a to od jejího základu, od výchovy, a je výzvou k sociální a duchovní přeměně světa. Pro sociální pedagogiku je významná čtvrtá a šestá část tohoto díla – *Vševýchova* a *Všenáprava*, kde Komenský vyslovuje ideje, které spojují další rozvoj společnosti s vytvořením sociálního prostředí, v němž by se uplatnila výchova ke vzájemné komunikaci, toleranci, porozumění a míru mezi jednotlivci i národy. (Procházka, 2012, s. 24-26).

Filozofická východiska sociální pedagogiky najdeme v 18. století, v období osvícenství, jehož základem byla idea dobra a spravedlnosti a snaha o změnu mravů a politiky ve společnosti. Možnosti, moc a sílu výchovy vyzdvihovali ve svých dílech francouzští osvícenci Claudie-Adrien Helvétius (1715-1771), Denis

Diderot (1713-1784) a Francois Marie Voltaire (1649-1778) (Kraus s. 10, 2008). Významným myslitelem té doby byl Jean Jacques Rousseau (1712-1778). Účelem výchovy dle Rousseaua je příprava pracovitých, nezávislých a aktivních jedinců, schopných si hájit svá práva (Štverák, 1991, s. 17).

Život chudobného lidu se snažil prostřednictvím výchovy a vzdělávání zlepšit myslitel Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827). Za stěžejní jsou považována jeho díla *Linhart a Gertruda* a *Jak Gertruda učí své děti*, kde vyjádřil své pedagogické představy. Jeho názory na výchovu a vzdělávání byly v této době velice pokrokové. Pestalozziho propojení sociální a výchovně-vzdělávací práce je dodnes inspirací pro sociální pedagogiku (Hroncová, Emmerová, Kraus et al. 2008, s. 46-47).

Vznik a rozvoj sociologie jako samostatné teoretické vědy v 19. století měl vliv na další vývoj pedagogiky. Na hranici mezi sociologií a pedagogikou tak vznikají nové disciplíny, jako sociální pedagogika, sociologická pedagogika, pedagogická sociologie, sociologie výchovy. V průběhu 19. století se sociálně pedagogické myšlení rozvíjí a prosazuje ve dvou směrech, praktickém a teoretickém, tyto byly pak základem pro další rozvoj sociální pedagogiky jako samostatné vědy (Procházka, 2012, s. 37-38).

Praktický směr sociální pedagogiky

Své názory a teoretické poznatky o péči o chudé a zanedbávané vrstvy přenesl do praxe myslitel Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827). Významná byla jeho činnost v Ústavu pro výchovu chudých dětí v Neuhofu a v Útulku pro osiřelé děti ve Stanzu. Pestalozzi kladl v praxi důraz na rozvoj svobody a individuality jedince, sociální úsilí spojoval s výchovným působením. Bývá proto označován za prvního sociálního pedagoga. (Procházka, 2012, s. 34-35).

V souvislosti s praktickým směrem sociální pedagogiky je spojován Friedrich Adolf Wilhelm Diesterweg (1790-1866), který se věnoval reformám obsahu a systému vzdělávání a snahou o dosažení všeobecné vzdělanosti. Jako první použil název sociální pedagogika ve svém díle *Rukověť vzdělání pro německé učitele*, blíže však tento pojem nevysvětlil.

Praktická výchovná a sociální práce na Slovensku je v této době spojována s filantropickou prací kněze, učitele a spisovatele Samuela Tešedíka (1724-1820).

System, který by mírnil „společenská zla“ se pokoušel v praxi vytvořit Robert Owen (1771-1858). Věřil, že pozitivní úpravou sociálních podmínek dojde k přeměně člověka. Výchovnou péčí o dělnickou mládež se zabýval Don Bosco (1815-1888). Svůj výchovný styl nazýval „preventivním systémem“. Byl přesvědčen, že je lepší negativním jevům mezi mládeží předcházet, než je pouze napravovat.

V Rusku se v oblasti praktické sociálně pedagogické činnosti začali prosazovat představitelé hnutí tzv. revolučních demokratů Bělinskij, Gercen, Dobroljubov, Pisarev. Velikým přínosem těchto osobností byla jejich schopnost iniciovat rozvoj vzdělávání chudých vrstev. Rysy sociálně pedagogické praxe nalezneme v díle spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého (1828-1910) (Procházka, 2012, 37-47).

Teoretický směr sociální pedagogiky

Za zakladatele teoretického proudu sociální pedagogiky i sociální pedagogiky jako teoretické vědy je považován pedagog a filozof Paul Natorp (1854-1924). Jeho nejvýznamnějším pedagogickým dílem je *Sozialpädagogik Theorie der Willensbildung auf der Grundlage der Gemeinschaft*. Sociální pedagogika je zde představena jako společensky podmíněná mravní výchova (Procházka, 2012, 47-48). „Cíl sociální pedagogiky vidí v přetváření pudů, citů, vůle a rozumu ve smyslu socializace člověka. Zdůrazňuje, že pouze díky výchově se člověk může stát organickou složkou společnosti“ (...) „Výchova zdokonaluje člověka, zušlechťuje jeho vlastnosti (první cíl výchovy) a tím jej činí schopným pro začlenění do společenských celků a vztahů (druhý cíl výchovy). (Procházka, 2012, s. 48).

Natorpův význam dále podtrhuje Kraus takto: „P. Natorp (...) tvrdil, že člověk bez spojitosti se společností není člověkem, že obě kategorie jsou na sobě vzájemně závislé. Podobně je to i s výchovou, která rovněž nemůže probíhat mimo společnost.“ (Kraus, 2008, s. 13).

Natorpovy myšlenky dále v Německu rozvíjel Paul Barth (1858-1922), který dokazuje ve svém díle, že výchova vyrůstá ze sociálních situací a sociologických charakteristik života určitých společenství a kultur. Teoretický proud zastupuje dále Herman Nohl (1879-1960) a Gertrude Bäunerová (1873-1954), kteří zdůrazňují, že sociální pedagogika má být zaměřena také na děti a mládež a zařazují ji do mimoškolní výchovy. Významným německým sociálním pedagogem byl rovněž Klaus Mollenhauer (1928-1998). Sociální pedagogika by dle něho měla být zaměřena na

odstraňování škod, které společnost lidem způsobuje (Procházka, 2012, s. 49). Pro vývoj současné německé sociální pedagogiky je charakteristické její spojení se sociální prací. Sociální práce je chápána jako součást sociální pedagogiky a obsahuje poradenskou a pečovatelskou činnost, organizování volného času, pomoc znevýhodněným skupinám a jednotlivcům (Kraus, 2008, s. 14).

Tradice sociální pedagogiky v Polsku

Bohatou tradici měla a má dodnes sociální pedagogika v Polsku. Za zakladatelku oboru je považována Helena Radlińska (1879-1954). Poprvé používá pojem sociální pedagogika a charakterizují ji jako aplikovanou vědu, která má interdisciplinární charakter a obsahuje tři oblasti, ve kterých se specializují vědečtí pracovníci tohoto oboru – teorie sociální práce, teorie osvěty dospělých a dějiny sociální a osvětové práce. Podle Radlińské jsou předmětem sociální pedagogiky vlivy prostředí, působící na proces výchovy. (Hroncová, Emmerová., Kraus et al., 2008, s. 101). Kraus zdůrazňuje, že Radlińska „*Požadovala zpřístupnění kultury pro všechny členy společnosti. Za největší přínos pro další rozvoj sociální pedagogiky je možno pokládat její koncepci dialektické souvislosti mezi jednotlivcem a prostředím a také aktivní účasti pedagoga na přetváření tohoto prostředí*“ (Kraus, 2008, s. 12).

Dalšími významnými osobnostmi oboru se stali Ryszard Wroczyński (1909-1978) a Alexander Kamiński (1903-1978). Jak uvádí Procházka „*Wroczyński vymezil podstatu a předmět sociální pedagogiky jako disciplíny zkoumající podmínky výchovného prostředí v kontextech sociálního prostředí*“ (Procházka, 2012, s. 51). V díle *Úvod do sociální pedagogiky*, vydaném v roce 1966 „*Autor vytváří ucelenou koncepci a hovoří o dvou hlavních procesech: profylaxi (neutralizace ohrožujících podnětů, podněcování podnětů žádoucích) a kompenzaci (vyrovnávání nedostatků v působení prostředí a ve výchově)*“ (Kraus, 2008, s. 21). Další významnou publikací je učebnice Alexandra Kamińského (1903-1978) *Funkce sociální pedagogiky* z roku 1972. V roce 1988 byla vydána významná učebnice *Studie ze sociální pedagogiky* Stanislava Kawuli (Kraus, 2008, s. 21).

„*Polská sociální pedagogika dokáže analyzovat a řešit řadu aktuálních společenských problémů (...) Klade důraz na spojení otázek výchovy a sociálního prostředí a vytváří náhled na formální (institucionální) a neformální (volnočasové) výchovné a osvětové (výchovně vzdělávací) působení*“ (Procházka, 2012, s. 51).

Tradice sociální pedagogiky na Slovensku

Historie sociálně pedagogického myšlení na Slovensku je spojována s osobou Samuela Tešedíka (1724-1820) a jeho filantropickou prací. O sociálních aspektech výchovy se na Slovensku zmiňuje ve své práci Juraj Čečetka (1907-1983). Hovoří však spíše o vlivu sociologie na pedagogiku. Sociální pedagogika orientovaná na společenské problémy a jejich odstraňování byla v daném společenském systému chápána jako nepotřebná (Procházka, 2012, s. 52).

K zakladatelům československé a následně slovenské sociální pedagogiky řadíme Ondreje Baláže. Zkoumal sociální podmíněnost výchovy a sociální pedagogiku chápal jako rozvíjení vědy o sociálních aspektech výchovy. Sociální pedagogiku charakterizoval jako interakci mezi sociálním prostředím a výchovou (Bakošová, 2008, s. 17). Procházka upozorňuje v knize *Sociální pedagogika* na přínos O. Baláže pro vznik sociální pedagogiky na Slovensku a uvádí, že „*Na začátku devadesátých let pak vytváří definiční rámec oboru, na kterém se rekonstruovala celá slovenská sociální pedagogika. Sociální pedagogika je jím popsána jako hraniční disciplína, která na pomezí mezi sociologií a pedagogikou zkoumá velmi složitý vztah výchovy a sociálního prostředí. Takto jím vymezený obor se přitom zajímá jak o institucionální výchovné vlivy (...), tak o otázky prevence, volnočasové výchovy a charitativní práce*“ (Procházka, 2012, s. 52).

Současná slovenská sociální pedagogika zažívá období velkého rozmachu, rozvíjí se jako vědní obor i jako studijní obor na vysokých školách. Velmi přínosné jsou práce Petera Ondrejkoviče, který se soustředí především na oblast sociologie výchovy, ale zabývá se také procesy socializace osobnosti v rodinném a školním prostředí, problematiku sociálně patologických jevů a jejich prevence.

K významným představitelům soc. pedagogiky na Slovensku patří Jolana Hroncová. Zabývá se otázkami profesních kompetencí sociálního pedagoga a problematikou tzv. sociálně patologických jevů a možností jejich prevence. Společně s Ingrid Emmerovou se ve své práci věnují rozvíjení otázky vymezení role sociální pedagogiky v oblastech prevence a reedukace. (Procházka, 2012, s. 50-53).

K rozvoji slovenské sociální pedagogiky významně přispívá Zlatica Bakošová, která sociální pedagogiku vymezuje jako životní pomoc člověku. „*Sociálna pedagogika ako životná pomoc je pozitívna pedagogika, ktorej cieľom je v systéme komplex-*

nej starostlivosti poskytnout pomoc dětem, mládeži a dospělým v různých typech prostředí hledáním optimálních forem pomoci a kompenzováním nedostatků. Cílem je přeměna lidí a společnosti prostřednictvím výchovy. Ide o proces výchovnej starostlivosti, opatery, ochrany smerujúci k integrácii a stabilizácii osobnosti“ (Bakošová, 2008, s. 58).

České tradice sociální pedagogiky

Počátky sociálně orientované výchovy v českých zemích sahají do druhé poloviny 17. století. Jedná se především o sociálně výchovné působení, zaměřené na pomoc bližním, nemocným a chudým lidem.

Prvky sociální pedagogiky nacházíme v názorech a myšlenkách Bernarda Bolzana (1781-1848). Věřil v možnost přetvoření společnosti výchovou a osvětou, neobyčejné byly jeho úvahy o ideální podobě společnosti, které předkládá ve svém díle *O nejlepším státě*.

Skutečné počátky české sociální pedagogiky bývají spojovány se jménem Gustava Adolfa Lindnera (1828-1887). Gustav Adolf Lindner byl prvním profesorem filozofie a pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze, propagátor etického, psychologického a didaktického systému Johanna Friedricha Herbart. V roce 1882 na obnovené české části Karlovy univerzity zakládá první seminář pedagogiky. Vyzvedává společenskou podstatu výchovy, uvádí, že člověk je vystaven působení tří sil – přírody, společnosti a výchovy. Jeho dílo *Pedagogika na základě nauky o vývoji přírodním, kulturním a mravním* (1888) je považováno za základ teoretické koncepce české sociální pedagogiky. Lindner upozorňuje „že, že výchova nikdy nepůsobí na člověka, který existuje v prázdném poli, ale na jedince, který je vždy zakotven v přírodě a kultuře“ (Procházka, 2012, s. 57). Přírodní a sociální podmínky jsou dle Lindnera všudypřítomné a působí nepřetržitě, výchova má pouze omezené příležitosti. Vyzvedává společenský význam výchovy, výchovu člověka, připraveného pro život společenský a ne výchovu jako cíl pro získání kvalifikace, či určitého stupně vzdělanosti. Dle Lindnera je hlavním účelem sociální pedagogiky výchova občana (Procházka, 2012, 56-57).

Tomáš Garrigue Masaryk (1850-1937) hovoří o důležitost významu vzdělání a výchovy pro emancipaci utlačovaného národa. Ve svých projevech zdůrazňuje po-

třebu sociální výchovy, hovoří o nutnosti podpory sociální výchovy v duchu humanity (Štverák, 1991, s. 159).

Na konci 19. století se řada pedagogů zabývala problematikou dětské práce. Aktuálními pro sociální pedagogiku se staly problémy související s nezaměstnaností a stěhováním se za prací, alkoholismem a sebevraždami. Sociální pedagogika se zabývala v praxi jednoduchým poučováním, výcvikem a osvětou. Rodila se spontánní pedagogická svépomoc, vznikaly kroužky, organizace a spolky, jejichž cílem bylo pozvednutí morální i sociální (Přadka, Knotová, Faltýsková, 1999, s. 10-11).

Arnošt Inocenc Bláha (1879-1960) se v práci *Sociologie dětství* věnoval problematice vlivu sociálního prostředí na výchovu. Hovoří zde o sociologické pedagogice, která zkoumá vlivy sociálního prostředí na jedince. Výchova i její cíle jsou společenské, proto je dle Bláhy celá pedagogika sociální (Procházka, 2012, s. 58).

Podobně jako A. I. Bláha hovoří o sociální pedagogice Otakar Kádner, který zdůrazňuje, že existuje jen jedna pedagogika, která je individuální i sociální zároveň (Hroncová, Emmerová, Kraus, et al., 2008, s. 130).

Po druhé světové válce byl vývoj sociální pedagogiky přerušena. Celá pedagogika se jevila jako sociální, nebylo potřeba žádné samostatné disciplíny. Jako ojedinělou lze spatřovat aktivitu O. Chlupa, který se pokusil v díle *Pedagogika* (1948) vymezit sociální pedagogiku (Kraus, 2009, s. 348). K mírné změně došlo až v šedesátých letech, kdy vznikala nová sociologická pracoviště, začal vycházet Sociologický časopis a tím se vytvořil prostor také pro sociální pedagogiku.

Karel Galla vydal vysokoškolskou učebnici *Úvod do studia sociologie výchovy* (1967), ve které se zabývá také otázkami sociální pedagogiky. Uvádí v ní, že v širším pojetí je chápána sociální pedagogika jako péče o vzdělávání širokých sociálních vrstev, je zaměřena na osvětovou péči a poskytování vzdělání se vnímá jako základ pro lepší uplatnění. Dospívá k názoru, že z tohoto pohledu je v socialistické společnosti veškerá pedagogika sociální (Kraus, 2008, s. 16-17).

Důležitým momentem pro rozvoj sociální pedagogiky mohlo být vydání slovenského překladu publikace R. Wroczynského *Sociální pedagogika* v roce 1968, avšak ani tento počín nenapomohl k rozvoji české sociální pedagogiky jako samostatné pedagogické disciplíny (Emmerová, Hroncová, Kraus, et al., 2008, s. 135).

Jediný z českých pedagogů, který se skutečně hlásil před rokem 1990 k sociální pedagogice byl Milan Přádka. Spolupracoval s Ondřejem Balážem, ve své monografii *Výchova a prostředí* popsal sociálně pedagogické trendy v západní Evropě a přinesl tak první informace o problematice sociální pedagogice v zahraničí (Hroncová, Emmerová, Kraus, et al., 2008, s. 138-139).

Zlomovým rokem pro českou sociální pedagogiku se stal rok 1990. Ač tento obor neměl velkou tradici a hledání určité kontinuity bylo složité, navíc obsah tohoto pojmu nebyl jednoznačně pojímán, došlo postupně k naplnění všech podmínek pro rozvoj sociální pedagogiky jako samostatné vědy. Postupně byl vymezen předmět oboru, do výzkumné, pedagogické a publikační činnosti se zapojilo mnoho odborníků. Sociální pedagogika se začala vyučovat jako studijní obor na vysokých školách. Za průkopnickou práci je považována studie P. Klímy, R. Havlíka Z. Mouchy a R. Růžičky *Koncepce studijního oboru a vzdělávacího programu sociální pedagogiky* (1993). Dalšími přínosnými pracemi byly zejména publikace M. Hradečné a kol. (1995) *Vybrané problémy sociální pedagogiky, Kapitoly ze sociální pedagogiky* (1996) Světlý Kvapilové, *Kapitoly ze sociální pedagogiky* (1999) autorů Přádky, Faltýskové, Knotové (Hroncová, Emmerová, Kraus, et al., 2008, s. 141-142).

Vědní obor sociální pedagogika se neustále vyvíjí, a to díky mnoha odborníkům z řad vědců a pedagogů, kteří tento obor pomáhají rozvíjet a rovněž usilují o zdůraznění jeho potřebnosti. Významné místo mezi nimi zaujímá Blahoslav Kraus, Věra Poláčková, Jiří Němec, Milan Přádka, Marie Hradečná, Světlá Kvapilová a mnoho dalších (Procházka, 2012, s. 59-60).

3 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO VĚDNÍ DISCIPLÍNA

3.1 Aktuální otázky pojetí sociální pedagogiky

Pojetí sociální pedagogiky se v průběhu vývoje různě lišila a proměňovala. Toto souviselo především s výkladem pojmu sociální, kdy jedno pojetí tento pojem chápal jako potřebu pomoci druhým, kteří se dostali do obtížné životní situace. Druhé pojetí spatřovalo pojem sociální ve vztahu k celé společnosti, ve smyslu výchovy pro život v dané společnosti (Kraus, 2008, s. 39).

V našich zemích prodělala sociální pedagogika složitý vývoj a dosud neexistuje jednotné vymezení této disciplíny. Odborníci volí několik výkladů předmětu tohoto oboru, sledují jeho různé priority a směry.

Zaměření sociální pedagogiky z hlediska různých přístupů shrnuje Kraus takto:

- a) k objektu výchovy – orientuje své působení na celé sociální skupiny
- b) k formám a podmínkám výchovy – zaobírá se výchovou v mimoškolních institucích, v rodině, zaznamenává roli lokálního prostředí
- c) k cílům výchovy – vyzdvihuje společenské potřeby, zaměřuje se na spolupráci, demokratizaci výchovy, altruismus
- d) k metodám výchovy – preferuje nepřímé výchovné postupy
- e) ve smyslu sociální pomoci – pojem sociální je chápán jako solidarita s těmi, kteří se dostali z různých důvodů do znevýhodněné situace. Použité výchovné přístupy pak jsou doplňkem celkové péče o tyto specifické okruhy populace (Kraus, 2008, s. 40).

Bakošová upozorňuje na nejednotnost vymezení předmětu sociální pedagogiky a uvádí následující směry sociální pedagogiky:

- „a) sociálna pedagogika, ktorá skúma vzťahy prostredia a výchovy*
- b) sociálna pedagogika, ktorá sa zaoberá výchovou a právnym nárokom na výchovu*
- c) sociálna pedagogika, ktorá chápe výchovu ako pomoc všetkým kategóriám*

d) sociálna pedagogika, ktorá sa zaoberá odchýlkami sociálneho správania“ (Bakošová, 2008, s. 20).

Kraus hovoří o tom, že současná sociální pedagogika má dvě dimenze – sociální a pedagogickou. *„Sociální dimenze je dána sociálním rámcem, společenskými podmínkami v konkrétní společnosti“* (Kraus, 2008, s. 44). Společnost vytváří určité podmínky, kterými může komplikovat optimální socializaci jedince nebo různých sociálních skupin, tudíž dochází k určitým rozporům. Sociální pedagogika se v těchto situacích snaží najít cesty a řešení, které pomohou k optimálnímu rozvoji osobnosti, tudíž se zabývá také měněním se prostředím, ve kterém probíhá výchovný proces. (Kraus, 2008, s. 44-45).

„Pedagogická dimenze spočívá v tom, jak prosazovat a realizovat ony společenské nároky, žádoucí cíle, požadavky minimalizovat vznikající rozpory, a to pedagogickými prostředky“ (Kraus, 2008, s. 45). Cílem této dimenze je, jak doplňuje Procházka, *„realizovat výchovné, preventivní, resocializační a reedukační postupy a usměrňovat tím životní situace jedince s ohledem na jeho potenciál a individualitu“* (Procházka, 2012, s. 64).

3.2 Předmět sociální pedagogiky

Sociální pedagogika se vyjadřuje k rozsáhlé oblasti problémů ve vztahu k celé společnosti, netýká se pouze jednotlivých kategorií společnosti, ale celé populace. Ani v současné době se nedospělo k jednoznačnému pojetí sociální pedagogiky, tato pojetí se liší v jednotlivých zemích, rozdílné jsou i pohledy jednotlivých autorů. Obsahová vymezení předmětu jsou z tohoto důvodu popsána rovněž rozdílně.

Hradečná, chápe sociální pedagogiku jako *„hraniční obor, nebo spíše o obor, který využívá východisek a souvislostí sociologických, psychologických, sociálně psychologických, sociálně politických a ovšem pedagogických. Není dosud přesně definován, takže tu koexistují různé pohledy podle převažujících východisek“* (Hradečná, 1998, s. 7). Hradečná uvádí, že sociologický pohled se více orientuje na vliv společenských podmínek a jejich důsledků pro výchovu. Přístup, v němž převládá spíše psychosociální hledisko, se zaměřuje na dítě a jeho prostředí. Za další přístupem spatřuje Hradečná (1998, s. 7) vliv edukativního prostředí. Dalším možným pohledem pro vymezení sociální pedagogiky je dle Hradečné *„vztah jedince a společnosti a otázky socializace a resocializace“* (Hradečná, 1998, s. 7).

Z. Bakošová považuje za předmět sociální pedagogiky „*prostredie, jeho organizovanie v zmysle utvárania výchovne hodnotných podnietov podľa individuálnych potrieb jednotlivcov a kompenzovanie nevhodných vplyvov v súlade so sociálně integračnou pomocou. Miesto sociálne pedagogiky má byť všade tam, kde rodina a škola stratila svoju funkciu. Ide o pomoc osobnosti, starostlivosť o ňu pri rôznych sociálnych problémoch*“ (Bakošová, 1994, s. 13).

B. Kraus uvádí, že „*sociální pedagogika se zaměřuje na každodennost života jedince, na zvládání životních situací bez ohledu na věk, akcentuje ochranu jedince před rizikovými vlivy a iniciuje takové změny v sociálním prostředí, které se snaží uvádět do souladu individuální potřeba a zájmy jedince s možnostmi společnosti*“ (Kraus, 2008, s. 46).

Kraus zdůrazňuje, že „*obecně lze tedy říci, že předmětem sociální pedagogiky jsou sociální aspekty výchovy a vývoje osobnosti*“ (Kraus, 2008, s.49).

Podle Hradečné obsahuje sociální pedagogika makrosociální hlediska výchovy (povahu společnosti, kulturní a politický stav společnosti) a mikrosociální hlediska (nejbližší životní prostředí jedince – rodina, škola, sociální skupiny). Protože se sociální pedagogika zaměřuje také na působení sociálních podnětů na jedince, obsahuje rovněž psychosociální jevy (potřeby, zájmy, role a vztahy ve skupině, fungování skupiny) a možnosti výchovy (Hradečná, 1998, s. 7).

Klapilová hovoří o tom, že se česká sociální pedagogika zaměřuje především na studium prostředí a jeho vlivu na utváření osobnosti, na pedagogizaci prostředí, dále na prevenci a terapii sociálních deviací jedinců a sociálních skupin. Řeší vztahy mezi jedincem a společností, zabývá se tedy otázkami socializace a resocializace. Sociální pedagogika je dle Kvapilové rovněž chápána jako pomoc ohrožené a zanedbané mládeži (Klapilová, 2000, s. 13).

Procházka shrnuje názory autorů na zaměření současné sociální pedagogiky a předkládá dvě základní pojetí, pojímané z hlediska širě obsahu a objektu zájmu.

Užší pojetí orientuje sociální pedagogiku na problematiku tzv. sociálně patologických jevů (rizikové chování) a na jedince nebo skupiny, představující riziko pro společnost. Předmětem zájmu jsou společenské problémy, vznikající ve spojitosti s chudobou, nezaměstnaností, sociálními deviacemi apod. Cílem sociální pedagogiky je

pomoc těmto skupinám a jedincům a nalezení výchovných postupů, kterými dospějí k soběstačnosti a svépomoci.

V širším pojetí se o sociální pedagogice hovoří jako o multidisciplinárním oboru, který se zaměřuje na celou populaci. Předmětem sociální pedagogiky je hledání optimálního souladu mezi potřebami jedinců a společnosti. Jde o usnadňování procesu enkulturace a socializace, pomoc při utváření optimálního způsobu života, a to u populace ohrožené, ale i u „zdravé“ populace. Nejedná se pouze o odstraňování negativních společenských i individuálních projevů chování, ale hlavně o posilování pozitivních složek způsobu života, a to zejména pomocí výchovy a vzdělávání. Širší pojetí sociální pedagogiky využívá zkušenosti dalších vědních oborů a zahrnuje komplexní přístup k výchovné situaci, jedinci i skupině (Procházka, 2012, s. 66-67).

Současné vymezování předmětu sociální pedagogiky

Sociální pedagogika nemá ani v současné době jednotně vymezen svůj předmět zkoumání. Autoři, zabývající se touto otázkou, předkládají různé přístupy k pojetí sociální pedagogiky a také jejich pohledy na obsah této disciplíny jsou odlišné.

Z. Bakošová vnímá sociální pedagogiku jako životní pomoc *“Sociálna pedagogika ako životná pomoc je pozitívna pedagogika, ktorej cieľom je v systéme komplexnej starostlivosti poskytnúť pomoc deťom, mládeži a dospelým v rôznych typech prostredí hľadaním optimálnych foriem pomoci a kompenzovaním nedostatkov. Cieľom je premena ľudí a spoločnosti prostredníctvom výchovy“* (Bakošová, 2008, s. 58).

Poláčková definuje sociální pedagogiku jako multidisciplinární obor a uvádí, že by měla sociální pedagogika analyzovat vztahy mezi jedincem a prostředím a snažit se o jejich optimalizaci. Studuje propojenost bio-psycho-sociálních jevů, které ovlivňují sociální integraci a zvládání životních situací jedincem. Sociální pedagogika by rovněž měla uznávat individuální potřeby a zájmy jedince a vyvolávat změny v sociálním prostředí, které by napomáhaly k jeho rozvoji. Za důležitou považuje také ochranu jedince před nežádoucími vlivy (Kraus, Poláčková, et al., 2001, s. 13).

Kraus uvádí dvě základní funkce sociální pedagogiky – preventivní (profylaktickou) a terapeutickou (kompenzační).

V oblasti prevence se vychází z analýzy těch oblastí rozvoje osobnosti, kde je klíčovým činitelem působení prostředí (rodina, vrstevnické skupiny atd.). Činnost v této oblasti by se měla věnovat utváření životního způsobu zdravé populace (primární prevence), ale také vyhledávat jedince s možným sociálněpatologickým jednáním (sekundární prevence). V této oblasti působí střediska prevence, protidrogová centra, linky důvěry apod.

Sociálně pedagogická kompenzace (terapie) znamená výchovné nebo převýchovné působení, týkající se potřeb člověka a jejich uspokojování, za účelem vyrovnání nedostatků, které byly zapříčiněny negativními vlivy prostředí. Jsou zde zahrnuty specifické přístupy k lidem, kteří mají problémy s fungováním ve společnosti, k osobám společensky znevýhodněným. Tyto problémy řeší nápravná zařízení, výchovné ústavy, léčebny. Kompenzační činnost probíhá v souladu s dalšími disciplínami jako psychoterapie, sociální práce, etopedie (Kraus, 2008, s. 46-47).

Uplatnění sociální pedagogiky spatřuje B. Kraus v těchto rovinách:

- „a) vlastní výchovná činnost (především spojená s ovlivňováním volného času)*
- b) sociálněvýchovná práce v různých výchovných zařízeních, ve školách*
- c) činnost reedukační, resocializační (včetně penitenciární a postpenitenciární péče)*
- d) činnosti poradenské, depistážní*
- e) management a organizování volnočasových aktivit (táborů, kurzů apod.)*
- f) vědeckovýzkumná činnost (v rámci rezortních institucí, vysokých škol, občanských sdružení apod.)“ (Kraus, 2008, s. 51-52).*

3.3 Aktuální úkoly a perspektivy sociální pedagogiky

Sociální pedagogika je oborem, který by měl být schopen reagovat celospolečenské problémy. Kraus uvádí jako nejpodstatnější tyto změny ve společnosti, které mohou souviset s dalším vývojem sociální pedagogiky: změny v komunikaci a medializace života, diferenciaci společnosti, hodnoty a hodnotová orientace, nárůst sociálních deviací, multikulturní soužití (Kraus, 2010, s. 11-15).

Jak zdůrazňuje Kraus *„sociální pedagogice jde o to, jak prosazovat a realizovat ony nové společenské nároky, žádoucí cíle, požadavky, minimalizovat ony rozpory v daných podmínkách – a to pedagogickými prostředky. Je tedy potřeba hledat nové cesty ve výchově a zkvalitňovat tento proces. Přitom nemáme na mysli přímé manipulativní působení, ale moderní edukaci, která jednoznačně vede k autoedukaci“* (Kraus, 2010, s. 16).

Bakošová uvádí dvě základní paradigma sociální pedagogiky. První, tradiční, je založeno na potřebě ochrany, péče, výchovy, pomoci ohroženým a znevýhodněným jedincům nebo skupinám, zahrnuje také otázky prevence. Druhé paradigma vychází z potřeby vychovat člověka schopného prosadit se nejen v informační oblasti, ale rovněž v sociálních vztazích, komunikaci, a to doma i v Evropě.

Toto vše zvyšuje nároky na schopnosti a možnosti sociální pedagogiky. Nová paradigma tedy představují pomoc, svépomoc a výchovu (ve smyslu kultivace sebe samého). Jde tedy o sociální, osobní a prosociální rozvoj a umění výchovy, směřující k výsledkům být někým a schopnosti uspět v životě.

Bakošová spatřuje další perspektivy rozvoje sociální pedagogiky jako vědní disciplíny v možnosti navázání na domácí tradice. Dalšími východisky jsou sociální a školská politika státu a rozvoj této vědní disciplíny v zemích, které jsou nám blízké svým vývojem, společenskou orientací, ekonomikou. Velikým podnětem pro rozmach sociální pedagogiky jsou společenské změny. Dalšími východisky jsou současný rozpracovaný stav sociální pedagogiky v oblasti předmětu, výzkumných metod i jejího obsahu (Bakošová, 2009, s. 38-40).

Pro další rozvoj sociální pedagogiky považuje Kraus za prioritní analyzovat průběžně vztahy ve společnosti a také vše, co má vliv na socializaci jedince. V této souvislosti uvažuje o úloze sociálního managementu, který by pomáhal k řešení perso-

nálních problémů, optimalizaci sociálních služeb a k přípravě sociálních reforem. Výchova by měla být orientována na přípravu na náročné životní situace, důraz by měl být kladen na flexibilitu, činnostnost a aktivní přístup k životu. Zároveň Kraus upozorňuje na nutnost poskytování pomoci těm, jež se ocitli v nouzi a nemohou se s touto situací vypořádat vlastními silami.. Pozornost je nutno zaměřit na prevenci nežádoucích jevů ve společnosti (sociálních deviací) a orientovat se na rozvoj volnočasových a zájmových aktivit. Z důvodu stálého narůstání sociálněpatologických jevů Kraus doporučuje zajišťovat reedukační a resocializační proces. Další úkoly pro sociální pedagogiku i sociální pedagogy v budoucnu představuje potřeba rozvoje výzkumné báze, zpracování vzdělávacích standardů, spolupráce se zahraničím (Kraus, 2009, s. 354-355).

4 PROFESE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA

4.1 Základní vymezení profese

Kraus upozorňuje, že „žijeme v takzvané postmoderně, jejíž podoba se stává již svou podstatou náročnou životní situací“ (Kraus, Poláčková, et al., 2001, s. 174).

Neustále probíhající proměny ve společnosti mají dopady celospolečenské, některé mohou ve větší míře zasáhnout určitý region, lokální prostředí, následně i jednotlivé rodiny. Pro některé jedince je pak orientace v těchto změnách i snaha vyhovět požadavkům, které jsou na něho kladeny, velice složitá a představuje pro ně velikou zátěž. V těchto, pro některé osoby složitých situacích, vzrůstá význam fungování pomáhajících profesí, ke kterým se řadí i sociální pedagogika.

Jako pomáhající se mohou označit profese, jejichž posláním jsou různé druhy péče o klienty a jejich podpora, která přispívá k jejich pocitu vyrovnanosti a spokojenosti. Jedná se také zároveň o povzbuzení schopností klienta vyrovnat se s životně náročnými situacemi, o pomoc při jeho osobnostní proměně (Kraus, Poláčková, et al., 2001, s. 188).

Základní problém v definování profese sociálního pedagoga spatřuje Kraus v tom, že každá její charakteristika je pouze modelová. (Kraus, 2001, s. 198).

Vymezení profese sociálního pedagoga je široké, nejednoznačné, stále se vyvíjející. Odborníci v oblasti sociální pedagogiky se dlouhodobě svými čtenými aktivitami, jak v rovině teoretické, tak i praktické, zasazují o ustanovení profese sociálního pedagoga jako samostatné profese. Dosud však není tato profese legislativně ukotvena.

V Zákoně č. 563/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících není profese sociálního pedagoga zanesena. Je zde pouze uvedeno, pro výkon kterých profesí je absolvování studijního oboru sociální pedagogika považováno za odbornou kvalifikaci.

(<http://www.msmt.cz/mladez/zakon-c-563-2004-sb-o-pedagogickych-pracovnicich>).

V § 20 výše uvedeného zákona je uvedeno, že:

- pedagog volného času získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti peda-

gogických věd zaměřené na pedagogiku volného času nebo sociální pedagogiku,

- vychovatel získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na vychovatelství nebo sociální pedagogiku,
- asistent pedagoga získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd.

V Zákoně o sociálních službách č. 108/2006 Sb. rovněž není profese sociálního pedagoga legislativně vymezena.

Odbornou způsobilostí k výkonu povolání sociálního pracovníka je:

- vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle zvláštního právního předpisu 40) v oborech vzdělání zaměřených na sociální práci a sociální pedagogiku, sociální pedagogiku, sociální a humanitární práci, sociální práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost,
- vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském, magisterském nebo doktorském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaném podle zvláštního právního předpisu 41

(<http://zakony-online.cz/?s174&q174=all>).

Český statistický úřad podle § 19 odst. 2 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, zavedl s účinností od 1. ledna 2011 Klasifikaci zaměstnání a profese sociálního pedagoga zde není z důvodu chybějícího legislativního vymezení uvedena

(http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_zamestnani_%28cz_isco%29).

Z výše uvedeného vyplývá, že Zákon o pedagogických pracovnících a Zákon o sociálních službách sice pojem sociální pedagog nezná, připouští však, že absolvent vysokoškolského studia, získaného studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd zaměřené na vychovatelství nebo sociální pedago-

giku nebo studia v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd, může využít svoji kvalifikaci a smí vykonávat práci vychovatele, pedagoga volného času, (zřejmě i asistenta pedagoga) a sociálního pracovníka.

Pukýšová ve své bakalářské práci *Uplatnění absolventů sociální pedagogiky na trhu práce* uvádí ještě další povolání, které by mohli absolventi studia sociální pedagogiky po absolvování bakalářského nebo magisterského studia a po doplnění akreditovaných kvalifikačních kurzů vykonávat. Zmiňuje se o povolání blízkých pro absolventy oboru sociální pedagogika a zařazuje zde asistenta pedagoga, asistenta probační a mediační služby, odborného pracovníka ve zdravotnictví. Do dalších povolání zařazuje zdravotně sociálního pracovníka a adiktologa (Pukýšová, 2012, s. 30-32).

Na Slovensku je již profese sociálního pedagoga vymezena legislativními normami, mezi které patří tyto zákony:

Zákon o výchove a vzdelávaní č. 245/2008, „ktorý umožňuje pracovať sociálnym pedagógom v školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie (...), ďalej v sústave škôl od materských až po stredné, v školských internátoch a špeciálnych výchovných zariadeniach(...). Tento zákon zaviedol funkciu sociálneho pedagóga do škôl, kde má ťažiskovo pôsobiť v oblasti prevencie, reedukácie a resocializácie. Jeho kompetencie v tejto oblasti bližšie konkretizuje ďalší Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch č. 317/2009 v § 24, kde sa uvádza, že „sociálny pedagóg vykonáva odborné činnosti v rámci prevencie, intervencie a poskytovania poradenstva najmä pre deti a žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi, zo sociálne znevýhodneného prostredia, drogovu závislým alebo inak znevýhodneným deťom a žiakom...“

„Absolventi študijných odborov sociálna pedagogika a sociálna práca nachádzajú uplatnenie aj v oblasti verejnej sociálnej správy, najmä na úradoch práce, sociálnych vecí a rodiny v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov“ (Hroncová, 2010, s. 34-36).

Profesi sociálního pedagoga charakterizuje Procházka jako „velmi široký komplex odborných interdisciplinárních znalostí, spojených vždy s realizací určitých preventivních, intervenčních a výchovných činností, které přinášejí výrazný akcent na etické

a osobnostní kvality sociálního pedagoga a jeho přirozenou autoritu“ (Procházka, 2012, s. 75).

Kraus definuje sociálního pedagoga jako *„profesionálního pracovníka, který řídí a organizuje na profesionální úrovni výchovný proces a působí na jiné (děti, mládež a dospělé) ve směru jejich žádoucího optimálního osobnostního rozvoje (především v jejich volném čase) a jednak ve směru integrace“ (Kraus, Poláčková, et al., 2001, s. 34).*

Kraus dále zmiňuje dvě oblasti činnosti, ve kterých spočívá působení sociálního pedagoga - integrační a rozvojovou.

V rovině integrační se sociální pedagog orientuje na osoby, které se nacházejí v krizových situacích a potřebují odbornou pomoc a podporu (osoby v psychickém, sociálním či psychosociálním ohrožení, stávající se překážkou pro okolí).

Funkce rozvojová se týká podpory rozvoje osobnosti v oblasti správného životního stylu, smysluplného naplnění volného času. Tímto způsobem je zároveň řešena otázka prevence, týkající se celé populace, především dětí a mládeže (Kraus, 2008, s. 198-199).

Bakošová popisuje profesi sociálního pedagoga takto: *„odborník, ktorý je teoreticky i prakticky pripravený vo vysokoškolskom magisterskom štúdiu odboru pedagogika, filozofického, pedagogického či sociálneho zamerania (predtým v špecializácii zameraní sociálna pedagogika) na sociálnovýchovnú činnosť. Je odborníkom, ktorého všeobecné kompetencie spočívajú v pomoci a podpore deťom, mládeži, dospelým, rodičom (sociálna andragogika, geragogika) a ich podpore v situáciách vyrovnania deficitu socializácie a hľadania možnosti zlepšenia kvality života prostredníctvom výchovy, vzdelávania, prevencie, poradenstva“ (Bakošová, 2008, s. 192).*

Emmerová upozorňuje na širokou škálu působnosti sociálního pedagoga, která se projevuje v oblasti sociálně výchovné pomoci dětem, mládeži, ale i dospělým. Jedná se o práci s rodinou, menšinami, působení v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče. Další činnost spočívá v působení ve školách, v oblasti volného času dětí a mládeže, v práci s rizikovými skupinami dětí a mládeže, v práci s nezaměstnanou mládeží (Emmerová, 2009, s. 176).

4.2 Kompetence sociálního pedagoga

Popis každé profese, tedy i sociálního pedagoga, je spojován s pojmem profesní kompetence. Vzhledem k široké náplni činnosti sociálního pedagoga by měly tyto kompetence zahrnovat vědomostní výbavu, praktické a sociální dovednosti, postoje a zkušenosti, které budou uplatněny při výkonu této profese.

Obsah činnosti profese sociálního pedagoga se neustále vyvíjí a propracovává, proto nejsou ani klíčové kompetence dosud jednotně vymezeny.

Pojem „klíčové kompetence“ poprvé použil a popsal v roce 1974 Dieter Mertens. Belz a Siegrist definují pojem klíčové kompetence takto: *„Klíčové kompetence jsou takové znalosti, schopnosti a dovednosti, které vyúsťují v kompetence, jejichž pomocí je možno v daném okamžiku zastávat velký počet pozic a funkcí a které jsou vhodné ke zvládnutí problémů celé řady většinou nepředvídatelně se měnících požadavků v průběhu života“* (Belz, Siegrist, 2001, s. 174).

V *Pedagogickém slovníku* jsou kompetence definovány jako soubor profesních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven pracovník (např. učitel), aby mohl efektivně vykonávat své povolání. Obvykle jsou uváděny jako hlavní kompetence osobnostní a kompetence profesní. Osobnostní kompetence zahrnují zodpovědnost, tvořivost, schopnost řešit problémy, týmově spolupracovat, být sociálně vnímavý a reflexivní. Profesní kompetence se vztahují k obsahové složce výkonu profese, ale dnes jsou zdůrazňovány kompetence řídicí, diagnostické, komunikativní aj. (Průcha, Mareš, Walterová, 2003, s. 103-104).

V *Národním programu rozvoje vzdělávání v České republice*, Bílé knize, jsou klíčové kompetence popsány takto: *„zahrnují schopnosti, dovednosti, postoje, hodnoty a další charakteristiky osobnosti, které umožňují člověku jednat adekvátně a efektivně v různých pracovních a životních situacích. (...) Patří k nim například: komunikace, rozvoj schopnosti učit se, sociální kompetence, řešení problémů, práce s informačními technologiemi“* (kol. autorů, 2001, s. 51).

Vyčerpávající a zároveň výstižný přehled přináší Bakošová, která vidí kompetence sociálního pedagoga v těchto oblastech:

1. Výchovně vzdělávací kompetence

Sociální pedagog je kompetentní vytvářet teorii sociální pedagogiky na základě domácích a zahraničních pramenů, vědecko-výzkumné činnosti a poznání potřeb v praxi. Řeší výzkumné projekty, vytváří pedagogickou terminologii, vzdělává budoucí sociální pedagogy. Plánuje, organizuje a metodicky usměrňuje činnost v zařízeních, patřících do oblasti školství, práce a sociálních věcí, vnitra, spravedlnosti, zdravotnictví. Vytváří vzdělávací projekty pro děti, mládež, dospělé, rodiče, jednotlivce, skupiny i komunity.

V oblasti výchovy dětí a mládeže je podporovatelem jejich osobnostního růstu. Rozvíjí a podporuje prosociálnost, lidskost, asertivní chování, efektivní komunikaci, altruismus, solidaritu, úctu, schopnost pomáhat. Hledá možnosti k dalšímu sebezdokonalování osobnosti, pomáhá ostatním v procesu sebevýchovy. Vzdělává se a podporuje samovzdělávání.

2. Převýchovná (reedukační) kompetence

Na základě odborné přípravy (pedagogická diagnostika, psychologie, speciální pedagogika) je schopen sociální pedagog diagnostikovat různé problémové situace a zahájit intervenci. Jako vhodnou metodu převýchovy využívá nepřímé působení, které je postaveno na principech pomoci a podpory řešit problémové situace.

3. Poradenská kompetence

Sociální pedagog by měl umět pomoci klientovi se zorientovat ve vlastní situaci, zvolit vhodný poradenský přístup, spolu s klientem být schopen rozpoznat problém a vědět, jak je možné ho řešit. Měl by mít schopnost empatie, efektivní komunikace.

4. Kompetence preventivní

Cílem univerzální prevence, která je sociálním pedagogem realizována, je vytvořit atmosféru přijetí a pochopení problémů, vůči kterým je zaujímáno odmítání, předsudky (děti ulice, národnostní menšiny, Romové, bezdomovci).

Univerzální prevencí, formou letáků, poskytováním informací, ukázkami práce v komunitě lze dosáhnout posunu v překonávání těchto bariér.

Při provádění sekundární prevence se sociální pedagog zaměřuje na úzký okruh mladých lidí s cílem poskytnout jim pozitivní vzory chování. Jedná se např. o děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.

5. Kompetence manažerská

Náplní této kompetence je, schopnost sociálního pedagoga poskytnout a koordinovat ve spolupráci s odborníky a institucemi účinnou pomoc tomu, kdo ji potřebuje (Bakošová, 2008, s. 193-196).

Emmerová zdůrazňuje, že práce sociálního pedagoga směřuje také do oblasti sociálně výchovné pomoci dětem, mládeži, ale i dospělým. Sociální pedagog je kompetentní realizovat a řídit práci v sociálně výchovné sféře, dokáže identifikovat, analyzovat a řešit sociálně-pedagogické problémy a poskytovat služby v oblasti sociálně výchovného poradenství (Emmerová, 2009, s. 179).

Dalším slovenským autorem, který rozpracoval model kompetencí sociálního pedagoga, je Határ. Ke klíčovým kompetencím sociálního pedagoga, který se zaměřuje na děti a mládež zařazuje kompetenci edukativní a reedukativní, poradenskou, diagnostickou a prognostickou, kompetenci sociálně výchovné prevence, intervence, profylaxie a terapie, kompetenci organizačně manažerskou, evaluační, administrativní a kooperační, kompetenci komunikační, sociální a resocializační, integračně kompenzační, sociálně a výchovně rehabilitační kompetenci, kompetenci aktivizující osobnost, kompetenci stabilizační a usměrňující, kompetenci sociálněpedagogického výcviku, kompetenci vědeckovýzkumnou (Határ, Szíjjártóová, Hupková, 2007, s. 44).

Kraus souhrnně uvádí tyto kompetence, kterými by měl sociální pedagog disponovat:

1. Vědomosti širšího společenskovedního základu, biomedicínké vědomosti, poznatky z oblasti sociální politiky, práce a práva. Sociální pedagog by měl disponovat speciálními znalostmi z oblasti sociální pedagogiky, pedagogiky volného času, metod sociálně výchovné práce, teorie komunikace, rovněž znalosti z oblasti personalistiky, managementu.

2. Sociální pedagog musí být vybaven dovednostmi v oblasti sociální komunikace a diagnostiky. Zvládá vedení dokumentace, umí využívat preventivní a terapeutické metody. Další dovednosti musí prokázat v asertivním řešení problémů, vytváření projektů a v zájmové činnosti.
3. K vědomostem a dovednostem se připojují ještě požadavky na vlastnosti osobnosti, tím jsou míněny psychické i fyzické předpoklady. Důraz je kladen na vnímavost pro různé životní situace, celková vyrovnanost, emocionální stabilita, schopnost sebekontroly, morální vlastnosti. Významnými vlastnostmi jsou rovněž empatie, trpělivost vlídnost, kreativita a celková aktivita (Kraus, 2008, s. 200).

4.3 Možnosti uplatnění sociálního pedagoga

Absolventům studia oboru Sociální pedagogika se nabízí pestrá škála možností, jak se uplatnit po ukončení studia. Vyřešení legislativního vymezení profese sociálního pedagoga a upřesnění jeho profesiogramu by ještě napomohlo rozšířit kompetence sociálního pedagoga a vytvořilo by tak ještě širší prostor jeho působnosti a možného uplatnění.

Kraus uvádí následující možnosti, kde se předpokládá uplatnění sociálních pedagogů:

- *„rezort školství, mládeže a tělovýchovy - školní družiny, školní kluby, domovy mládeže, dětské domovy, domy dětí a mládeže, střediska volného času, instituce výchovného poradenství (výchovný poradce ve školách), systémy preventivní výchovné péče (koordinátor prevence, metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež), sociálněvýchovná a osvětová činnost zaměřená na seniory*
- *rezort spravedlnosti - oblast penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník)*
- *rezort práce a sociálních věcí - sociální asistenti, sociální kurátoři pro mládež, sociálně výchovná péče o seniory, ústavy sociální péče*
- *rezort vnitra - utečenecké tábory, kriminální prevence*

- *oblast církevních, společenských a neziskových organizací - instituce péče o mládež, nadace, humanitární a charitativní instituce, střediska křesťanské pomoci*“ (Kraus, 2008, s. 204-205).

Bakošová doplňuje tento výčet o rezort kultury, kde by sociální pedagogové mohli pomáhat v oblasti zmírňování tabuizovaného chování a předsudků ve společnosti (bezdomovectví, děti ulice, děti z dětských domovů).

V rezortu zdravotnictví by práce sociálních pedagogů v dětských klinikách a psychiatrických klinikách měla být zaměřena na preventivní činnost.

V oblasti školství vidí Bakošová možnost uplatnění profese sociálního pedagoga na základních a středních školách. Sociální pedagog by vystupoval především jako koordinátor v oblasti prevence a řešení sociálně patologických jevů a jako koordinátor spolupráce mezi rodinou a školou, dále by působil v oblasti dalšího vzdělávání učitelů, pracoval s nadanými dětmi, pomáhal dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí atd. (Bakošová, 2008, s. 196-201).

Role a funkce sociálních pedagogů v Evropě přibližuje Kraus ve svém článku *Minulost, Přítomnost a perspektivy české sociální pedagogiky*. Působnost sociálních pedagogů proniká do netradičních sfér, jako jsou pečovatelské instituce (matky s dětmi, senioři), poradenská a preventivní činnost zaměřená na oblast volného času, manažerské a organizační činnosti včetně neziskových a církevních institucí (Kraus, 2009, s. 352).

5 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO STUDIJNÍ OBOR NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR

5.1 Příprava na profesi sociálního pedagoga a profil absolventa

Příprava sociálního pedagoga musí být koncipována kontinuálně a měla by být celoživotní. Jednotlivé stupně – bakalářské, magisterské a doktorandské měly navazovat a měla by být zajištěna průchodnost do vyšších stupňů. Vzdělání by mělo být pojato široce, zahrnovat všechny potřebné oblasti, s možností další specializace. Měla by být zajištěna dostatečná nabídka specializačních kurzů, atestací i dalšího vzdělávání.

Obsah vzdělávání by měl respektovat určité minimální standardy, které se pak odráží v obsahu přípravy ve struktuře disciplín i v obsahu jednotlivých disciplín, obojí se stále formuje a vyvíjí. Jsou to standardy:

- profesionální, vycházející z kompetencí pracovníka
- vzdělávací, tzn. určitou úroveň vzdělání potřebné pro dané pracovní zařazení
- zaměstnavatelské, tj. podmínky, za kterých je pracovník zařazen do jisté profese
- klientské, které určují je sami adresáti svými požadavky (Kraus, Poláčková, et al., 2001, s. 38-39).

Studijní obor Sociální pedagogika je koncipován zpravidla jako jednooborové bakalářské studium i jako navazující jednooborové magisterské studium a je realizováno na několika univerzitách v České republice. Na některých pracovištích si studenti mohou zvolit specializaci studia, které je zaměřeno například na výchovně vzdělávací činnost, problematiku práce bezpečnostních složek, poradenství, etopedii, volný čas, prevenci a resocializaci, sociální práci, pedagogiku volného času. Studijní programy na univerzitách jsou koncipovány tak, aby reflektovaly požadavky na absolventa oboru, na změny a vývoj ve společnosti i měnící se trh práce a tím i možnosti budoucího uplatnění absolventů.

Cílem vzdělávacích institucí je příprava kvalifikovaného odborníka, který je vybaven potřebnými znalostmi, dovednostmi a návyky a je schopen dostát nárokům na něho kladeným v rámci výkonu této profese.

Profil absolventa označuje cílovou kategorii, která přesně stanovuje vzdělávací a výchovné cíle pro určitý typ školy. Stojí nad cíli jednotlivých vyučovacích předmětů. Profil absolventa stanovuje kvality, kterými by se měl absolvent dané školy vyznačovat po absolvování studia a obdržení příslušného právního dokladu. Profil absolventa by měl vymezovat:

- cíle kognitivní, afektivní, psychomotorické
- cíle všeobecně vzdělávací a odborné
- cíle, které respektují vývoj vědy a požadavky praxe
- cíle, které respektují aktuální potřeby jedince a společnosti, cíle pro delší časovou perspektivu (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 182).

5.2 Přehled vysokých škol v ČR, organizujících studium sociální pedagogiky

Níže je uvedena nabídka studijních oborů Sociální pedagogika na vysokých školách v České republice. Zajímají nás kromě uvedených oborů také kompetence sociálního pedagoga a profily absolventů, které jednotlivé školy uvádějí.

MASARYKOVA UNIVERZITA BRNO

Filozofická fakulta

Sociální pedagogika a poradenství

bakalářské, prezenční studium

Studijní obor poskytuje vzdělání pro práci s dětmi, mládeží a dospělými v sociální i pedagogické oblasti. Absolventi bakalářského studia se uplatní při výchovné, vzdělávací a poradenské práci s lidmi všech věkových kategorií mimo působení škol

(<http://www.muni.cz/phil/study/fields/426>).

Sociální pedagogika a poradenství

magisterské, navazující, prezenční studium

Skladba jednotlivých disciplín studia nabízí dvě individuální profilace studia: poradenskou profilaci a pedagogickou profilaci (s andragogickým akcentem). Studium umožní absolventům uplatnit se v poradenských, pedagogických, řídicích i výzkumných rovinách sociálně pedagogické a poradenské práce

(<http://www.muni.cz/phil/study/fields/7000>).

Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika a volný čas

bakalářské a magisterské (navazující) prezenční studium

Pro studium se předpokládají osobnostní předpoklady pro práci s lidmi, komunikativní dovednosti korespondující s perspektivou vykonávat profesi sociálního pedagoga v primární, sekundární i terciární sféře sociální intervence; fyzická a mentální způsobilost pro zvládání mezních situací v sociálně pedagogické praxi

(<http://www.muni.cz/phil/study/fields/4626>, <http://www.muni.cz/phil/study/fields/8039>).

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika

bakalářské, prezenční i kombinované studium

Studijní obor je zaměřen na přípravu pedagogických pracovníků, kteří budou především odbornými facilitátory rozvoje osobnosti. Dále budou odborníky na tvorbu a podporu zdravého výchovného prostředí, především rodinného, volnočasového (např. domy dětí a mládeže, střediska volného času) nebo organizovaného (např. školní družiny, školní kluby, domovy mládeže, dětské domovy, výchovné ústavy, ústavy sociální péče).

Sociální pedagogika

magisterské navazující, prezenční studium

Cílem přípravy je vybavit studenty vědomostmi a dovednostmi pro práci s tzv. výchovně problémovými dětmi či rizikovými dětmi a mládeží, a to především v rezidenčních reedukačních zařízeních.

Absolvent je vybaven pro práci sociálního pedagoga (vychovatele, etopeda) např. v těchto institucích:

- resort školství, mládeže a tělovýchovy (školní družiny, kluby, domovy mládeže, dětské domovy, domy dětí a mládeže, střediska volného času, diagnostické ústavy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy, střediska výchovné péče, instituce výchovného poradenství, krizová centra)
- resort spravedlnosti (všechny instituce pracující s dětmi a mládeží při jejich reedukaci a resocializaci, probační a mediační služba)
- resort práce a sociálních věcí (sociální kurátoři pro mládež, sociální asistenti, další instituce podílející se na reedukaci a resocializaci dětí a mládeže).

Sociální pedagogika - prevence a resocializace

magisterské, navazující, kombinované studium

Obor je zaměřen na přípravu specifického okruhu pracovníků na úseku prevence negativních sociálních jevů a reedukačních a resocializačních činností především u dospělých jedinců. Studijní obor je vhodný především pro příslušníky Policie ČR všech služeb, příslušníky městské policie, celní správy, vězeňské služby, pro pracovníky magistrátů a městských úřadů, kteří pracují na úsecích sociální práce atd.

(<http://www.osu.cz/index.php?id=6085>).

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ, Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii

bakalářské, kombinované i prezenční studium

Absolventi bakalářského studia se mohou uplatnit na pozicích vychovatel, pedagog volného času nebo sociální pracovník ve státním i soukromém sektoru. Nejčastěji nalézají absolventi oboru uplatnění v těchto resortech:

- resort školství, mládeže a tělovýchovy: školní družiny, kluby, domovy mládeže, dětské domovy, dětské domovy se školou, domy dětí a mládeže, střediska volného času, instituce ochranné výchovy, instituce výchovného poradenství, instituce preventivně výchovné péče, krizová centra
- resort spravedlnosti: - v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, asistenti a úředníci probační a mediační služby)
- resort zdravotnictví: psychiatrické léčebny, rehabilitační instituce
- resort práce a sociálních věcí: sociální kurátoři pro mládež, sociální asistenti, nízkoprahové kluby pro děti a mládež, domovy a kluby důchodců (animátoři volného času), ústavy sociální péče
- resort vnitra: uprchlická zařízení, integrace azylantů

Studium rovněž poskytuje způsobilost k výkonu prací v oblasti sociálně pedagogické prevence (<http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-rizeni/pedagogicka-fakulta/Documents/2012-13/SPETB.pdf>).

Sociální pedagogika

magisterské, navazující, prezenční i kombinované studium

Absolvent má znalosti a vědomosti z oblasti sociální pedagogiky, sociologie, práva, sociální politiky, antropologie, řízení lidských zdrojů, demografie, managementu a statistických metod. Uplatnění absolventů je především v pomáhajících profesích, a to zejména v oblasti sociálně pedagogické prevence při práci s dětmi, mládeží a dospělými ve volném čase, ale i v oblasti sociálně pedagogické terapie či sociální práce a politiky. Studium jsou získány také kvalifikační předpoklady pro výkon vedoucích a řídicích funkcí v sociální oblasti (<http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-rizeni/pedagogicka-fakulta/Documents/2012-13/NPE.pdf>).

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUC, Cyrilometodějská teologická fakulta

Sociální pedagogika

bakalářské, prezenční studium

Absolvent studijního oboru Sociální pedagogika ve studijním programu Pedagogika bude teoreticky i prakticky připraven k vykonávání činností pedagogického pracovníka, zejména v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže (širší pojetí sociální pedagogiky). Při studiu bude kladen důraz na výchovu k hodnotám a na etické aspekty výchovy. Cílem studia je získat vysokoškolskou kvalifikaci v oblasti sociální pedagogiky se zaměřením na vychovatelskou činnost a práci ve volnočasových zařízeních podle §16 a 17 zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve znění novely č. 159/2010 Sb. (<http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/socialni-pedagogika-1/>).

Sociální pedagogika

bakalářské, kombinované studium

Důraz je kladen na rozvoj potřebných dovedností, aby absolvent tohoto studijního oboru měl všechny potřebné kompetence pro sociálně pedagogickou práci především v oblasti volnočasových aktivit dětí a mládeže. Cílem studia je tedy nejen získání potřebných kompetencí pro výkon povolání v oblasti sociální pedagogiky, které je založeno na hlubokém teoretickém základě a následném převedení teoretických poznatků do praxe, ale také celkové prohloubení sociálního, kulturního, vzdělanostního přehledu absolventa. V neposlední míře pak bude dáván důraz na hodnotový rozhled absolventa se zaměřením na křesťanské hodnoty

(<http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/socialni-pedagogika/>).

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI ZLÍN, Fakulta humanitních studií

Sociální pedagogika

bakalářské, prezenční i kombinované studium

Absolventi naleznou uplatnění v rezortu školství, sociálních věcí a zdravotnictví. V rezortu školství jsou to školní kluby a domovy mládeže, střediska volného času, zařízení ochranné výchovy, instituce výchovného poradenství, pedagogicko psychologické poradny, střediska preventivní výchovné péče apod. Ve zdravotnictví se absolventi uplatní jako pracovníci centra léčebné rehabilitace, v psychiatrických léčebnách, v kontaktních protidrogových centrech. Oblastí činnosti absolventa mohou být i vzdělávací aktivity (např. semináře pro rodiče či učitele), poradenství, sociální opora v krizových situacích, pedagogicko-psychologická diagnostika dětí, mládeže a dospělých, prevence vzniku sociálně patologických jevů, sociálně pedagogické intervence nebo výzkumná činnost. Resort sociálních věcí nabízí uplatnění sociálních kurátorů a asistentů v poradnách pro rodinu a mezilidské vztahy, ústavech sociální péče a další (http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/sp2013_1.pdf).

Sociální pedagogika

magisterské, navazující, prezenční i kombinované studium

Absolvent si osvojuje klíčové kompetence vyplývající ze současného pojetí sociální pedagogiky: profesně oborové, sociálně pedagogické, diagnostické, intervenční, komunikativní, řídicí a osobnostně kultivující. Absolvent aplikuje teoretické poznatky společenskovědních disciplín v praxi, využívá metody výzkumu, řídí práci v organizaci a orientuje se ve všech oblastech sociálně pedagogické činnosti a chápe jejich význam pro sociokulturní kontext ČR.

(<http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/ped2013.pdf>, <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/sp2013.pdf>)

UNIVERZITA KARLOVA, Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika

magisterské, navazující, prezenční i kombinované studium

Uplatnění absolventů lze vidět v např. v systémech preventivně výchovné péče (krizová centra, střediska pro mládež), ve školách v oblasti primární prevence, školního poradenství a v oblasti osobnostně sociální výchovy, v institucích ústavní a ochranné výchovy, ve střediscích volného času, v neziskovém sektoru orientovaném na vzdělávání v sociální oblasti a poskytování sociálních služeb atd..

Absolvent je připravován tak, aby se komplexně orientoval v sociálně pedagogické problematice, aby byl schopen identifikovat a řešit sociální situace, které mohou být příčinou vzniku problému jedince či větších celků a dokázal je řešit na vyšší řídicí úrovni. Současně je připravován k tomu, aby byl schopen realizovat osobnostní, sociální a mravní výchovu. K charakteristickým vlastnostem a schopnostem absolventa patří (kromě vysoké odbornosti) pozitivní vztah k sociálně pedagogickému dění, samostatné tvůrčí myšlení, praktická aplikace získaných znalostí a dovedností, adaptabilita a flexibilita, uplatňování systémového přístupu, schopnost vyhledávat, třídit a vyhodnocovat informace a vést účinný dialog s klientem i svými spolupracovníky. Absolvent dokáže motivovat a vést pracovní tým, orientuje se v náročných životních situacích a umí nést rizika při uplatňování rozhodnutí (<http://pedagogika.ff.cuni.cz/node/63>).

UNIVERZITA KARLOVA, Husitská teologická fakulta

Sociální pedagogika

bakalářské, prezenční studium

(<http://www.htf.cuni.cz/HTF-92.html#9>)

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika

bakalářské, kombinované studium

Studium je realizováno ve spolupráci s Fakultou managementu VŠE Praha, se sídlem v Jindřichově Hradci. Cílem studijního programu je rozvinout potřebné profesní kompetence v kontextu se záměry reformy veřejné správy, a to především ve směru posílení profesionality činnosti v oblasti sociální, preventivní a výchovné práce. Dále je vytvářen základ pro rozvoj komunikativních, organizačních a řídicích dovedností, podpůrná je snaha budovat proklientsky orientované pojetí práce a posilovat takové pojetí profese, jehož součástí je pomáhající a poradenská činnost.

Tím budou absolventům poskytnuty lepší podmínky nejen pro kvalitnější výkon profese, ale i pro rozšíření možností jejich uplatnění i kariérního růstu (http://www.pf.jcu.cz/education/applicants/p_sop.php).

UJEP ÚSTÍ n. LABEM, Pedagogická fakulta

Sociální pedagogika

bakalářské, prezenční studium

Cílem studijního oboru Sociální pedagogika je připravit studenty jak po stránce teoretické, tak i praktické, na výkon povolání v oblasti výchovně vzdělávací činnosti realizované v nízkoprahových či komunitních centrech, zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, věznicích apod. Znalosti z oblasti pedagogické a psychosociální, a potřebné kompetence zde mohou rozvinout pracovníci Vězeňské služby České republiky, pracovníci Probační a mediační služby České republiky, pracovníci

Policie České republiky se zaměřením na práci se znevýhodněnými skupinami obyvatelstva. Ve studiu se mohou realizovat rovněž pracovníci sociálních odborů orgánů státní správy a samosprávy.

(http://pf.ujep.cz/files/prijimacky/PF_Anotace_studijnich_oboru_201213.pdf)

Ze zdrojů, které příslušné fakulty, jež mají akreditováno studium oboru Sociální pedagogika, zveřejňují na svých internetových stránkách, jsme mohli zjistit profil absolventa, a také možnost uplatnění studentů po absolvování studia. V několika případech však nebyly informace úplné.

6 STUDIJNÍ OBOR SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA PF JU V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Kombinované studium oboru Sociální pedagogika pro policii ČR vzniklo na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a nabízelo od akademického roku 1997/1998 možnost získat vysokoškolské bakalářské vzdělání pracovníkům Policie ČR. Pojetí studijního oboru vycházelo z potřeb Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR. Jednalo se o neučitelský, společenskovědní studijní obor, jehož studijní program byl profesně orientován. Studijní obor byl zaměřen na poznání problematiky sociálně patologických jevů a jejich prevenci a na otázky delikvence a kriminality mládeže, s důrazem na přístupy pedagogické, sociologické a psychologické. Výuku odborných disciplín zajišťovali odborníci z řad Policie České republiky a výuka společensko vědních disciplín byla zabezpečena kmenovými vyučujícími Pedagogické fakulty. Nabídka tohoto studia se setkala se značným zájmem policistů. Tito zájemci o studium usilovali o kariérní postup ve svém zaměstnání nebo nesplňovali kvalifikační požadavky pro výkon stávající funkce (SP pro policii ČR, podklady pro akreditaci, 1996).

Cílem studijního oboru bylo poskytnout pracovníkům policie vědomosti a znalosti v rozsahu stanoveném studijním programem a zvýšit jejich kvalifikační úroveň tak, aby odpovídala nárokům dalšího odborného růstu dle požadavků pracovišť. Absolventi měli být vybaveni dovednostmi, které uplatní při výkonu služby i v manažerských funkcích nižšího či středního stupně.

V roce 2003 byla schválena akreditace Studijního oboru Sociální pedagogika v rámci bakalářského studijního programu Specializace v pedagogice. Tento bakalářský studijní program umožňoval absolvování vysokoškolského vzdělání pracovníkům z různých oblastí veřejné správy (státní správy a samosprávy), poskytoval přípravu pracovníkům z veřejných institucí, zabývajících se sociální prací, prevencí a bezpečnostními otázkami, jako např. neziskové organizace, nadace, soukromé bezpečnostní služby, vzdělávací instituce. V současné době je profesní skladba studentů velice různorodá a tento obor navštěvují i studenti, kteří nejsou zaměstnáni v oblastech, které jsou výše vyjmenovány.

Cílem studijního programu je rozvinout potřebné profesní kompetence studentů, a to především ve směru posílení profesionality činností v oblasti sociální, preventiv-

ní a výchovné práce. Dále je vytvářen základ pro rozvoj komunikativních, organizačních a řídicích dovedností, podpurná je snaha budovat proklientsky orientované pojetí práce a posilovat takové pojetí profese, jehož součástí je pomáhající a poradenská činnost. Tímto budou absolventům poskytnuty lepší podmínky nejen pro kvalitnější výkon profese, ale i pro rozšíření možností jejich uplatnění i kariérního růstu.

Cílem studia je poskytnout uchazečům vědomosti, znalosti a dovednosti a zvýšit jejich kvalifikační úroveň tak, aby odpovídala nárokům dalšího odborného růstu podle požadavků cílových pracovišť.

Obsahový základ povinných předmětů, jejichž těžiště spočívá ve společensko vědních disciplínách, je koncipován dostatečně komplexně, aby vytvořil kvalitní základy pro rozvoj kompetencí potřebných pro výkon konkrétních povolání. Disciplíny jsou řazeny do profilujících odborných bloků.

Studenti si od 3. semestru volí specializaci, které se budou dále ve studiu věnovat. Jedná se o specializaci Výchovná a vzdělávací praxe, Činnost a řízení bezpečnostních služeb a Základy veřejné správy.

V zájmu zajištění nejvyšší možné odborné kvality profilačních bloků je tato část studijního programu zajišťována odborníky z Fakulty managementu VŠE v Jindřichově Hradci na základě mezifakultní dohody.

Absolventi studia Sociální pedagogiky mohou uplatnit získané vzdělání v profesích orientovaných na práci s veřejností, na práci zaměřenou na monitorování sociálních procesů, na prevenci sociálně patologických jevů. Absolventi mohou vykonávat práce ve veřejné správě (v územní samosprávě, Policii ČR, městské a obecní policii, vězeňské službě, celní správě), ve školství i v soukromém sektoru. Mohou se také prosadit v řídicích funkcích na nižší a střední úrovni.

Studium oboru Sociální pedagogika pro policii ČR a později oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě JU se od svého počátku těší velkému zájmu studentů a počet uchazečů několikanásobně převyšuje počet přijatých studentů.

V následujících tabulkách jsou uvedeny počty nastupujících studentů a absolventů studia oboru Sociální pedagogika pro Policii ČR, které byly získány z databáze Stag (<http://wstag.jcu.cz/portal/prohlizeni/index.jsp>).

Obor	akademický rok	zapsaní studenti
Sociální pedagogika	2012/13	91
	2011/12	117
	2010/11	122
	2009/10	110
	2008/09	123
	2007/08	91
	2006/07	61
	2005/06	59
	2004/05	61
	2003/04	0
Sociální pedagog. pro Policii ČR	2002/03	34
	2001/02	30
	2000/01	30
	1999/00	35

Tabulka 1: Počty nastupujících studentů oboru SOP

kalendářní rok	absolventi
2010	70
2009	53
2008	49
2007	54
2006	0
2005	39
2004	30
2003	31
2002	33
2001	35
2000	37
1999	0

Tabulka 2: Počty absolventů oboru SOP

B EMPIRICKÁ ČÁST

7 REALIZOVANÉ VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

7.1 Cíle empirické

Hlavním empirickým cílem realizovaného výzkumného šetření bylo popsat profesní strukturu studentů 1. a 3. ročníku oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a zjistit, jaké mají studenti představy o svém profesním uplatnění po absolvování studia, jakou očekávají perspektivu. Dále jsme zkoumali, jak studenti hodnotí význam a přínos studia a jak hodnotí rozvoj vlastních kompetencí, zejména profesních, v souvislosti se studiem oboru.

V závislosti na hlavním výzkumném cíli byly stanoveny konkrétní cíle výzkumného šetření takto:

1. zmapovat profesní skladbu studentů oboru Sociální pedagogika, zjistit oblast jejich aktuálního uplatnění
2. zjistit, v čem spatřují studenti význam a přínos studia
3. zjistit, jak studenti hodnotí rozvoj profesních kompetencí
4. zjistit, v jaké profesní oblasti vnímají studenti možné budoucí uplatnění

7.2 Formulace výzkumných otázek

K hlavnímu cíli výzkumu byly formulovány tyto výzkumné otázky:

1. Jaké je složení skupiny studentů oboru Sociální pedagogika z hlediska předchozího vzdělání, profese a oblasti pracovního zařazení.
2. Jak hodnotí studenti přínos studia a rozvoj profesních kompetencí.
3. V jakých pracovních a profesních oblastech očekávají studenti možné uplatnění.

7.3 Metodika výzkumného šetření

V rámci praktické části bakalářské práce bylo realizováno výzkumné šetření, které mělo zjistit profesní strukturu studentů 1. a 3. ročníku oboru Sociální pedagogika a mělo objasnit, jak vnímají studenti své uplatnění po absolvování studia, jaké očekávají perspektivy v této oblasti.

Úvod výzkumné části práce byl orientován na shromáždění a studium dostupné literatury, zabývající se problematikou profese sociálního pedagoga, jeho kompetencemi a uplatněním. Byly prostudovány odborné monografie, články ve sbornících, zpracované výzkumy a šetření, které se zabývaly obdobnou tematikou.

Použité metody

Pro realizaci výzkumného záměru byla zvolena v souladu s cílem metoda dotazování, technika dotazníku.

Gavora uvádí, že dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů a je určen pro jejich hromadné získávání. Tímto je myšleno získávání údajů od velkého počtu odpovídajících. Dotazníkem lze získat velké množství informací při malé investici času (Gavora, s. 121).

Chráška upozorňuje, že dotazníky neodborně sestavené a nevhodně použité mají malou výpovědní hodnotu (Chráška, 2007, s. 164). Dále uvádí, že „*data získaná dotazníkem mají vždy jen podmíněnou platnost a vyžadují vždy velmi obezřetnou interpretaci, abychom odlišili objektivní zjištění od subjektivních soudů*“ (Chráška, 2007, s. 164).

Pro sběr dat byl použit dotazník nestandardizovaný, sestavený v souladu s požadavky na konstrukci dotazníků a vycházel ze stanovených výzkumných otázek. Při formulaci položek byla brána v úvahu srozumitelnost jednotlivých otázek po stránce věcné i jazykové, a také jejich správná formulace, aby byl předmět dotazu respondenty správně pochopen. Dotazník obsahoval 7 položek, z toho 1 položku otevřenou, 1 položku polozavřenou, 2 položky uzavřené a u tří položek byla použita posuzovací škála Likertova typu.

U dotazníku byla použita pětibodová škála, <1;5>, 1 pro vyjádření kladné hodnoty, 5 pro vyjádření záporné hodnoty.

Použitá škála:

1	2	3	4	5
výrazně ano	spíše ano	přibližně ano	spíše ne	naprosto ne
výborný	spíše dobrý	průměrný	spíše špatný	zcela špatný

Škálové položky dotazníku byly vytvořeny na základě analýzy teorie sociální pedagogiky v kontextu s tématem bakalářské práce.

Při koncipování odpovědí v dotazníkové položce byly využity druhy kompetencí, kterými by měl disponovat sociální pedagog a které velmi výstižně uvádí Bakošová (Bakošová, 2008, s. 193-196).

Při sestavování nabídky možného uplatnění respondentů po absolvování studia oboru Sociální pedagogika byly využity předpokládané možnosti uplatnění, které popisuje vyčerpávajícím způsobem Kraus (Kraus, 2008, s. 204-205).

Dotazník byl ověřen v předvýzkumu na devíti respondentech a byly provedeny drobné úpravy v několika položkách.

7.4 Charakteristika výzkumného souboru

Základní soubor, ze kterého jsme výzkumném šetření vycházeli, tvořili studenti studijního oboru Sociální pedagogika, studijní program Specializace v pedagogice na Pedagogické fakultě JU v Českých Budějovicích.

Způsob výběru výzkumného vzorku

Pro výběr výzkumného vzorku byl zvolen záměrný výběr, který vznikl způsobem výběru „průměrných jednotek“.

Chráška o záměrném výběru uvádí, že „zde o výběru jistého prvku nerozhoduje náhoda, ale buď úsudek výzkumníka, nebo úsudek zkoumané osoby“ (Chráška, 2007, s. 22).

Záměrný výběr může vzniknout způsobem anketního výběru, kvótním výběrem nebo výběrem „průměrných jednotek“. Při tomto způsobu je vybírán určitý objekt (třída, žáci), který je považován výzkumníkem za typický příklad. Tento postup bývá považován za jednodušší a rychlejší, jeho negativní stránkou však je, že přináší nepoměrně méně věrohodné výsledky (Chráska, 2007, s. 22).

Výběrový soubor

Pro účely zpracovávaného tématu bakalářské práce jsme zvolili zahrnout do výzkumného vzorku všechny studenty 1. a 3. ročníku kombinovaného studia oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě JU v Českých Budějovicích. Zkoumali jsme, jak hodnotí studenti smysl svého studia, názor na rozvoj kompetencí a představu o možnosti jejich uplatnění. Pro účel našeho výzkumného šetření, získání potřebných dat i jejich následné porovnání se nám tyto dva zvolené ročníky se jevily jako nejvhodnější.

Rozsah výběrového souboru

Výběrový soubor se skládal z 81 studentů 1. ročníku a 99 studentů 3. ročníku kombinovaného studia Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě JU v Českých Budějovicích.

7.5 Průběh šetření a způsob zpracování dat

Dotazníky byly administrovány studentům 3. ročníku ve dvou termínech v měsíci únoru, v učebně před výukou, přímým předáním. V prvním termínu bylo administrováno 75 dotazníků, vrátilo se 56, v druhém termínu bylo administrováno 22 vrátilo se 22. Studentům 1. ročníku byly dotazníky administrovány v měsíci březnu, před výukou, přímým předáním. V prvním termínu bylo administrováno 39 dotazníků, navrátily se všechny, v druhém termínu 13 dotazníků, navrátilo se 13. Návratnost dotazníků byla v 1. ročníku ve výši 100%, ve 3. ročníku 81,9%.

Punch upozorňuje, že v případě nízké návratnosti dotazníků vzniká otázka, zda odpovědi jsou pro vybraný vzorek reprezentativní anebo jsou nějakým způsobem zkreslující. Punch považuje za potřebnou návratnost ve výši alespoň 60% (Punch, 2008, s. 59).

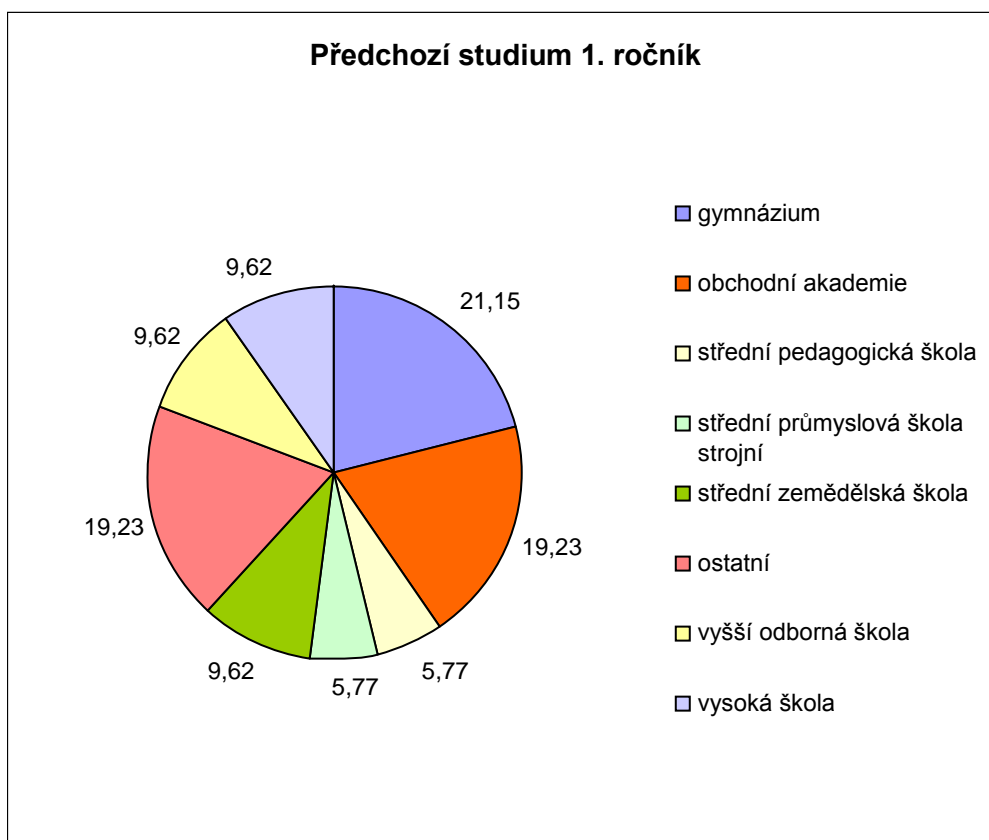
Při vyhodnocování výzkumu byly použity metody popisné statistiky (absolutní četnost, relativní četnost, průměr), data byla zpracována pomocí programu MS Excel 2003.

8 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

8.1 Analýza a interpretace výsledků dotazníkového šetření v 1. ročníku

Výzkumného šetření v 1. ročníku se zúčastnilo 52 respondentů, 10 mužů a 42 ženy.

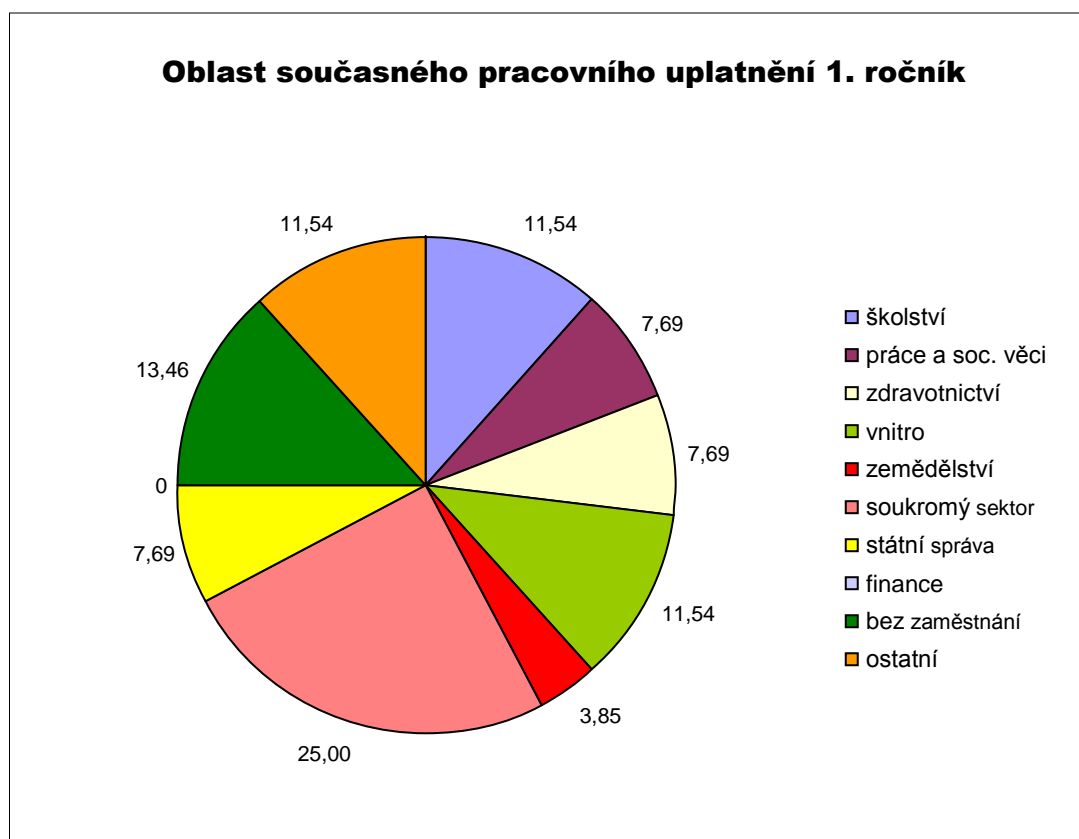
Předchozí studium

Graf 1: Předchozí studium 1. ročník

Respondenti 1. ročníku uvádějí tyto typy škol, které absolvovali: 21,15% gymnázium, 19,23% obchodní akademie, 9,62% střední zemědělská škola, 9,62% vyšší odborná škola, 9,62% vysoká škola, 5,77% střední pedagogická škola, 5,77% střední průmyslová škola strojní. Jako „ostatní“ typ školy uvedlo 19,23% respondentů. Jedná se například o střední školu dopravní, střední školu sklářskou, ISS stavební.

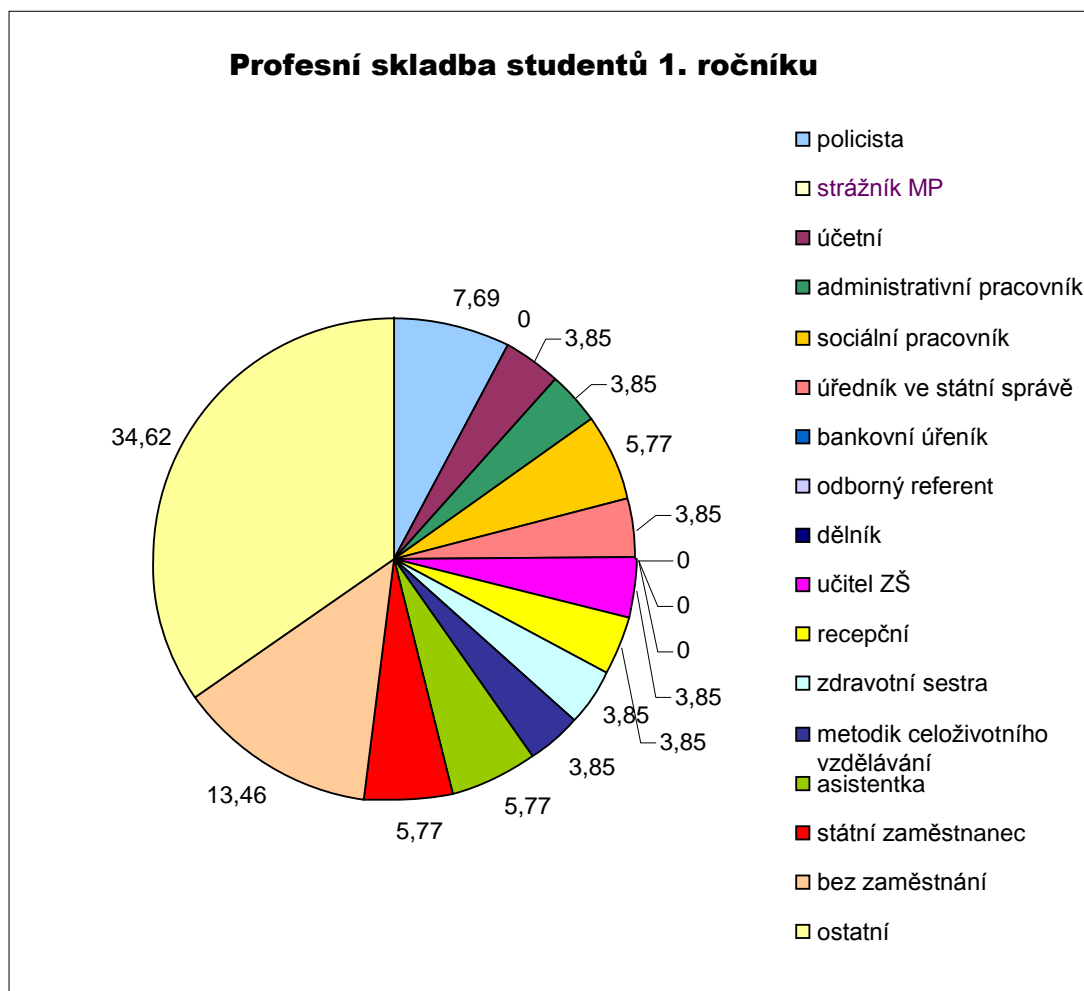
Oblast současného pracovního uplatnění

Graf 2: Oblast současného pracovního uplatnění 1. ročník

Respondenti 1. ročníku uvádějí tyto oblasti, do kterých patří profese, kterou v současné době vykonávají: 25% respondentů je zaměstnáno v soukromém sektoru, 11,54% v rezortu školství, 11,54% v rezortu vnitra, 7,69 % v rezortu práce a sociálních věcí, 7,69% v rezortu zdravotnictví, 7,69 ve státní správě a 3,85% v rezortu zemědělství, jako „ostatní“ označilo oblast 11,54% respondentů, jedná se např. o rezort obrany, telekomunikace, automobilní odvětví.

Profesní skladba studentů

Graf 3: Profesní skladba studentů 1. ročníku

Respondenti I. ročníku uvádí tyto druhy profesí, které v současné době vykonávají: 7,69% policista, 5,77% sociální pracovník, 5,77% asistentka, 5,77% státní zaměstnanec, 3,85% účetní, 3,85% administrativní pracovník, 3,85% úředník ve státní správě, 3,85% učitel na základní škole, 3,85% recepční, 3,85% zdravotní sestra, 3,85% metodik celoživotního vzdělávání. V oblasti „ostatní“, která tvoří 34,62% profesní skladby respondentů, jsou zařazeny např. tyto profese: voják z povolání, pedagogický asistent, servírka, obsluha bowlingového centra, hasič, kontrolní pracovník. Bez zaměstnání je v současné době 13,46% respondentů.

Ve skupině respondentů se vyskytly profese, které by mohly souviset s uplatněním sociálního pedagoga - 3 sociální pracovníci a 1 asistent pedagoga.

Otázka č. 5 Do jaké míry předpokládáte, že absolvování studia má vliv a umožňuje Vám?

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	13	30,95	23	54,76	5	11,90	0	0	1	2,38	1,88
zvýšení kvalifikace	11	26,19	17	40,48	6	14,29	6	14,29	2	4,76	2,31
změna profese	9	21,43	15	35,71	6	14,29	8	19,05	4	9,52	2,60
splnění kvalif.požad.	7	16,67	7	16,67	5	11,90	7	16,67	16	38,10	3,43
akademický titul	18	42,86	13	30,95	7	16,67	4	9,52	0	0,00	1,93
kariérní postup	7	16,67	11	26,19	5	11,90	10	23,81	9	21,43	3,07
širší uplatnění	15	35,71	17	40,48	5	11,90	4	9,52	1	2,38	2,02
kvalifikace k pomoci	17	40,48	12	28,57	10	23,81	3	7,14	0	0,00	1,98

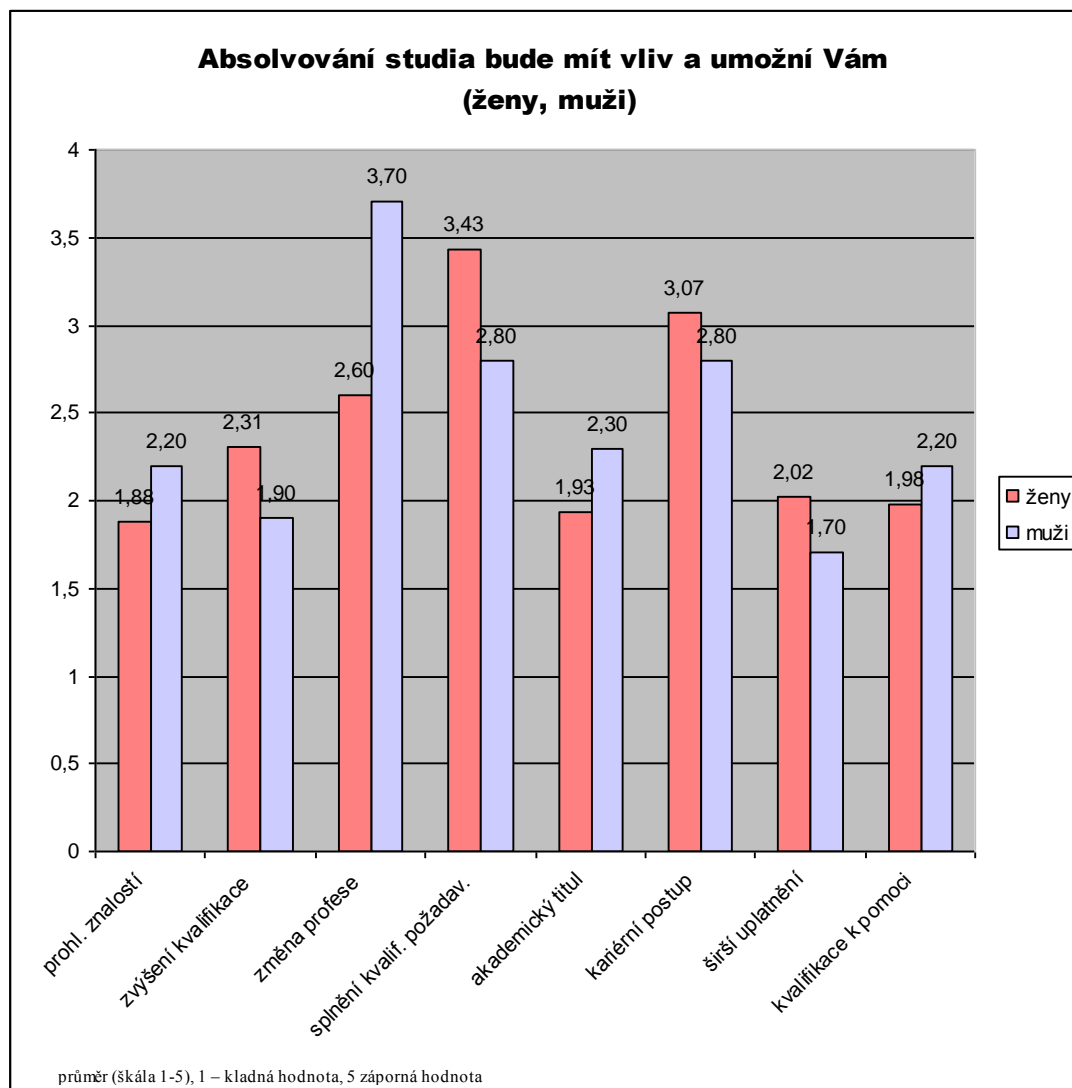
Tabulka 3: Vliv absolvování studia (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	2	20,00	4	40,00	4	40,00	0	0,00	0	0,00	2,20
zvýšení kvalifikace	3	30,00	6	60,00	0	0,00	1	10,00	0	0,00	1,90
změna profese	0	0,00	1	10,00	5	50,00	0	0,00	4	40,00	3,70
splnění kvalif.požad.	2	20,00	2	20,00	3	30,00	2	20,00	1	10,00	2,80
akademický titul	1	10,00	6	60,00	2	20,00	1	10,00	0	0,00	2,30
kariérní postup	2	20,00	3	30,00	2	20,00	1	10,00	2	20,00	2,80
širší uplatnění	3	30,00	7	70,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1,70
kvalifikace k pomoci	3	30,00	3	30,00	3	30,00	1	10,00	0	0,00	2,20

Tabulka 4: Vliv absolvování studia (muži)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	15	28,85	27	51,92	9	17,31	0	0,00	1	1,92	1,94
zvýšení kvalifikace	14	26,92	23	44,23	6	11,54	7	13,46	2	3,85	2,23
změna profese	9	17,31	16	30,77	11	21,15	8	15,38	8	15,38	2,81
splnění kvalif.požad.	9	17,31	9	17,31	8	15,38	9	17,31	17	32,69	3,31
akademický titul	19	36,54	19	36,54	9	17,31	5	9,62	0	0,00	2,00
kariérní postup	9	17,31	14	26,92	7	13,46	11	21,15	11	21,15	3,02
širší uplatnění	18	34,62	24	46,15	5	9,62	4	7,69	1	1,92	1,96
kvalifikace k pomoci	20	38,46	15	28,85	13	25,00	4	7,69	0	0,00	2,02

Tabulka 5: Vliv absolvování studia (ženy a muži celkem)

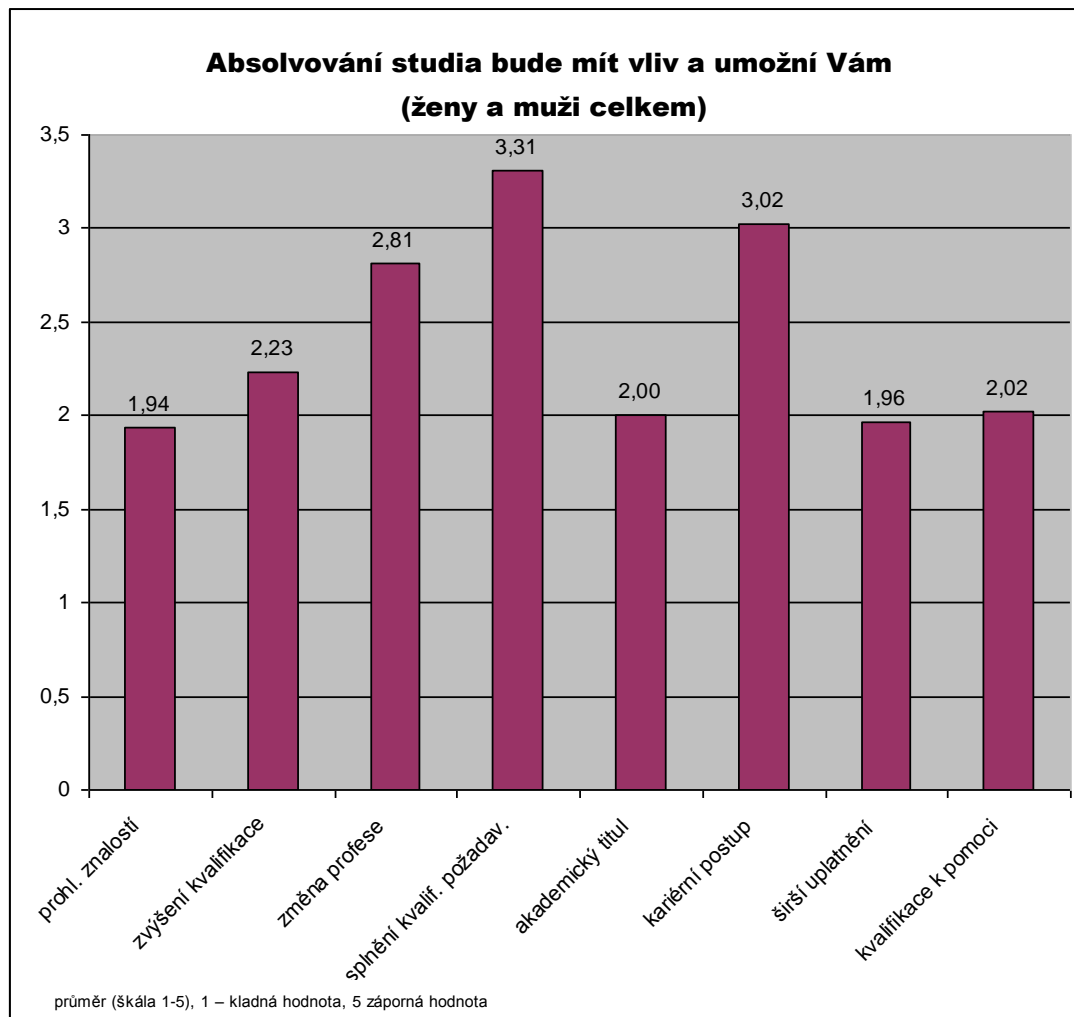

Graf 4: Vliv absolvování studia (ženy, muži)

Ženy nejvíce očekávají, že absolvování studia bude mít vliv na prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu (1,88), následuje získání akademického titulu (1,93), kvalifikovaně pomáhat lidem (1,98), získat širší uplatnění na trhu práce (2,02), zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace (2,31), změnit původní profesi, zaměstnání (2,6), umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání (3,07), nejméně je očekáváno splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele (3,43).

Muži nejvíce očekávají, že absolvování studia bude mít vliv na možnost získat širší uplatnění na trhu práce (1,7), následuje zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace (1,9), prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu (2,2), kvalifikovaně pomáhat lidem (2,2), získání akademického titulu (2,3), splnění kvalifikačního požadavku za-

měštnavatele (2,8), umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání (2,8), nejméně je očekávána změna původní profese, zaměstnání (3,7).

Graf 5: Vliv absolvování studia (ženy a muži celkem)

Celkem respondenti 1. ročníku vytvořili toto pořadí očekávání vlivu absolvování studia: prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu (1,94), následuje možnost získat širší uplatnění na trhu práce (1,96), získání akademického titulu (2,0), kvalifikovaně pomáhat lidem (2,02), zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace (2,23), změna původní profese, zaměstnání (2,81), umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání (3,02), nejméně respondenti očekávají, že absolvováním studia splní kvalifikační požadavek zaměstnavatele (3,31).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu je uváděno hodnocení 85,71% (30,95% výrazně ano, 54,76% spíše ano)
- u získání akademického titulu je uváděno hodnocení 73,81% (42,86% výrazně ano, 30,95% spíše ano)
- u možnosti získání širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 76,19% (35,71% výrazně ano, 40,49% spíše ano)
- u možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem je uváděno hodnocení 69,05% (40,48% výrazně ano, 28,57% spíše ano)
- u splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele je uváděno hodnocení 54,77% (38,1% naprosto ne, 16,67% spíše ne)
- u umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání je uváděno hodnocení 45,24% (21,43% naprosto ne, 23,81% spíše ne)

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace je uváděno hodnocení 90% (30% výrazně ano, 60% spíše ano)
- u získání akademického titulu je uváděno hodnocení 70% (10% výrazně ano, 60% spíše ano)
- u získání možnosti širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 100% (30% výrazně ano, 70% spíše ano)
- u možnosti změnit původní profesi, zaměstnání není uváděno hodnocení výrazně ano
- u možnosti změnit původní profesi, zaměstnání je uváděno hodnocení 40% naprosto ne
- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu, zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace, získání akademického titulu, získání širšího uplatnění na trhu

práce a u možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem není uváděno hodnocení naprosto ne

Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu je uváděno hodnocení 80,77% (28,85 výrazně ano, 51,92% spíše ano)
- u zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace je uváděno hodnocení 71,15% (26,92% výrazně ano, 44,23% spíše ano)
- u získání akademického titulu je uváděno hodnocení 73,08% (36,54% výrazně ano, 36,54% spíše ano)
- u získání možnosti širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 80,77% (34,62% výrazně ano, 46,15% spíše ano)
- u splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele je uváděno hodnocení 50% (32,69% naprosto ne, 17,31% spíše ne)
- u získání akademického titulu a možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem není uváděno hodnocení naprosto ne.

Otázka č. 6 Do jaké míry studium prohloubí Vaši schopnost vykonávat:

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
vychovávat a vzdělávat	12	28,57	16	38,10	11	26,19	2	4,76	1	2,38	2,14
reedukační práci	9	21,43	11	26,19	16	38,10	5	11,90	1	2,38	2,48
poradenskou práci	9	21,43	10	23,81	12	28,57	9	21,43	2	4,76	2,64
preventivní činnosti	9	21,43	11	26,19	15	35,71	5	11,90	2	4,76	2,52
vést a řídit tým lidí	9	21,43	7	16,67	15	35,71	9	21,43	2	4,76	2,71
kommunikace s klientem	12	28,57	11	26,19	13	30,95	5	11,90	1	2,38	2,33

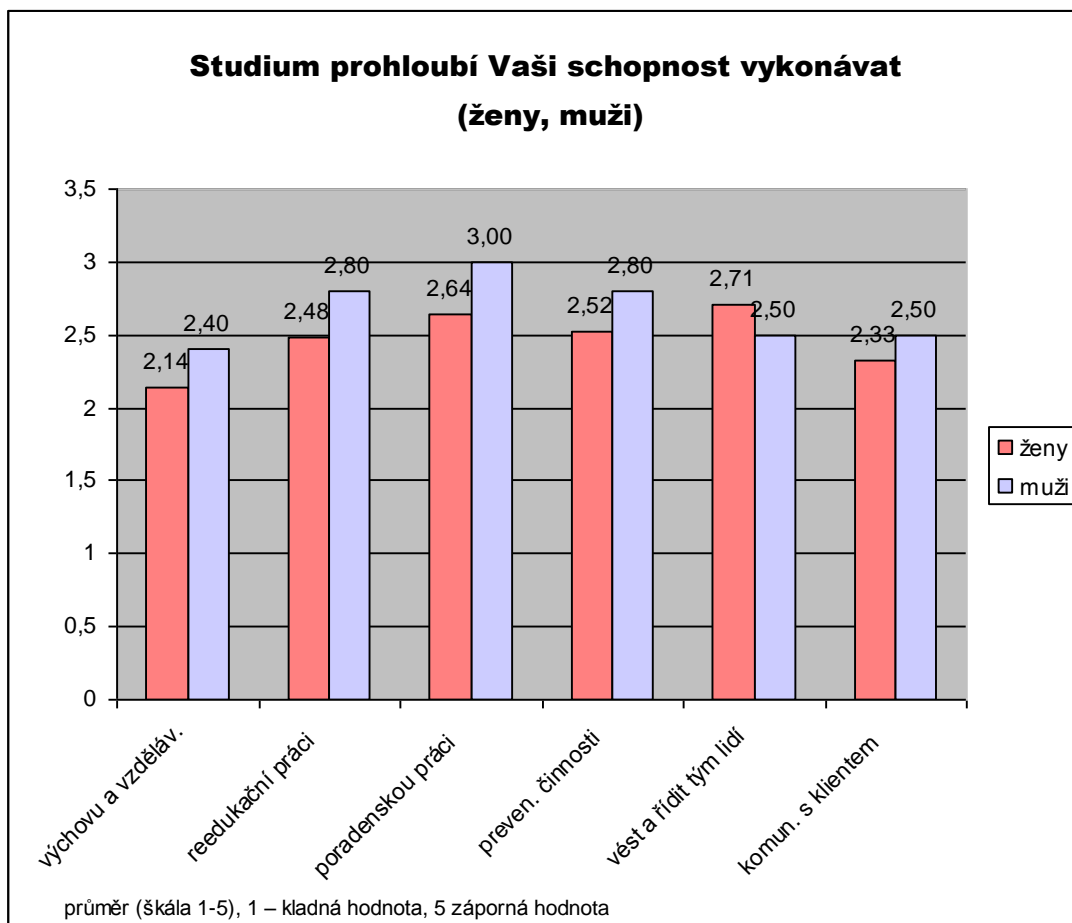
Tabulka 6: Prohloubení schopností (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
vychovávat a vzdělávat	1	10,00	5	50,00	3	30,00	1	10,00	0	0,00	2,40
reedukační práci	0	0,00	3	30,00	6	60,00	1	10,00	0	0,00	2,80
poradenskou práci	0	0,00	1	10,00	8	80,00	1	10,00	0	0,00	3,00
preventivní činnosti	0	0,00	3	30,00	6	60,00	1	10,00	0	0,00	2,80
vést a řídit tým lidí	1	10,00	5	50,00	2	20,00	2	20,00	0	0,00	2,50
kommunikace s klientem	1	10,00	5	50,00	2	20,00	2	20,00	0	0,00	2,50

Tabulka 7: Prohloubení schopností (muži)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
vychovávat a vzdělávat	13	25,00	21	40,38	14	26,92	3	5,77	1	1,92	2,19
reedukační práci	9	17,31	14	26,92	22	42,31	6	11,54	1	1,92	2,54
poradenskou práci	9	17,31	11	21,15	20	38,46	10	19,23	2	3,85	2,71
preventivní činnosti	9	17,31	14	26,92	21	40,38	6	11,54	2	3,85	2,58
vést a řídit tým lidí	10	19,23	12	23,08	17	32,69	11	21,15	2	3,85	2,67
kommunikace s klientem	13	25,00	16	30,77	15	28,85	7	13,46	1	1,92	2,37

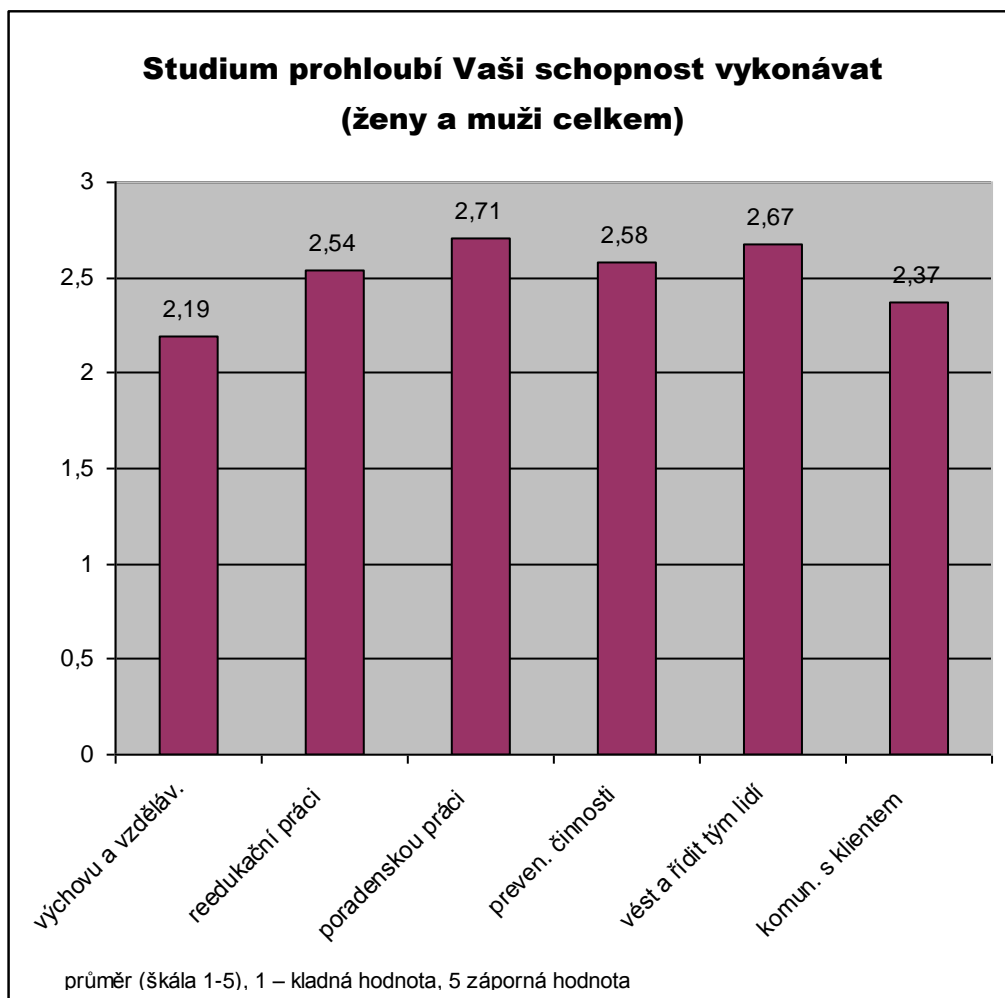
Tabulka 8: Prohloubení schopností (ženy a muži celkem)

Graf 6: Prohloubení schopností (ženy, muži)

Ženy nejvíce očekávají, že studium prohloubí jejich schopnost vychovávat a vzdělávat (2,14), dále následuje prohloubení schopnosti komunikace s klientem (2,33), schopnost vykonávat reedukační práci (2,48), schopnost realizovat preventivní činnosti (2,52), schopnost vykonávat poradenskou práci (2,64) a nejméně ženy očekávají, že studium prohloubí jejich schopnost vést a řídit tým lidí (2,71).

Muži nejvíce očekávají, že studium prohloubí jejich schopnost vychovávat a vzdělávat (2,4), dále následuje prohloubení schopnosti komunikace s klientem (2,5), schopnost vést a řídit tým lidí (2,5), schopnost vykonávat reedukační práci (2,8), schopnost realizovat preventivní činnosti (2,8), muži udávají, že nejméně očekávají prohloubení schopnosti vykonávat poradenskou práci (3,0).

Graf 7: Pprohloubení schopností (ženy a muži celkem)

Celkem respondenti 1. ročníku vytvořili toto pořadí očekávání, nakolik studium prohloubí jejich schopnost: nejvíce je očekáváno prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat (2,19), následuje prohloubení schopnosti komunikace s klientem (2,37), vykonávat reedukační práci (2,54), schopnost realizovat preventivní činnosti (2,58), schopnost vést a řídit tým lidí (2,67), nejméně očekávají prohloubení schopnosti vykonávat poradenskou práci (2,71).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat je uváděno hodnocení 66,67% (28,57% výrazně ano, 38,10% spíše ano)

- u prohloubení schopnosti vykonávat poradenskou práci a schopnosti vést a řídit tým lidí je uváděno shodně hodnocení 26,19% (4,76% naprosto ne, 21,43% spíše ne).

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat, schopnosti vést a řídit tým lidí a schopnosti komunikace s klientem je uváděno hodnocení 60% (10% výrazně ano, 50% spíše ano)
- u prohloubení schopnosti vykonávat reedukační práci, schopnosti vykonávat poradenskou práci a schopnosti realizovat preventivní činnosti není uváděno hodnocení výrazně ano
- u všech nabízených možností prohloubení schopností není uváděno hodnocení naprosto ne.

Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat je uváděno hodnocení 65,38% (25% výrazně ano, 40,38% spíše ano)
- u prohloubení schopnosti komunikace s klientem je uváděno hodnocení 55,77% (25% výrazně ano, 30,77% spíše ano)
- u prohloubení schopnosti vést a řídit tým lidí je uváděno hodnocení 25% (3,85% naprosto ne, 21,15% spíše ne).

**Otázka č. 7 Po absolvování studia sociální pedagogiky vidím šanci na
uplatnění v následujících oblastech:**

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
škol. kluby, družiny	9	21,43	8	19,05	12	28,57	6	14,29	7	16,67	2,86
dětské domovy	4	9,52	16	38,10	9	21,43	7	16,67	6	14,29	2,88
domovy dětí a ml.	5	11,90	10	23,81	8	19,05	12	28,57	7	16,67	3,14
inst. výchov. poraden.	4	9,52	13	30,95	9	21,43	11	26,19	5	11,90	3,00
syst. prev. vých. péče	10	23,81	14	33,33	9	21,43	5	11,90	4	9,52	2,50
soc. vých. a osvět. čin.	7	16,67	7	16,67	14	33,33	10	23,81	4	9,52	2,93
oblast penit. a postp. p.	5	11,90	8	19,05	16	38,10	6	14,29	7	16,67	3,05
soc. asistenti, s.kurát.	5	11,90	16	38,10	13	30,95	4	9,52	4	9,52	2,67
inst. s. vých. p. o sen.	5	11,90	10	23,81	13	30,95	10	23,81	4	9,52	2,95
ústavy sociální péče	7	16,67	12	28,57	11	26,19	8	19,05	4	9,52	2,76
resort vnitra	3	7,14	8	19,05	13	30,95	14	33,33	4	9,52	3,19
humanit. a charit. Institut.	9	21,43	9	21,43	14	33,33	5	11,90	5	11,90	2,71

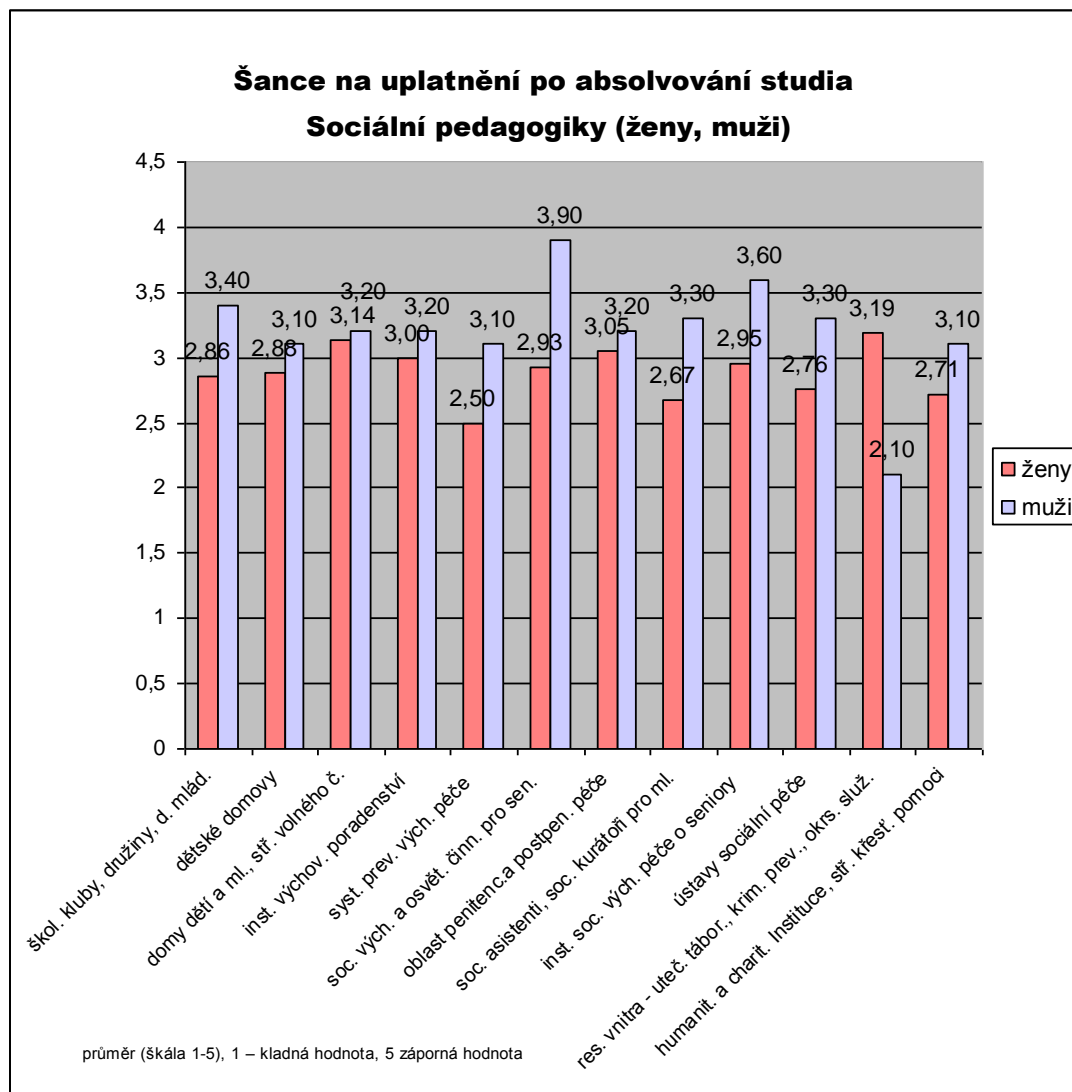
Tabulka 9: Uplatnění po absolvování studia (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
škol. kluby, družiny	1	10,00	1	10,00	3	30,00	3	30,00	2	20,00	3,40
dětské domovy	2	20,00	1	10,00	3	30,00	2	20,00	2	20,00	3,10
domovy dětí a ml.	1	10,00	2	20,00	3	30,00	2	20,00	2	20,00	3,20
inst. výchov. poraden.	0	0,00	4	40,00	2	20,00	2	20,00	2	20,00	3,20
syst. prev. vých. péče	0	0,00	3	30,00	4	40,00	2	20,00	1	10,00	3,10
soc. vých. a osvět. čin.	0	0,00	0	0,00	5	50,00	1	10,00	4	40,00	3,90
oblast penit. a postp. p.	1	10,00	2	20,00	3	30,00	2	20,00	2	20,00	3,20
soc. asistenti, s.kurát.	1	10,00	1	10,00	4	40,00	2	20,00	2	20,00	3,30
inst. s. vých. p. o sen.	0	0,00	2	20,00	3	30,00	2	20,00	3	30,00	3,60
ústavy sociální péče	1	10,00	1	10,00	4	40,00	2	20,00	2	20,00	3,30
resort vnitra	4	40,00	2	20,00	3	30,00	1	10,00	0	0,00	2,10
humanit. a charit. instit.	1	10,00	3	30,00	2	20,00	2	20,00	2	20,00	3,10

Tabulka 10: Uplatnění po absolvování studia (muži)

	1		2		3		4		5		
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	průměr
škol. kluby, družiny	10	19,23	9	17,31	15	28,85	9	17,31	9	17,31	2,96
dětské domovy	6	11,54	17	32,69	12	23,08	9	17,31	8	15,38	2,92
domovy dětí a ml.	6	11,54	12	23,08	11	21,15	14	26,92	9	17,31	3,15
inst. výchov. poraden.	4	7,69	17	32,69	11	21,15	13	25,00	7	13,46	3,04
syst. prev. vých. péče	10	19,23	17	32,69	13	25,00	7	13,46	5	9,62	2,62
soc. vých. a osvět. čin.	7	13,46	7	13,46	19	36,54	11	21,15	8	15,38	3,12
oblast penit.a postp.	6	11,54	10	19,23	19	36,54	8	15,38	9	17,31	3,08
soc. asistenti, s.kurát.	6	11,54	17	32,69	17	32,69	6	11,54	6	11,54	2,79
inst. s. vých. p. o sen.	5	9,62	12	23,08	16	30,77	12	23,08	7	13,46	3,08
ústavy sociální péče	8	15,38	13	25,00	15	28,85	10	19,23	6	11,54	2,87
resort vnitra	7	13,46	10	19,23	16	30,77	15	28,85	4	7,69	2,98
humanit. a charit. instit.	10	19,23	12	23,08	16	30,77	7	13,46	7	13,46	2,79

Tabulka 11: Uplatnění po absolvování studia (ženy a muži celkem)

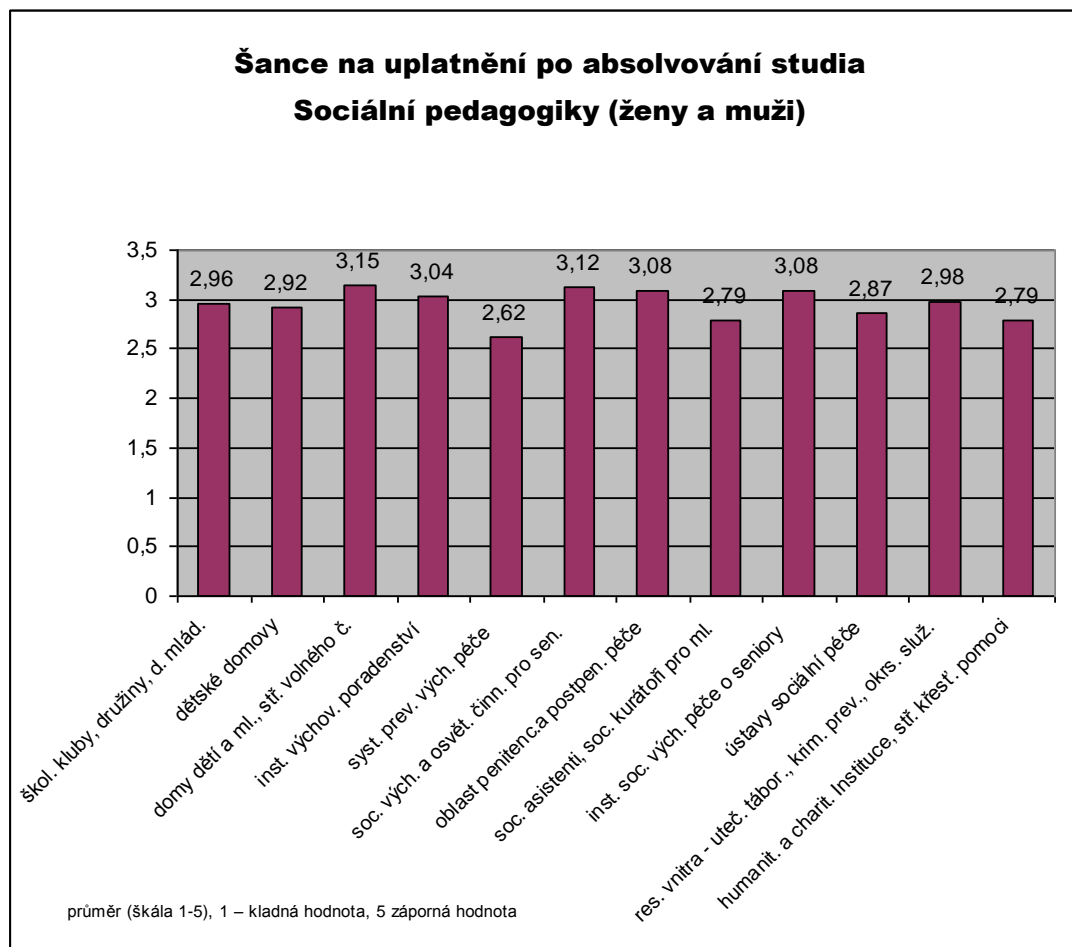

Graf 8: Uplatnění po absolvování studia (ženy, muži)

Ženy nejvíce spatřují šanci na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky v oblasti systému preventivní výchovné péče (jako koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) (2,5). Následuje očekávání uplatnění jako sociální asistent a sociální kurátor pro mládež (2,67), uplatnění v humanitárních a charitativních institucích, střediscích křesťanské pomoci (2,71), ústavech sociální péče (2,76), školních klubech, družinách a domovech mládeže (2,86), v dětských domovech (vychovatel v ubytovacím zařízení) (2,88), v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (2,93), v institucích sociálně výchovné péče o seniory (2,95), instituce výchovného poradenství (výchovní poradci na školách) (3,0), v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných

zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník) (3,05), v domech dětí a mládeže, střediscích volného času (3,14), nejméně ženy očekávají své šance na uplatnění v rezortu vnitra, tj. v utečeneckých táborech, v oblasti kriminální prevence a okrskové službě (3,19).

Muži spatřují největší šanci na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky v rezortu vnitra, tj. v utečeneckých táborech, v oblasti kriminální prevence a okrskové službě (2,1). Dále následuje očekávání uplatnění v dětských domovech jako vychovatel v ubytovacím zařízení (3,1), v humanitárních a charitativních institucích, střediscích křesťanské pomoci (3,1), v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) (3,1), v domovech dětí a mládeže, střediscích volného času (3,2), v instituci výchovného poradenství jako výchovný poradce ve školách (3,2), v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník) (3,2), jako sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež (3,3), v ústavech sociální péče (3,3), ve školních klubech, družinách, domovech mládeže (3,4), v instituci sociálně výchovné péče o seniory (3,6). Nejmenší šanci na uplatnění vidí muži v instituci sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,9).

Graf 9: Uplatnění po absolvování studia (ženy a muži celkem)

Celkem respondenti 1. ročníku vytvořili toto pořadí oblastí, ve kterých spatřují své šance na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky: v oblasti systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) (2,62), sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež (2,79), humanitární a charitativní instituce, střediska křesťanské pomoci (2,79), v ústavech sociální péče (2,87), v dětských domovech jako vychovatel v ubytovacím zařízení (2,92), ve školních klubech, družinách, domovech mládeže (2,96), v resortu vnitra – utečeneckých táborech, kriminální prevenci, okrskové službě (2,98), v instituci výchovného poradenství jako výchovní poradci ve školách (3,04), v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník) (3,08), v instituci sociálně výchovné péče o seniory (3,08), v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,12),

nejmenší šanci na uplatnění spatřují respondenti v domech dětí a mládeže, střediscích volného času (3,15).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) je uváděno hodnocení 54,17% (23,81% výrazně ano, 33,33% spíše ano)
- u možnosti uplatnění jako sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež je uváděno hodnocení 50% (11,9% výrazně ano, 38,1% spíše ano)
- u možnosti uplatnění v domech dětí a mládeže, střediscích volného času je uváděno hodnocení 43,24% (16,67% naprosto ne, 28,57% spíše ne)
- u možnosti uplatnění v rezortu vnitra – utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba je uváděno hodnocení 42,85% (9,52% naprosto ne, 33,33% spíše ne)

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v rezortu vnitra – utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba je uváděno hodnocení 60% (40% výrazně ano, 20% spíše ano)
- u možnosti uplatnění v instituci výchovného poradenství (výchovní poradci ve školách), v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež), v sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory a v instituci sociálně výchovné péče o seniory není uváděno hodnocení výrazně ano
- u možnosti uplatnění ve školních klubech, družinách, domovech mládeže je uváděno hodnocení 50% (20% naprosto ne, 30% spíše ne)
- u možnosti uplatnění v sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory je uváděno hodnocení 50% (40% naprosto ne, 10% spíše ne)
- u možnosti uplatnění v instituci sociálně výchovné péče o seniory je uváděno hodnocení 50% (30% naprosto ne, 20% spíše ne)

- u možnosti uplatnění v rezortu vnitra – utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba není uváděno hodnocení naprosto ne

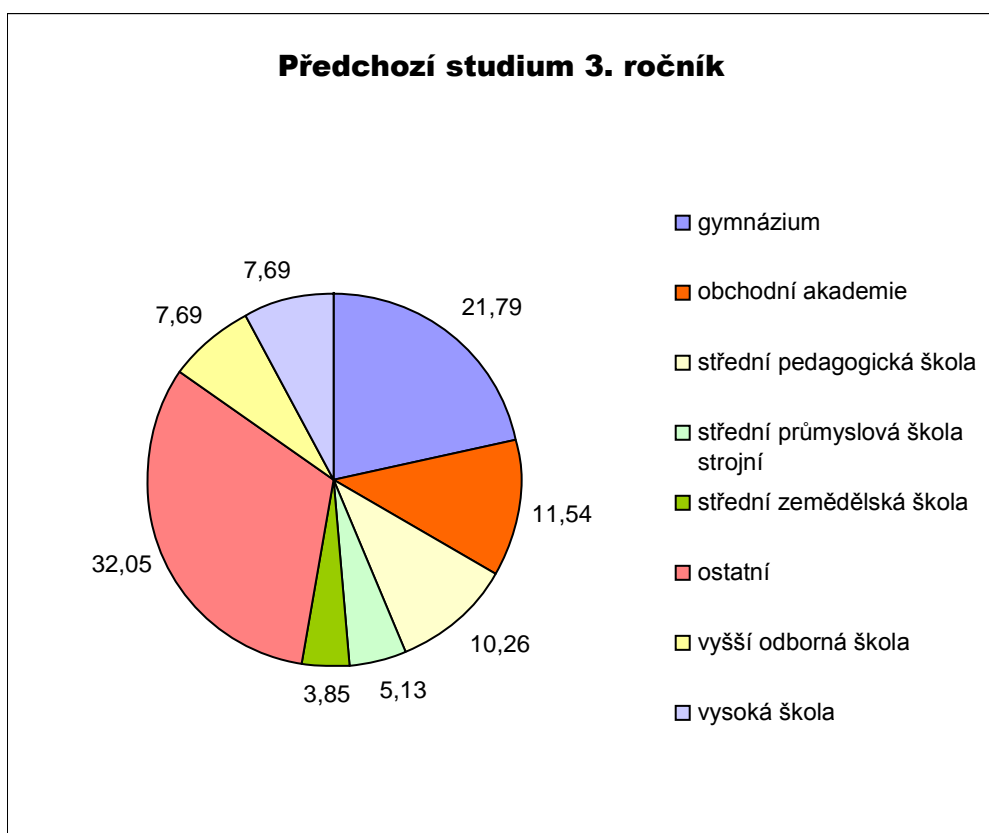
Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) je uváděno hodnocení 51,92% (19,23% výrazně ano, 32,69% spíše ano)
- u možnosti uplatnění v domech dětí a mládeže, střediscích volného času je uváděno hodnocení 44,23% (17,31 naprosto ne, 26,92% spíše ne)
- u možnosti uplatnění v sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory je uváděno hodnocení 36,53% (15,38 naprosto ne, 21,15% spíše ne)
- u možnosti uplatnění v instituci sociálně výchovné péče o seniory je uváděno hodnocení 36,54% (13,46% naprosto ne, 23,08% spíše ne).

8.2 Analýza a interpretace výsledků dotazníkového šetření ve 3. ročníku

Výzkumného šetření ve 3. ročníku se zúčastnilo 78 respondentů, 20 mužů a 58 žen.

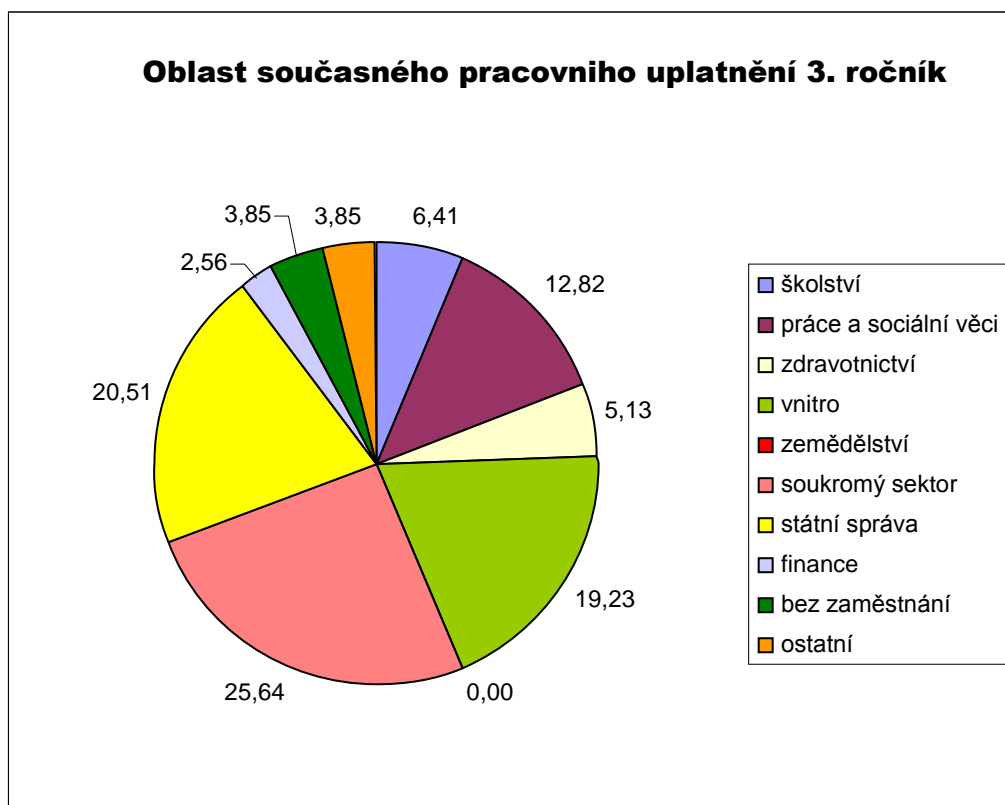
Předchozí studium

graf č. 10: Předchozí studium 3. ročník

Respondenti 3. ročníku uvádějí tyto typy škol, které absolvovali: 21,79% gymnázium, 11,54% obchodní akademie, 10,26% střední pedagogická škola, 7,69% vyšší odborná škola, 7,69% vysoká škola, 5,13% střední průmyslová škola strojní, 3,85% střední zemědělská škola. Jako „ostatní“ uvedlo typ školy 32,05% respondentů a jedná se např. o tyto školy: střední knihovnická škola, střední lesnická škola, střední průmyslová škola oděvní, střední hotelová škola, střední škola cestovního a zahraničního ruchu, střední průmyslová škola textilní, střední uměleckoprůmyslová škola.

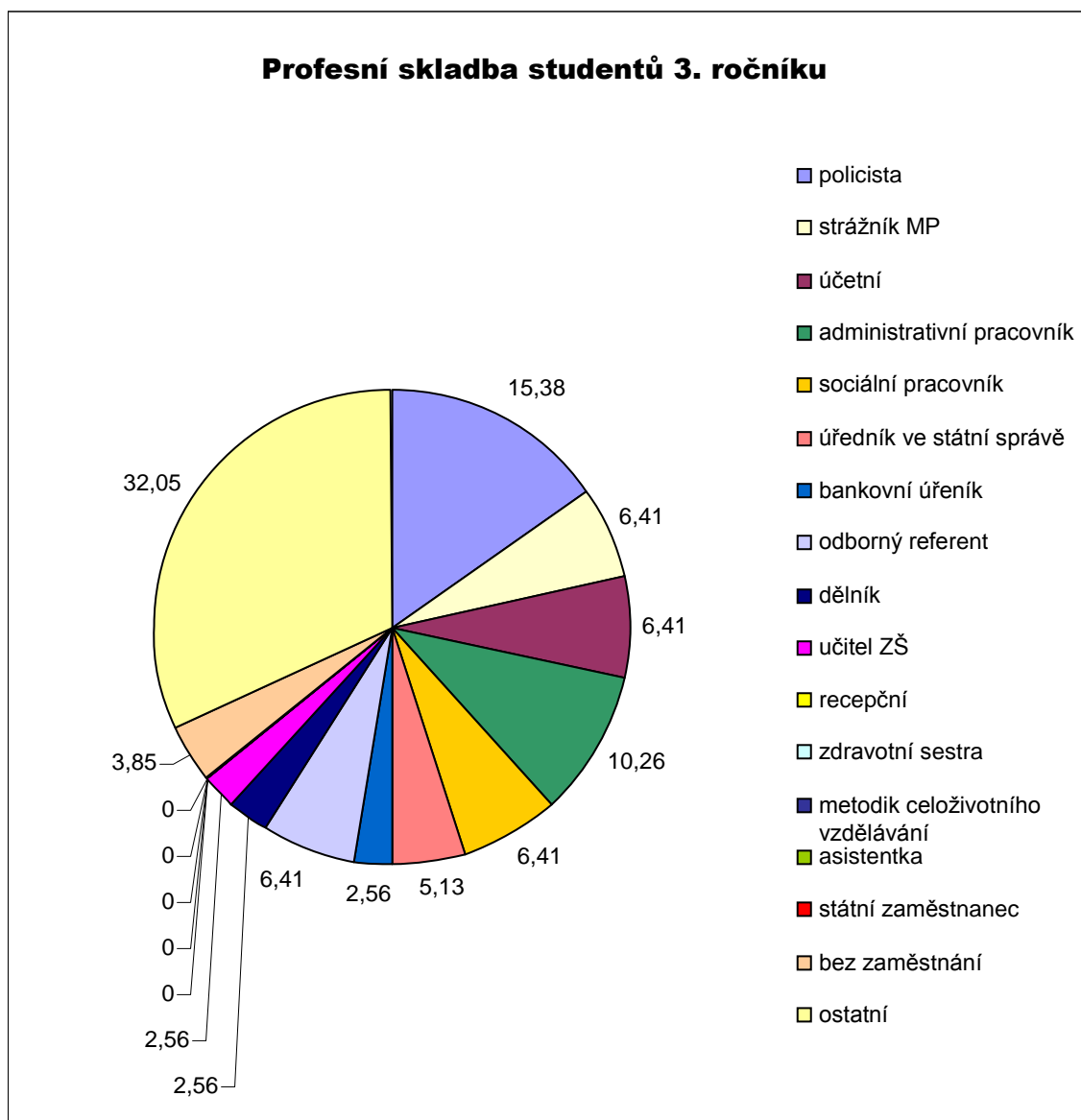
Oblast současného pracovního uplatnění

graf č. 11: Oblast současného pracovního uplatnění 3. ročník

Respondenti 3. ročníku uvádějí tyto oblasti, do kterých patří profese, kterou v současné době vykonávají: 25,64% respondentů je zaměstnáno v soukromém sektoru, 20,51% ve státní správě, 19,23% v rezortu vnitra, 12,82% v rezortu práce a sociálních věcí, 6,41% v rezortu školství, 5,13% v rezortu zdravotnictví, 2,56% v rezortu financí. 3,85% respondentů je v současné době bez zaměstnání. Jako „ostatní“ oblast uvedlo 3,85% respondentů, jedná se např. o oblast cestovního ruchu, rezort obrany.

Profesní skladba studentů

graf 12: Profesní skladba studentů 3. ročníku

Respondenti 3. ročníku uvádí tyto druhy profesí, které v současné době vykonávají: 15,38% policista, 10,26% administrativní pracovník 6,41% strážník městské policie, 6,41% účetní, 6,41% sociální pracovník, 6,41% odborný referent, 5,13% úředník ve státní správě, 2,56% bankovní úředník, 2,56% dělník, 2,56% učitel na základní škole. 3,85% respondentů je v současné době bez zaměstnání. 32,05% respondentů uvádí např. tato „ostatní“ zaměstnání: personalistka, hasič, manažer ve

stavebnictví, sanitářka pro lékařská zařízení, student, asistent pedagoga, pracovník infocentra, směnárník, marketingový specialista, hydroterapeut, poštovní úřednice, merchandiser, masér, celník, učitel v mateřské škole.

Ve skupině respondentů se vyskytly profese, které by mohly souviset s uplatněním sociálního pedagoga - 4 sociální pracovníci a 1 asistent pedagoga.

Otázka č. 5 Do jaké míry předpokládáte, že absolvování studia má vliv a umožňuje Vám?

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	21	36,21	17	29,31	17	29,31	3	5,17	0	0,00	2,03
zvýšení kvalifikace	10	17,24	12	20,69	10	17,24	8	13,79	18	31,03	3,21
změna profese	10	17,24	15	25,86	15	25,86	14	24,14	4	6,90	2,78
splnění kvalif. pož.	4	6,90	6	10,34	8	13,79	7	12,07	33	56,90	4,02
akademický titul	24	41,38	10	17,24	14	24,14	3	5,17	7	12,07	2,29
kariérní postup	0	0,00	9	15,52	12	20,69	12	20,69	25	43,10	3,91
širší uplatnění	15	25,86	20	34,48	18	31,03	3	5,17	2	3,45	2,26
kvalifikace k pomoci	16	27,59	19	32,76	19	32,76	3	5,17	1	1,72	2,21

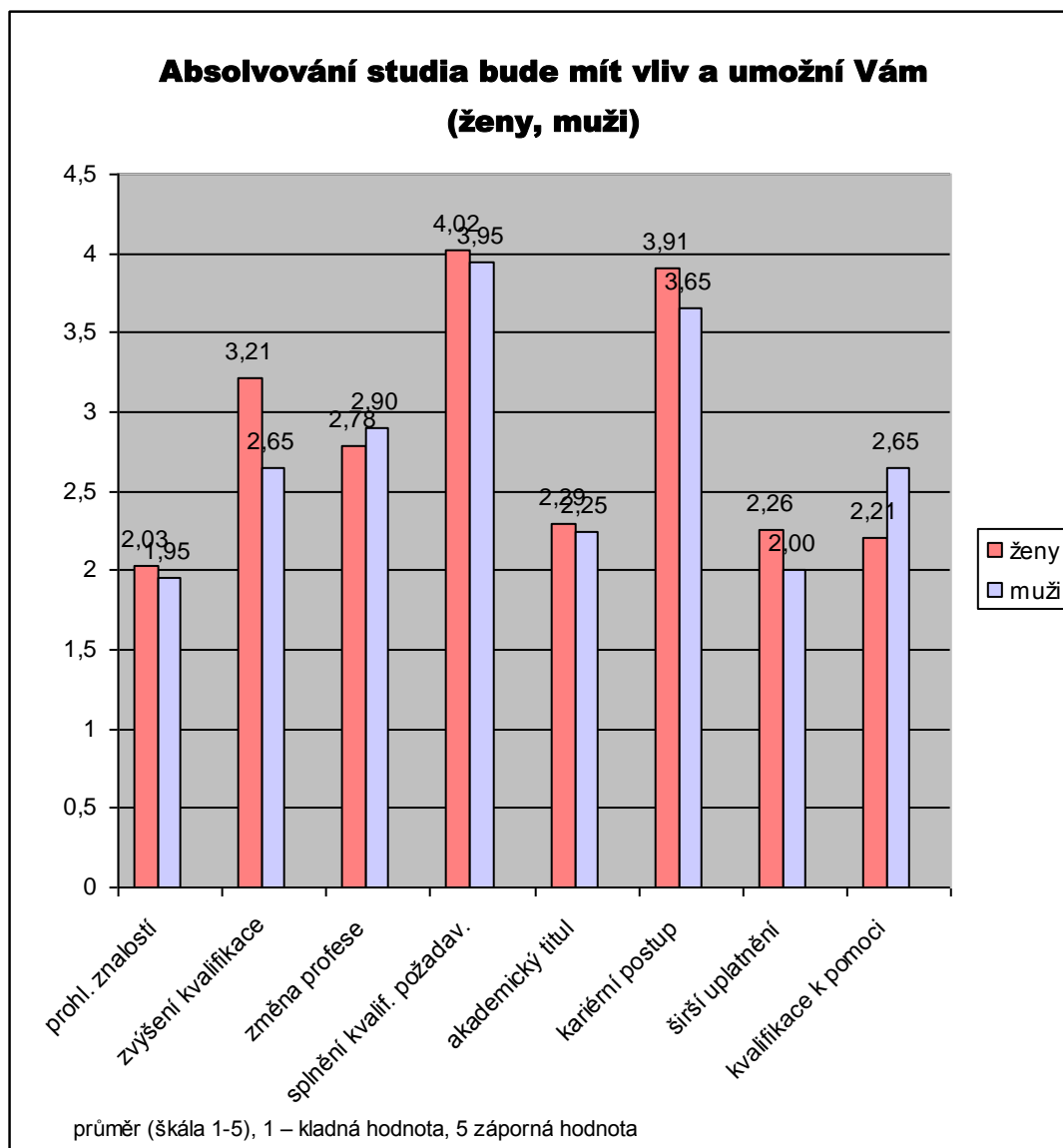
Tabulka 12: Vliv absolvování studia (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	5	25,00	11	55,00	4	20,00	0	0,00	0	0,00	1,95
zvýšení kvalifikace	4	20,00	7	35,00	3	15,00	4	20,00	2	10,00	2,65
změna profese	3	15,00	5	25,00	5	25,00	5	25,00	2	10,00	2,90
splnění kvalif. pož.	1	5,00	2	10,00	3	15,00	5	25,00	9	45,00	3,95
akademický titul	7	35,00	7	35,00	2	10,00	2	10,00	2	10,00	2,25
kariérní postup	1	5,00	6	30,00	1	5,00	3	15,00	9	45,00	3,65
širší uplatnění	6	30,00	9	45,00	4	20,00	1	5,00	0	0,00	2,00
kvalifikace k pomoci	1	5,00	6	30,00	12	60,00	1	5,00	0	0,00	2,65

Tabulka 13: Vliv absolvování studia (muži)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
prohloubení znalostí	26	33,33	28	35,90	21	26,92	3	3,85	0	0	2,01
zvýšení kvalifikace	14	17,95	19	24,36	13	16,67	12	15,38	20	25,64	3,06
změna profese	13	16,67	20	25,64	20	25,64	19	24,36	6	7,69	2,81
splnění kvalif. požad.	5	6,41	8	10,26	11	14,10	12	15,38	42	53,85	4,00
akademický titul	31	39,74	17	21,79	16	20,51	5	6,41	9	11,54	2,28
kariérní postup	1	1,28	15	19,23	13	16,67	15	19,23	34	43,59	3,85
širší uplatnění	21	26,92	29	37,18	22	28,21	4	5,13	2	2,56	2,19
kvalifikace k pomoci	17	21,79	25	32,05	31	39,74	4	5,13	1	1,28	2,32

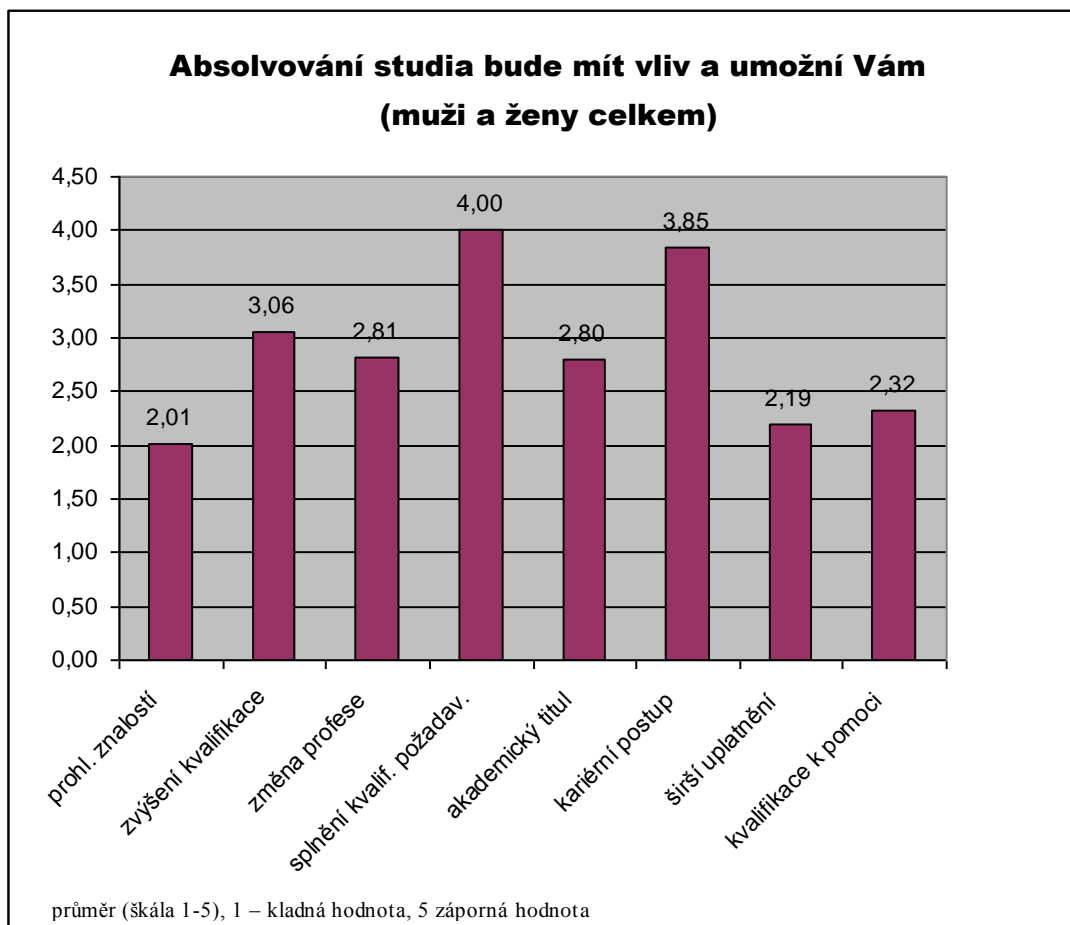
Tabulka 14: Vliv absolvování studia (ženy a muži celkem)

Graf 13: Vliv absolvování studia (ženy, muži)

Ženy nejvíce předpokládají, že absolvování studia bude mít vliv a umožní jim prohloubit znalosti v oblasti jejich zájmu (2,03), dále následuje možnost kvalifikovaně pomáhat lidem (2,21), získání širšího uplatnění na trhu práce (2,26), získání akademického titulu (2,29), změnit původní profesi, zaměstnání (2,78), zvýšení jejich pracovní kvalifikace (3,21), umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání (3,91) a nejméně ženy předpokládají, že absolvování studia bude mít vliv na splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele (4,02).

Muži nejvíce předpokládají, že absolvování studia bude mít vliv a umožní jim prohloubit znalosti v oblasti jejich zájmu (1,95), dále následuje získání širšího uplatnění na trhu práce (2,0), získání akademického titulu (2,25), zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace (2,65), možnost kvalifikovaně pomáhat lidem (2,65), změnit původní profesi, zaměstnání (2,9), umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání (3,65) a nejméně muži předpokládají, že absolvování studia bude mít vliv na splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele (3,95).

Graf 14: Vliv absolvování studia (ženy a muži celkem)

Celkem respondenti 3. ročníku vytvořili toto pořadí očekávání vlivu absolvování studia: respondenti nejvíce předpokládají, že absolvování studia bude mít vliv a umožní jim prohloubit znalosti v oblasti jejich zájmu (2,01), dále následuje možnost získání širšího uplatnění na trhu práce (2,19), možnost kvalifikovaně pomáhat lidem (2,32), získání akademického titulu (2,8), možnost změnit původní profesi, zaměstnání (2,81), zvýšení dosavadní pracovní kvalifikace (3,06), umožnění kariér-

ního postupu v současném zaměstnání (3,85), nejméně respondenti předpokládají, že absolvování studia má vliv na splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele (4,0).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu je uváděno hodnocení 65,52% (36,21% výrazně ano, 29,31% spíše ano)
- u získání akademického titulu je uváděno hodnocení 58,62% (41,38% výrazně ano a 17,24% spíše ano)
- u získání širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 60,34% (25,86% výrazně ano a 34,48% spíše ano)
- u možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem je uváděno hodnocení 60,35% (27,59% výrazně ano a 32,76% spíše ano)
- u umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání není uváděno hodnocení výrazně ano
- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu není uváděno hodnocení naprosto ne
- u splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele je uváděno hodnocení 56,9% naprosto ne
- u možnosti umožnit kariérní postup v současném zaměstnání je uváděno hodnocení 63,79% (43,10% naprosto ne, 20,69% spíše ne).

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu je uváděno hodnocení 80% (25% výrazně ano, 55% spíše ano)
- u možnosti získání akademického titulu je uváděno hodnocení 70% (35% výrazně ano, 35% spíše ano)
- u možnosti získání širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 75% (30% výrazně ano, 45% spíše ano)

- u možnosti prohloubit znalosti v oblasti svého zájmu, u možnosti získat širší uplatnění na trhu práce a u možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem není uváděno hodnocení naprosto ne
- u splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele je uváděno hodnocení 70% (45% naprosto ne, 25% spíše ne)
- u umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání je uváděno hodnocení 60% (45% naprosto ne, 15 spíše ne).

Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky o vlivu absolvování studia:

- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu je uváděno hodnocení 69,23% (33,33% výrazně ano, 35,9% spíše ano)
- u možnosti získání akademického titulu je uváděno hodnocení 61,53% (39,74 výrazně ano, 21,79% spíše ano)
- u možnosti získání širšího uplatnění na trhu práce je uváděno hodnocení 64,1% (26,92 výrazně ano, 37,18 spíše ano)
- u prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu není uváděno hodnocení naprosto ne
- u splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele je uváděno hodnocení 69,23% (53,85% naprosto ne, 15,38% spíše ne)
- u umožnění kariérního postupu v současném zaměstnání je uváděno hodnocení 62,82% (43,59% naprosto ne, 19,23% spíše ne).

Otázka č. 6 Do jaké míry studium prohloubí Vaši schopnost vykonávat:

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
výchovu a vzdělávání	11	18,97	18	31,03	19	32,76	9	15,52	1	1,72	2,50
reedukační práci	5	8,62	14	24,14	22	37,93	12	20,69	5	8,62	2,97
poradenskou práci	7	12,07	19	32,76	25	43,10	7	12,07	0	0,00	2,55
preventivní činnosti	6	10,34	26	44,83	16	27,59	10	17,24	0	0,00	2,52
vést a řídit tým lidí	1	1,72	15	25,86	18	31,03	19	32,76	5	8,62	3,21
komunikace s klientem	3	5,17	26	44,83	20	34,48	7	12,07	2	3,45	2,64

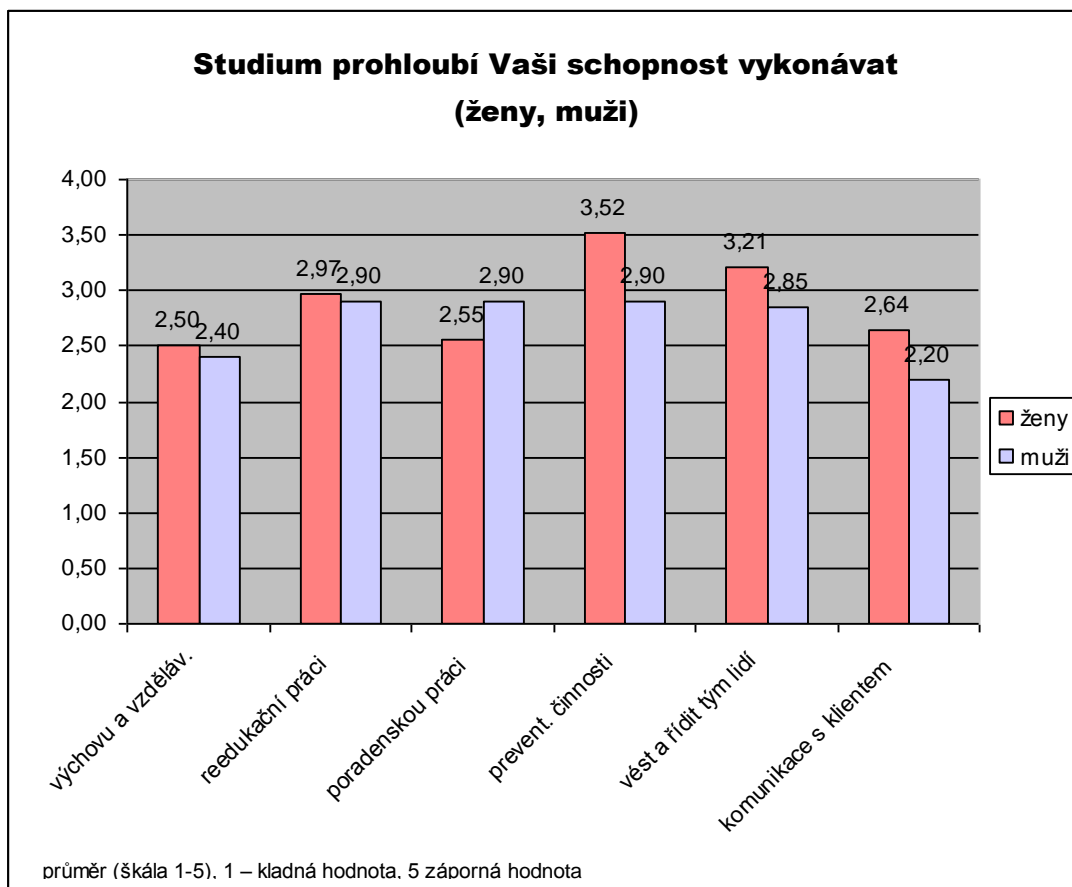
Tabulka 15: Prohloubení schopností (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
výchovu a vzdělávání	1	1,72	11	18,97	7	12,07	1	1,72	0	0,00	2,40
reedukační práci	1	1,72	4	6,90	11	18,97	4	6,90	0	0,00	2,90
poradenskou práci	2	3,45	5	8,62	7	12,07	5	8,62	1	1,72	2,90
preventivní činnosti	1	1,72	5	8,62	9	15,52	5	8,62	0	0,00	2,90
vést a řídit tým lidí	0	0,00	7	12,07	9	15,52	4	6,90	0	0,00	2,85
komunikace s klientem	2	3,45	13	22,41	4	6,90	1	1,72	0	0,00	2,20

Tabulka 16: Prohloubení schopností (muži)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
výchovu a vzdělávání	12	15,38	29	37,18	26	33,33	10	12,82	1	1,28	2,47
reedukační práci	6	7,69	18	23,08	33	42,31	16	20,51	5	6,41	2,95
poradenskou práci	9	11,54	24	30,77	32	41,03	12	15,38	1	1,28	2,64
preventivní činnosti	7	8,97	31	39,74	25	32,05	15	19,23	0	0,00	2,62
vést a řídit tým lidí	1	1,28	22	28,21	27	34,62	23	29,49	5	6,41	3,12
komunikace s klientem	5	6,41	39	50,00	24	30,77	8	10,26	2	2,56	2,53

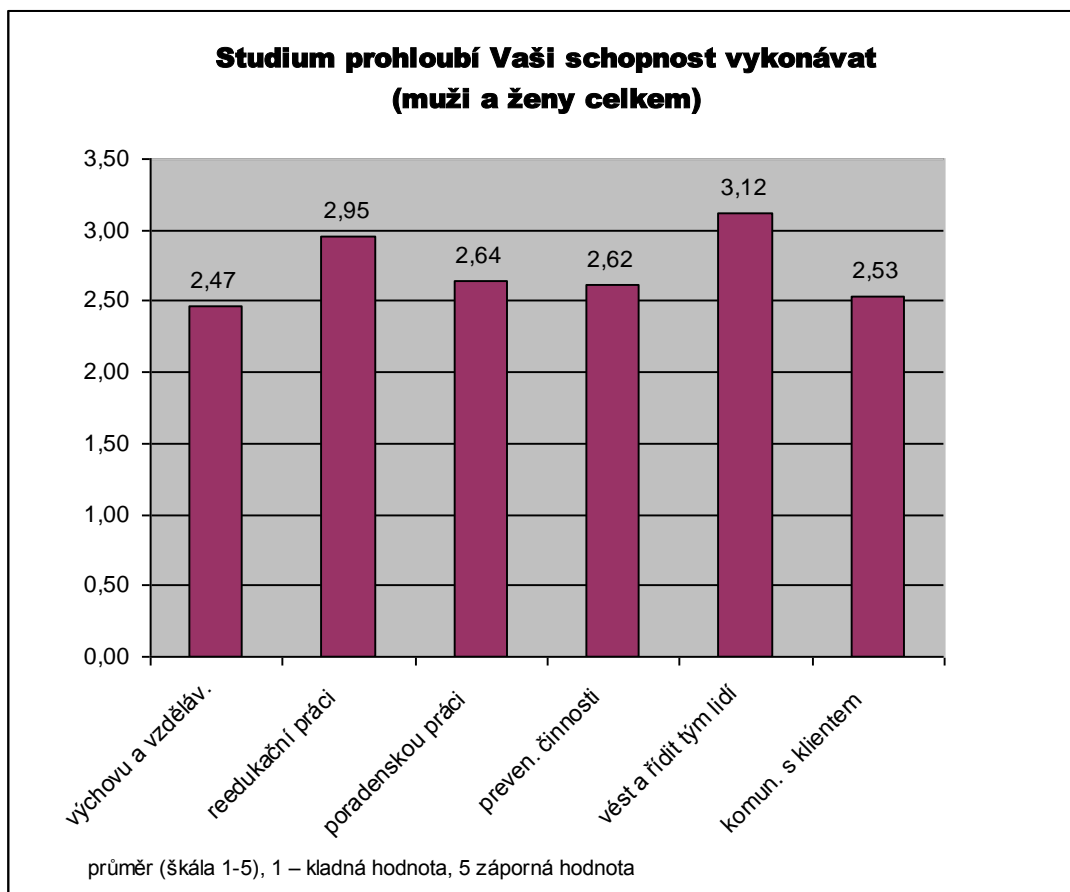
Tabulka 17: Prohloubení schopností (ženy a muži celkem)

Graf 15: Prohloubení schopností (ženy, muži)

Ženy nejvíce očekávají, že studium prohloubí jejich schopnost vychovávat a vzdělávat (2,5), dále následuje schopnost vykonávat poradenskou práci (2,55), schopnost komunikace s klientem (2,64), schopnost vykonávat reedukační práci (2,97), schopnost vést a řídit tým lidí (3,21) a nejméně ženy předpokládají, že studium prohloubí jejich schopnost realizovat preventivní činnosti (3,52).

Muži předpokládají, že studium prohloubí jejich schopnost komunikace s klientem (2,2), dále následuje schopnost vychovávat a vzdělávat (2,4), schopnost vést a řídit tým lidí (2,85), nejméně muži očekávají, že studium prohloubí jejich schopnost vykonávat reedukační práci (2,9), vykonávat poradenskou práci (2,9) a schopnost realizovat preventivní činnosti (2,9).

Graf 16: Prohloubení schopností (muži a ženy celkem)

Celkem respondenti 3. ročníku vytvořili toto pořadí očekávání, že studium přispěje k prohloubení jejich schopností: respondenti nejvíce předpokládají prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat (2,47), následuje prohloubení schopnosti komunikace s klientem (2,53), schopnost realizovat preventivní činnosti (2,62), schopnost vykonávat poradenskou práci (2,64), schopnost vykonávat reedukační práci (2,95), nejméně respondenti očekávají prohloubení schopnosti vést a řídit tým lidí (3,12).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat je uváděno hodnocení 50% (18,97% výrazně ano 31,03% spíše ano)
- u prohloubení schopnosti realizovat preventivní činnosti je uváděno hodnocení 55,17% (10,34 výrazně ano, 44,83 spíše ano)
- u prohloubení schopnosti komunikace s klientem je uváděno hodnocení 50% (5,17 výrazně ano, 44,83 spíše ano)

- u prohloubení schopnosti vést a řídit tým lidí je uváděno hodnocení 41,38% (8,62 naprosto ne a 32,76% spíše ne)
- u prohloubení schopnosti vykonávat poradenskou práci a u schopnosti realizovat preventivní činnosti není uváděno hodnocení naprosto ne.

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat, vykonávat reedukační práci, realizovat preventivní činnosti, vést a řídit tým lidí a schopnost komunikace s klientem není uváděno hodnocení naprosto ne.

Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat je uváděno hodnocení 52,56% (15,38% výrazně ano, 37,18% spíše ano)
- u prohloubení schopnosti komunikace s klientem je uváděno hodnocení 56,41% (6,41% u schopnosti výrazně ano a 50% u schopnosti spíše ano)
- u prohloubení schopnosti vést a řídit tým lidí je uváděno hodnocení 35,9% (29,49% spíše ne, 6,41% naprosto ne)
- u schopnosti realizovat preventivní činnosti není uváděno hodnocení naprosto ne.

**Otázka č. 7 Po absolvování studia sociální pedagogiky vidím šanci na
uplatnění v následujících oblastech:**

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
škol. kluby, družiny	13	22,41	16	27,59	18	31,03	6	10,34	5	8,62	2,55
dětské domovy	13	22,41	15	25,86	17	29,31	9	15,52	4	6,90	2,59
domovy dětí a ml.	13	22,41	15	25,86	24	41,38	3	5,17	3	5,17	2,45
inst. výchov. poraden.	12	20,69	16	27,59	24	41,38	3	5,17	3	5,17	2,47
syst. prev. vých. péče	20	34,48	17	29,31	13	22,41	6	10,34	2	3,45	2,19
soc. vých. a osvět. čin.	4	6,90	15	25,86	21	36,21	9	15,52	9	15,52	3,07
oblast penit.a postp.	2	3,45	15	25,86	12	20,69	18	31,03	11	18,97	3,36
soc. asistenti, s.kurát.	12	20,69	21	36,21	13	22,41	8	13,79	4	6,90	2,50
inst. s. vých. p. o sen.	4	6,90	18	31,03	17	29,31	12	20,69	7	12,07	3,00
ústavy sociální péče	8	13,79	16	27,59	14	24,14	16	27,59	4	6,90	2,86
resort vnitřní	2	3,45	8	13,79	20	34,48	16	27,59	12	20,69	3,48
humanit. a char. instit.	7	12,07	18	31,03	18	31,03	11	18,97	4	6,90	2,78

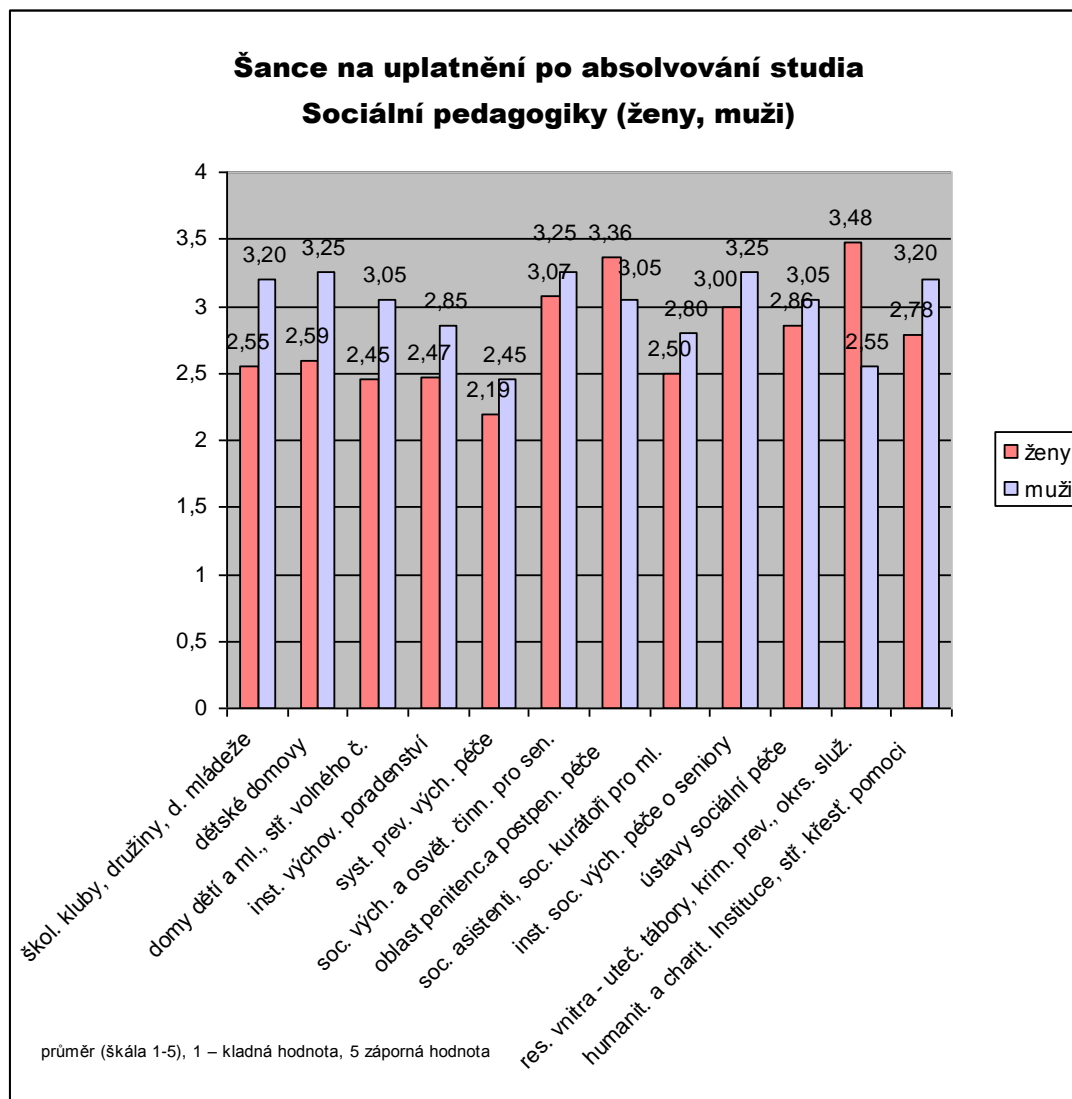
Tabulka 18: Uplatnění po absolvování studia (ženy)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
škol. kluby, družiny	1	5,00	8	40,00	1	5,00	6	30,00	4	20,00	3,20
dětské domovy	1	5,00	7	35,00	1	5,00	8	40,00	3	15,00	3,25
domovy dětí a ml.	2	10,00	7	35,00	1	5,00	8	40,00	2	10,00	3,05
inst. výchov. poraden.	3	15,00	7	35,00	2	10,00	6	30,00	2	10,00	2,85
syst. prev. vých. péče	2	10,00	11	55,00	3	15,00	4	20,00	0	0,00	2,45
soc. vých. a osvět. čin.	0	0,00	6	30,00	5	25,00	7	35,00	2	10,00	3,25
oblast penit.a postp.	1	5,00	7	35,00	3	15,00	8	40,00	1	5,00	3,05
soc. asistenti, s.kurát.	1	5,00	9	45,00	4	20,00	5	25,00	1	5,00	2,80
inst. s. vých. p. o sen.	1	5,00	3	15,00	7	35,00	8	40,00	1	5,00	3,25
ústavy sociální péče	1	5,00	7	35,00	3	15,00	8	40,00	1	5,00	3,05
resort vnitřní	1	5,00	11	55,00	4	20,00	4	20,00	0	0,00	2,55
humanit. a charit. Instit.	1	5,00	5	25,00	5	25,00	7	35,00	2	10,00	3,20

Tabulka 19: Uplatnění po absolvování studia (muži)

	1		2		3		4		5		průměr
	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	četnost	%	
škol. kluby, družiny	14	17,95	24	30,77	19	24,36	12	15,38	9	11,54	2,72
dětské domovy	14	17,95	22	28,21	18	23,08	17	21,79	7	8,97	2,76
domovy dětí a ml.	15	19,23	22	28,21	25	32,05	11	14,10	5	6,41	2,60
inst. výchov. poraden.	15	19,23	23	29,49	26	33,33	9	11,54	5	6,41	2,56
syst. prev. vých. péče	22	28,21	28	35,90	16	20,51	10	12,82	2	2,56	2,26
soc. vých. a osvět. čin.	4	5,13	21	26,92	26	33,33	16	20,51	11	14,10	3,12
oblast penit. a postp.	3	3,85	22	28,21	15	19,23	26	33,33	12	15,38	3,28
soc. asistenti, s.kurát.	13	16,67	30	38,46	17	21,79	13	16,67	5	6,41	2,58
inst. s. vých. p. o sen.	5	6,41	21	26,92	24	30,77	20	25,64	8	10,26	3,06
ústavy sociální péče	9	11,54	23	29,49	17	21,79	24	30,77	5	6,41	2,91
resort vnitra	3	3,85	19	24,36	24	30,77	20	25,64	12	15,38	3,24
humanit. a charit. inst.	8	10,26	23	29,49	23	29,49	18	23,08	6	7,69	2,88

Tabulka 20: Uplatnění po absolvování studia (ženy a muži celkem)

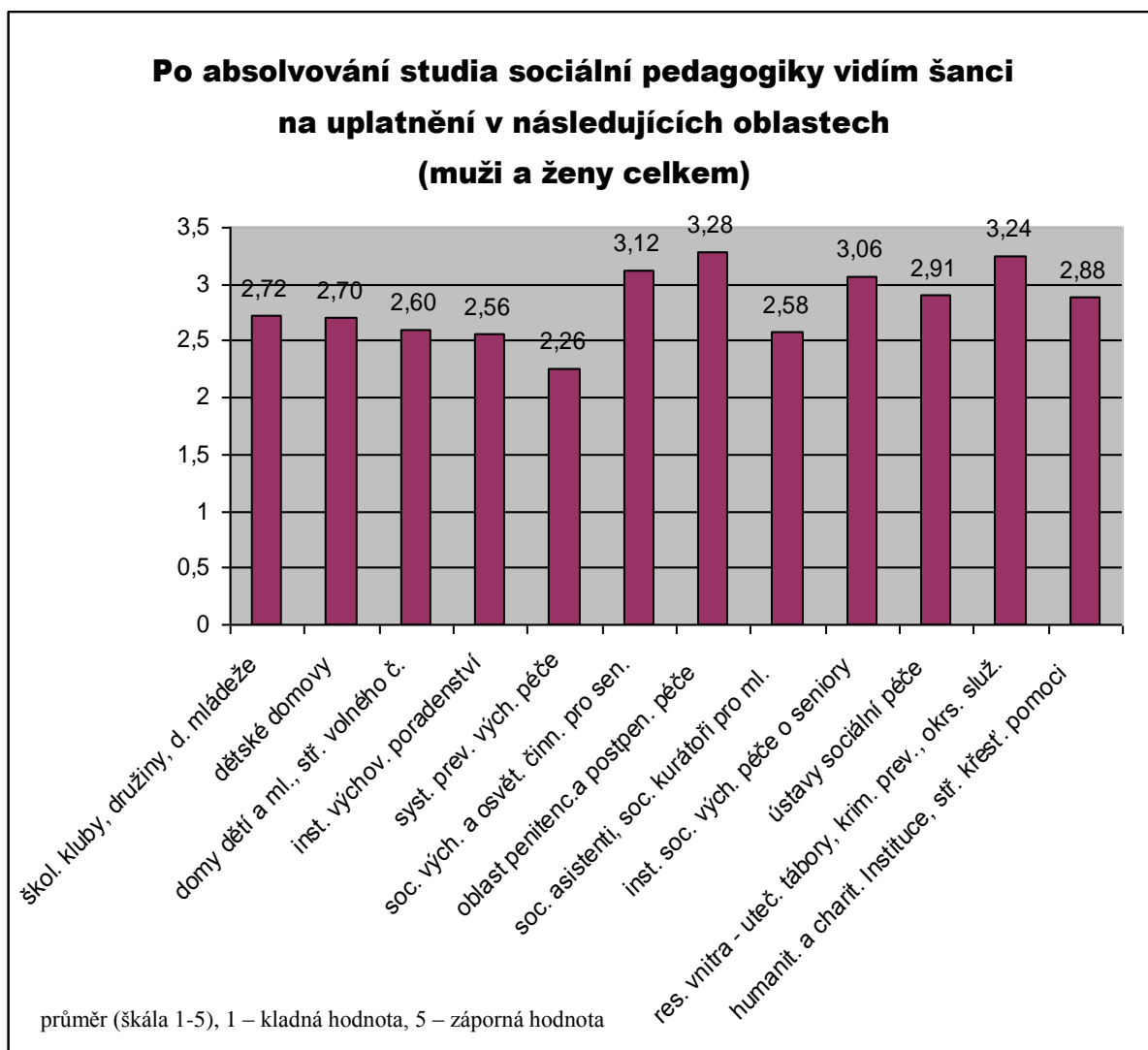

Graf 17: Uplatnění po absolvování studia (ženy, muži)

Ženy nejvíce spatřují šanci na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky v oblasti systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) (2,19), dále následuje uplatnění v domech dětí a mládeže a střediscích volného času (2,45), v instituci výchovného poradenství jako výchovný poradci ve školách (2,47), sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež (2,5), ve školních klubech, družinách, domovech mládeže (2,55), v dětských domovech (vychovatel v ubytovacím zařízení) (2,59), v humanitárních a charitativních institucích, střediscích křesťanské pomoci (2,78), v ústavech sociální péče (2,86), v institucích sociálně výchovné péče o seniory (3,0), v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,07), v oblasti penitenciární

a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník) (3,36). Nejmenší šance na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky vidí ženy v oblasti rezortu vnitra – utečeneckých táborech, kriminální prevenci a okrskové službě (3,48).

Muži nejvíce spatřují šanci na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky v oblasti systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež), (2,45), v rezortu vnitra – utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba (2,55), sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež (2,8), instituce výchovného poradenství (výchovní poradci ve školách) (2,85), v domech dětí a mládeže, střediscích volného času (3,05), v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (3,05), v ústavech sociální péče (3,05), ve školních klubech, družinách, domovech mládeže (3,2), v humanitárních a charitativních institucích, střediscích křesťanské pomoci (3,2). Nejmenší šance na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky vidí muži v dětských domovech (3,25), v oblasti sociálněvýchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,25) a v institucích sociálně výchovné péče o seniory (3,25).

Graf 18: Uplatnění po absolvování studia (muži a ženy celkem)

Celkem respondenti 3. ročníku vytvořili toto pořadí oblastí, ve kterých spatřují své šance na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky: největší šanci na uplatnění vidí respondenti v oblasti systému preventivní výchovné péče (koordinátor prevence nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) (2,26), v instituci výchovného poradenství (výchovní poradci na školách) (2,56), sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež (2,58), v domech dětí a střediscích volného času (2,6), v dětských domovech (2,7), ve školních klubech, družinách, domovech mládeže (2,72), v humanitárních a charitativních institucích, střediscích křesťanské pomoci (2,88), v ústavech sociální péče (2,91), v instituci sociálně výchovné péče

o seniory (3,06), v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,12), v rezortu vnitra – utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba (3,24). Nejmenší šance na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky vidí respondenti v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (3,28).

Pro skupinu žen přineslo výzkumné šetření další zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) je uváděno hodnocení 63,79% (výrazně ano 34,48% , spíše ano 29,31%)
- u možnosti uplatnění jako sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež je uváděno hodnocení 56,9% (výrazně ano 20,69%, spíše ano 36,21%)
- u možnosti uplatnění v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče je uváděno hodnocení 50% (spíše ne 31,03% a naprosto ne 18,97%)
- u možnosti uplatnění v rezortu vnitra – utečeneckých táborech, kriminální prevenci a okrskové službě je uváděno hodnocení 48,28% (spíše ne 27,59%, naprosto ne 20,69%).

Pro skupinu mužů přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v domovech mládeže a střediscích volného času je uváděno hodnocení spíše ano 40%
- u možnosti uplatnění v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) je uváděno hodnocení 65% (výrazně ano 10%, spíše ano 55%)
- u možnosti uplatnění v rezortu vnitra – utečeneckých táborech, kriminální prevenci a okrskové službě je uváděno hodnocení 60% (výrazně ano 5%, spíše ano 55%)
- u možnosti zaměstnání v dětských domovech jako vychovatel v ubytovacím zařízení je uváděno hodnocení 55% (spíše ne 40%, naprosto ne 15%)
- u možnosti uplatnění v sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory není uváděno hodnocení výrazně ano

Pro respondenty celkem přineslo výzkumné šetření tyto zajímavé výsledky:

- u možnosti uplatnění v systému preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik prevence, krizová centra, střediska pro mládež) je uváděno hodnocení 64,11% (výrazně ano 28,21%, spíše ano 35,9%)
- u možnosti uplatnění jaké sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež je uváděno hodnocení 55,13% (výrazně ano 16,67%, spíše ano 38,46%)
- u možnosti uplatnění v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník) je uváděno hodnocení 48,71% (spíše ne 33,33% a naprosto ne 15,38%). Šetřením bylo zjištěno nízké procento respondentů, kteří z výběru zcela odmítají nabízené uplatnění (výjimky 11,54; 14,10; 15,38).

9 SHRNU TÍ VÝSLEDKŮ, ODPOVĚDI NA VÝZKUMNÉ OTÁZKY

1. Jaké je složení skupiny studentů oboru Sociální pedagogika z hlediska předchozího vzdělání, profese a oblasti pracovního zařazení?

Předchozí studium

	1. ročník	četnost	3. ročník	četnost	průměr za 1. a 3. r.
gymnázium	21,15	11	21,79	17	21,47
obchodní akademie	19,23	10	11,54	9	15,38
střední pedagogická škola	5,77	3	10,26	8	8,01
střední průmyslová škola strojní	5,77	3	5,13	4	5,45
střední zemědělská škola	9,62	5	3,85	3	6,73
ostatní	19,23	10	32,05	25	51,28
vyšší odborná škola	9,62	5	7,69	6	8,65
vysoká škola	9,62	5	7,69	6	8,65

Tabulka 21: Předchozí studium

Největší procentuální zastoupení studentů 1. ročníku tvoří absolventi gymnázií (21,15%), a obchodních akademií (19,23%). Za zajímavý lze považovat výskyt absolventů vyšších odborných škol a vysokých škol, jejich procentuální zastoupení je stejné (9,62%). 19,23% respondentů uvedlo jiný typ střední školy, ovšem četnost absolventů těchto škol byla nízká (1-2).

Rovněž ve 3. ročníku tvoří největší procento studentů absolventi gymnázií (21,79%) a obchodních akademií (11,54%). Stejně vysoký (7,69%) je počet absolventů vyšších odborných škol a vysokých škol. Také u studentů 3. ročníku je vysoké procento ostatních typů středních škol (32,05), u kterých je nízká četnost absolventů (1-2).

Celkově lze konstatovat, že největší průměrné procento studentů oboru Sociální pedagogika tvoří absolventi gymnázií (21,47%) a obchodních akademií (15,38%). Absolventi vyšších odborných škol a vysokých škol jsou zastoupeni shodně 8,65%. 51,28% respondentů absolvovalo jiný typ střední školy, jejich druhy jsou uvedeny

u popisu grafu č. 1 a 10. Celkový počet typů škol, které respondenti absolvovali, dosáhl vysokého počtu 42.

Profese

	1. ročník	četnost	3. ročník	četnost	průměr za 1. a 3. r.
policista	7,69	4	15,38	12	11,53
strážník MP	0	0	6,41	5	3,20
účetní	3,85	2	6,41	5	5,13
administrativní pracovník	3,85	2	10,26	8	7,05
sociální pracovník	5,77	3	6,41	5	6,09
úředník ve státní správě	3,85	2	5,13	4	4,49
bankovní úředník	0	0	2,56	2	1,28
odborný referent	0	0	6,41	5	3,20
dělník	0	0	2,56	2	1,28
učitel ZŠ	3,85	2	2,56	2	3,20
recepční	3,85	2	0	0	1,92
zdravotní sestra	3,85	2	0	0	1,92
metodik celoživ. vzdělávání	3,85	2	0	0	1,92
asistentka	5,77	3	0	0	2,88
státní zaměstnanec	5,77	3	0	0	2,88
bez zaměstnání	13,46	7	3,85	3	8,65
ostatní	34,62	18	32,05	25	33,56

Tabulka 22: Profesní skladba studentů

Výzkumné šetření ukázalo, že profesní skladba studentů 1. ročníku je velice pestrá. Nejvyšší procento studentů 1. ročníku je zaměstnáno u Policie České republiky (7,69%), stejné procento studentů je zaměstnáno jako sociální pracovník, asistentka a státní zaměstnanec (5,77%). Ve skupině studentů 1. ročníku je v současné době bez zaměstnání 13,46% respondentů. Vysoké procento tvoří profese, které jsou zařazeny jako „ostatní“, zde byla zaznamenána četnost výskytu u konkrétní profese v počtu 1 – 2.

Skladba studentů 3. ročníku je také velmi rozmanitá, tak jako skladba studentů ročníku prvního. Ve 3. ročníku mají největší zastoupení studenti, kteří jsou zaměstnaní u Policie České republiky (15,38%). Administrativní pracovníci představují 10,26% ve skupině. Stejně procento (6,41%) studentů je zaměstnáno jako strážník městské policie, účetní, sociální pracovník, odborný referent. Pouhých 3,85% studentů je uvedlo, že jsou v současné době bez zaměstnání. Rovněž v této skupině respon-

dentů tvoří vysoké procento profesí, které jsou zařazeny jako „ostatní“ a četnost výskytu u konkrétní profesí je v počtu 1 – 2.

Celkový počet profesí v obou sledovaných skupinách respondentů dosáhl počtu 50. Podrobnější profesní skladba respondentů 1. a 3. ročníku je vyjádřena u popisu grafu č.3 a 12.

Tyto výsledky názorně ukazují, že během několika let dochází k určité proměně složení studentů oboru Sociální pedagogika. Studenti se již neformují pouze z profesí, kde by bylo absolvování studia podmínkou k jejich profesnímu růstu, ale studují, aby si doplnili znalosti v oblasti jejich zájmu, získání lepšího uplatnění na trhu práce, někteří za účelem získání akademického titulu. Blíže tyto důvody, které studenty přivedly ke studium tohoto oboru, jsou vyhodnoceny v závěrech k výzkumné otázce č. 2.

Oblast pracovního zařazení

	1. ročník	četnost	3. ročník	četnost	průměr za 1. a 3. r.
školství	11,54	6	6,41	5	8,97
práce a sociální věci	7,69	4	12,82	10	10,25
zdravotnictví	7,69	4	5,13	4	6,41
vnitro	11,54	6	19,23	15	15,38
zemědělství	3,85	2	0	0	1,92
soukromý sektor	25,00	13	25,64	20	25,32
státní správa	7,69	4	20,51	16	14,1
finance	0	0	2,56	2	1,28
bez zaměstnání	13,46	7	3,85	3	8,65
ostatní	11,54	6	3,85	3	7,69

Tabulka 23: Oblast aktuálního uplatnění

Nejvyšší procento studentů (25%) 1. ročníku je zaměstnáno v soukromém sektoru. Stejně procento respondentů (11,54%) je zaměstnáno v rezortu školství, vnitra a odvětvích označených jako ostatní. Zajímavým výsledkem je poměrně vysoké procento respondentů bez zaměstnání (13,46%).

Rovněž ve 3. ročníku je nejvyšší procento studentů zaměstnáno v soukromém sektoru (25,64%). Vysoké procento studentů tvoří zaměstnanci státní správy (20,51%)

a rezortu vnitra (19,23%). Proti skupině studentů 1. ročníku je zaznamenáno nízké procento studentů bez zaměstnání (3,85%).

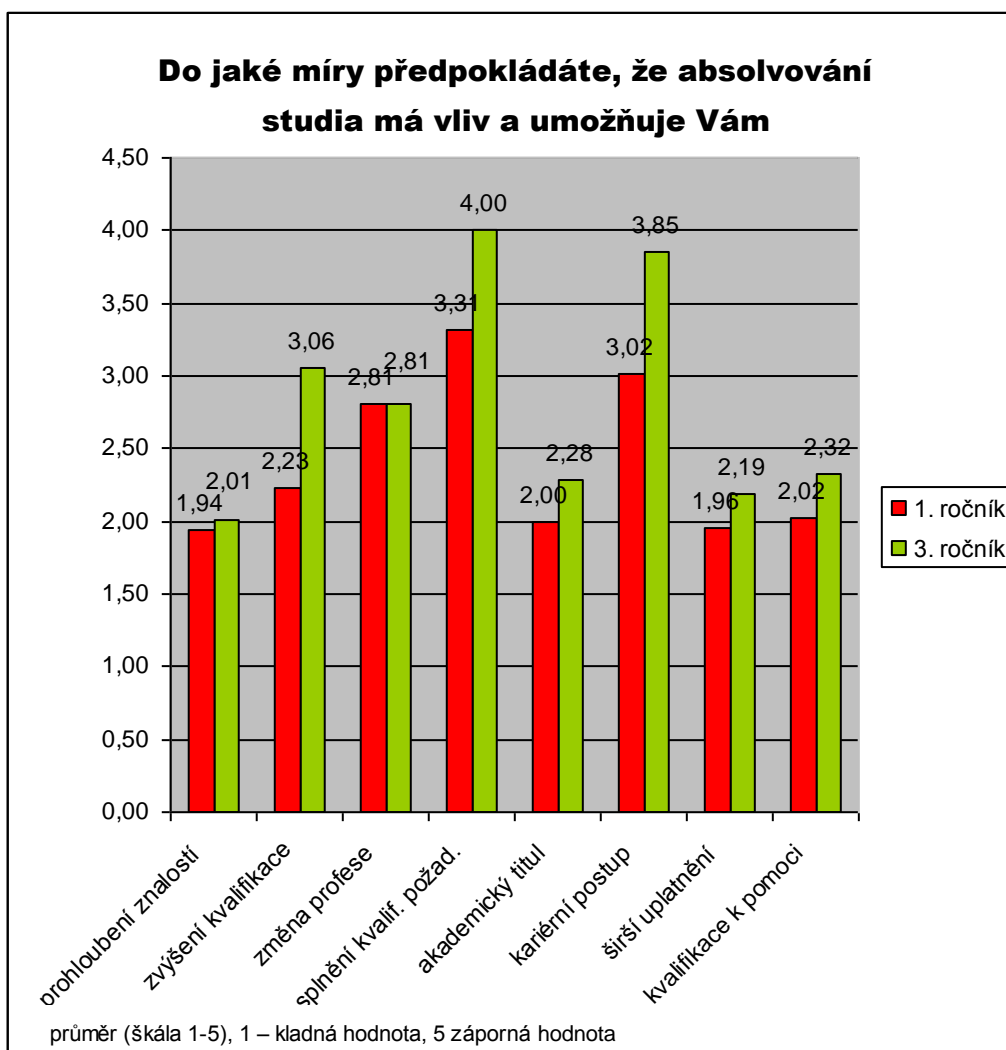
Za celou skupinu studentů 1. a 3. ročníku lze konstatovat, že nejvíce studentů je zaměstnáno v soukromém sektoru (25,32%), v rezortu vnitra (15,38%) a ve státní správě (14,1%).

2. Jak hodnotí studenti přínos studia a rozvoj profesních kompetencí.

Přínos studia

	1. ročník	3. ročník	diference	průměr za 1. a 3. r.
prohloubení znalostí	1,94	2,01	-0,07	1,97
zvýšení kvalifikace	2,23	3,06	-0,83	2,64
změna profese	2,81	2,81	0	2,81
splnění kvalif. požad.	3,31	4,00	-0,69	3,65
akademický titul	2,00	2,80	-0,80	2,40
kariérní postup	3,02	3,85	-0,83	3,43
širší uplatnění	1,96	2,19	-0,23	2,07
kvalifikace k pomoci	2,02	2,32	-0,3	2,17

Tabulka 24: Vliv absolvování studia

Graf 19: Vliv absolvování studia

Respondenti 1. ročníku spatřují nejvyšší přínos studia oboru Sociální pedagogika v prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu (1,94). Jako další přínos studia uvádějí možnost získat širší uplatnění na trhu práce (1,96). Zajímavým výsledkem je absolvování studia za účelem získání akademického titulu (2,0). Nejméně respondenti očekávají, že absolvováním studia splní kvalifikační požadavek zaměstnavatele (3,31).

Respondenti 3. ročníku očekávají, že absolvování studia jim umožní prohloubit znalosti v oblasti jejich zájmu (2,01). Dalším přínosem studia Sociální pedagogiky je pro tyto studenty možnost získání širšího uplatnění na trhu práce (2,19). Skutečnost, že absolvování studia bude mít vliv na splnění požadavku zaměstnavatele, označují respondenti jako nejmenší (4,0). Studenti spíše neočekávají, že by jim absolvování studia v budoucnu umožnilo kariérní postup v zaměstnání (3,85).

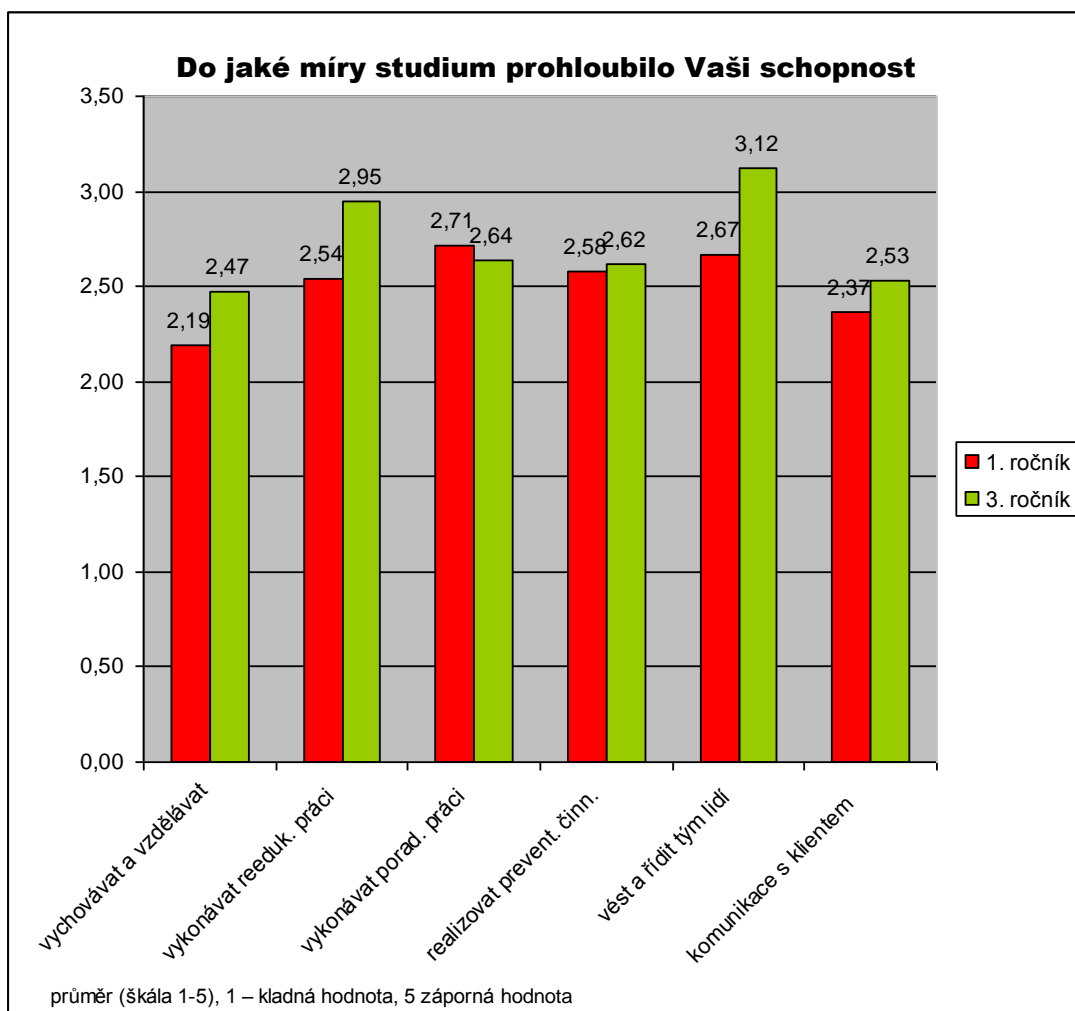
Za celou skupinu respondentů 1. a 3. ročníku studia oboru Sociální pedagogika lze konstatovat, že nejvíce studenti očekávají, že absolvování studia prohloubí znalosti v oblasti jejich zájmu (1,97). Studenti obou ročníků spatřují smysl a význam studia v možnosti získat širší uplatnění na trhu práce (2,07) a v možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem (2,17). Nejméně respondenti očekávají, že absolvováním studia splní kvalifikační požadavek zaměstnavatele (3,65).

Za povšimnutí stojí, že studenti obou ročníků uvádí, že absolvování studia jim umožní získání širšího uplatnění na trhu práce. Z výzkumné otázky č. 3, která také zjišťuje, kde spatřují studenti možnost svého uplatnění, je patrné, že všechny nabízené profese, kde se po absolvování studia mohou uplatnit, hodnotí studenti průměrně až odmítavě.

Rozvoj kompetencí

	1. ročník	3. ročník	diference	průměr za 1. a 3. r.
vychovávat a vzdělávat	2,19	2,47	-0,28	2,33
vykonávat reeduk. práci	2,54	2,95	-0,41	2,74
vykonávat porad. práci	2,71	2,64	0,07	2,40
realizovat prevent. činn.	2,58	2,62	-0,04	2,60
vést a řídit tým lidí	2,67	3,12	-0,45	2,89
komunikace s klientem	2,37	2,53	-0,16	2,45

Tabulka 25: Prohloubení schopností

Graf 20: Prohloubení schopností

Při koncipování odpovědí v této dotazníkové položce byly využity druhy kompetencí, kterými by měl disponovat sociální pedagog, a které velmi výstižně uvádí Bakošová (Bakošová, s. 193-196).

Studenti 1. ročníku nejvíce očekávají, že studium jim umožní prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat (2,19) a schopnost komunikace s klientem (2,37). Naopak nejméně je respondenty očekáváno, že studium prohloubí jejich schopnost vykonávat poradenskou práci (2,71).

Studenti 3. ročníku předpokládají, že absolvování studia jim umožní prohloubení schopnosti vychovávat a vzdělávat (2,47). Dále následuje očekávání prohloubení schopností v oblasti komunikace s klientem (2,53). Studenti uvádí, že nejméně očekávají prohloubení schopnosti vést a řídit tým lidí (3,12) a vykonávat reedukační práci (2,95).

Celkem studenti hodnotí nejlépe, že studium přispěje k prohloubení jejich schopnosti vychovávat a vzdělávat (2,33). Hodnocení dalších nabízených kompetencí se příliš neliší. Nejhůře hodnotí studenti položku, nakolik předpokládají, že jim studium prohloubí schopnost vést a řídit tým lidí (2,89).

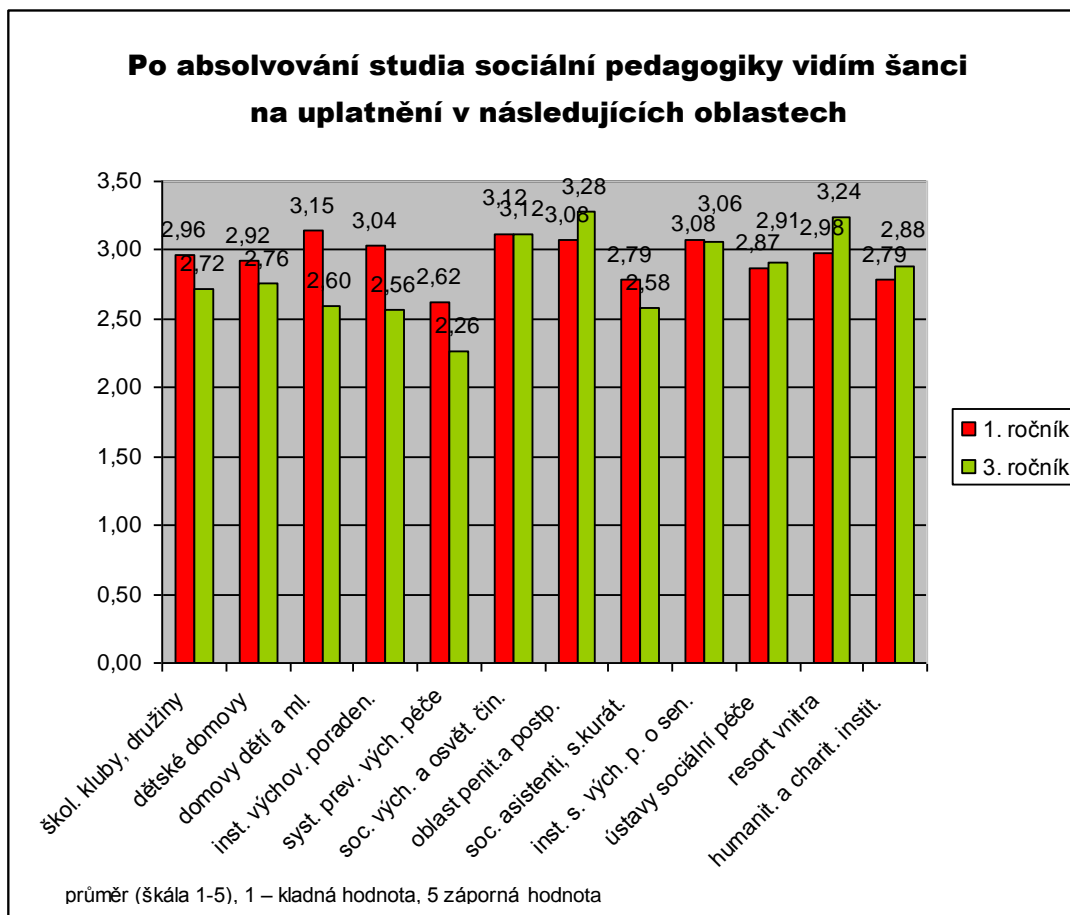
Zde je možno poukázat na výzkum Voráčové v bakalářské práci *Koncepce profilu sociálního pedagoga*, která dospěla k závěru, že respondenti (studenti oboru sociální pedagogiky několika vysokých škol, oborů příbuzných sociální pedagogice, pracovníci sociálního sektoru) disponují řadou potřebných kompetencí a osobnostních předpokladů pro výkon profese sociálního pedagoga, avšak dodává, že byly odhaleny také určité nedostatky a rezervy (Voráčová, 2007, s. 70).

Hodnocení nabízených kompetencí, nabízených v dotazníkovém šetření, se pohybuje kolem průměrných hodnot. Je možné proto usoudit, že v této oblasti pociťují studenti rezervy či nedostatky anebo se vůbec na rozvoj těchto kompetencí blíže nezaměřují.

3. V jakých pracovních a profesních oblastech očekávají studenti možné uplatnění.

	1. ročník	3. ročník	diference	průměr za 1. a 3. r.
škol. kluby, družiny	2,96	2,72	0,24	2,84
dětské domovy	2,92	2,76	0,16	2,84
domovy dětí a ml.	3,15	2,60	0,55	2,87
inst. výchov. poraden.	3,04	2,56	0,48	2,80
syst. prev. vých. péče	2,62	2,26	0,36	2,44
soc. vých. a osvět. čin.	3,12	3,12	0,00	3,12
oblast penit.a postp.	3,08	3,28	-0,20	3,18
soc. asistenti, s.kurát.	2,79	2,58	0,21	2,68
inst. s. vých. p. o sen.	3,08	3,06	0,02	3,07
ústavy sociální péče	2,87	2,91	-0,04	2,89
resort vnitra	2,98	3,24	-0,26	3,11
humanit. a charit. instit.	2,79	2,88	-0,09	2,83

Tabulka 26: Uplatnění po absolvování studia

Graf 20: Uplatnění po absolvování studia

Při sestavování nabídky možného uplatnění respondentů po absolvování studia oboru Sociální pedagogika byly využity předpokládané možnosti uplatnění, které popisuje vyčerpávajícím způsobem Kraus (Kraus, 2008, s. 204-205). Respondenti 1. ročníku spatřují největší šanci na uplatnění po absolvování studia sociální pedagogiky v oblasti systému preventivní výchovné péče, jako koordinátor nebo metodik prevence, v krizových centrech a střediscích pro mládež (2,62). Ostatní oblasti možného uplatnění jsou hodnoceny průměrnými hodnotami, s malými rozdíly, jakoby se respondenti nedokázali rozhodnout pro určité zaměření anebo vůbec v budoucnu neuvažují o možnosti vykonávat práci spadající do působnosti sociálního pedagoga. Jako nejmenší spatřují své šance na uplatnění v domovech dětí a mládeže a střediscích volného času (3,15).

Respondenti 3. ročníku vidí, rovněž jako respondenti 1. ročníku, svoji největší šanci na uplatnění po absolvování studia v oblasti systému preventivní výchovné péče, jako koordinátor nebo metodik prevence, v krizových centrech a střediscích pro mládež (2,26). Jako nejmenší hodnotí studenti možnost uplatnit se v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jako vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, jako mediační a probační pracovník (3,28). Dále lze konstatovat, že tak jako v případě studentů 1. ročníku, jsou ostatní oblasti možného uplatnění hodnoceny průměrnými hodnotami, a až na tři případy (penitenciární a postpenitenciární péče, ústavy sociální péče, humanitární a charitativní instituce) vyznívá hodnocení respondenty 3. ročníku o něco pozitivněji.

Respondenti obou ročníků, v nichž výzkumné šetření probíhalo, hodnotí nejlépe možnost prosadit se v systému preventivní výchovné péče, jako koordinátor nebo metodik prevence, v krizových centrech a střediscích pro mládež. Tyto výsledky částečně korespondují s výstupy z výzkumného šetření Kristkové, která uvádí že „*absolventi oboru Sociální pedagogika a volný čas nacházejí své profesní uplatnění především v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež, neziskových organizacích a občanských sdruženích, Střediscích volného času, poradnách, atd.*“ (Kristková, 2011, s. 114).

Nejmenší zájem respondentů byl zaznamenán u možnosti uplatnění se v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jako vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, jako mediační a probační pracovník. V obou ročnících je spíše negativně vnímána možnost najít uplatnění v oblasti práce se seniory (sociálně výchovná

a osvětová činnost a instituce sociálně výchovné péče o seniory), což v době, kdy stárnutí populace je významným demografickým trendem, může být považováno za nepříznivé zjištění, jelikož v oblasti práce se seniory se v budoucnu otevírají určité nové příležitosti i pro profesi sociálního pedagoga. Tento výsledek koresponduje s výsledky výzkumného šetření Kristkové, která konstatuje, že „*pouhá 4% respondentů se uplatnila v domovech pro seniory*“ (Kristková, 2011, s. 114).

Celkové výsledky za oba ročníky, v nichž probíhalo výzkumné šetření, poukazují spíše na malý zájem studentů pracovat v oblasti, kde se může uplatnit sociální pedagog, což je v rozporu s tím, jak respondenti hodnotí význam jejich studia. Z realizovaného výzkumného šetření, zjišťujícího přínos studia, totiž vyplynulo, že největší smysl a přínos studia spatřují respondenti v prohloubení oblasti jejich zájmu a možnosti získat širší uplatnění na trhu práce. Z výzkumného šetření dále vyplývá, že studenti studiem neplní kvalifikační požadavek zaměstnavatele, ani neusilují o kariérní postup v zaměstnání a z těchto výsledků je možné také vyvodit, že studenti pravděpodobně svoji profesi ani měnit nechtějí.

Rozdíly mezi muži a ženami

Výsledky srovnání odpovědí mužů a žen nejsou vzhledem k rozdílné velikosti podsouborů objektivní, přesto jsme se rozhodli je vyhodnotit, protože některé zjištěné skutečnosti se jeví jako zajímavé.

V 1. ročníku byl zaznamenán významnější rozdíl mezi muži a ženami ve vnímání smyslu a vlivu absolvovaného studia. Skupina žen vyjádřila skutečnost, že absolvování studia má vliv a umožňuje jim změnit původní profesi nebo zaměstnání hodnotou 2,6 a skupina mužů toto vyjádřila hodnotou 3,7. Hodnocení mužů vyznívá negativněji, a to o 1,1.

Větší rozdíl mezi skupinami mužů a žen lze pozorovat u ještě u hodnocení vlivu studia na splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele, u skupiny žen je vyjádřeno hodnocení 3,43, u skupina mužů toto hodnotí kladněji, 2,8. Negativnější hodnocení použily ženy, a to o 0,63.

Ve 3. ročníku byly zjištěny zajímavé rozdíly mezi skupinou mužů a žen v hodnocení smyslu a vlivu absolvovaného studia. Nejmenší rozdíl (0,04) byl zaznamenán v hodnocení absolvování studia za účelem získání akademického titulu

(2,25;2,29). Malý rozdíl (0,07) byl ještě zjištěn v hodnocení absolvování studia za účelem splnění kvalifikačního požadavku zaměstnavatele (3,95;4,02).

V názorech, zda studium prohloubí určité kompetence studentů, byly v 1. ročníku mezi skupinami mužů a žen zaznamenány velmi malé rozdíly (0,17 – 0,34).

Rovněž ve 3. ročníku byly zjištěny malé rozdíly mezi muži a ženami v oblasti rozvoje kompetencí (0,10 – 0,38). Nejmenší diference byla zaznamenána u prohloubení schopnosti vykonávat reedukační práci (0,07).

Zajímavé rozdíly byly pozorovány v položce, která zkoumala, v jaké oblasti vidí respondenti šanci na uplatnění po absolvování studia Sociální pedagogiky. Uplatnění v oblasti, spadající do rezortu vnitra (např. práce v utečeneckých táborech, kriminální prevence a okrsková služba) je hodnoceno v 1. ročníku muži příznivě 2,10, ženy udávají hodnocení 3,19, rozdíl činí 1,09. U možnosti uplatnit se v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory bylo u skupiny mužů zaznamenáno dosti negativní hodnocení 3,90, u žen 2,93, rozdíl je 0,97.

Ve 3. ročníku byl zjištěn největší rozdíl (0,93) u možnosti uplatnění v oblasti, spadající do rezortu vnitra (např. práce v utečeneckých táborech, kriminální prevence a okrsková služba), muži hodnotí tuto možnost 2,55, ženy 3,48.

Nejmenší rozdíl (0,18) mezi skupinou mužů a žen byl zaznamenán u možnosti uplatnit se po absolvování studia v oblasti sociálně výchovné a osvětové činnosti zaměřené na seniory (3,25:3,07).

10 ZÁVĚR

Předložená bakalářská práce se zabývala možným profesním uplatněním absolventů oboru Sociální pedagogika, a to z pohledu studentů tohoto oboru na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

V teoretické části bakalářské práce byla shromážděna teoretická východiska, která byla použita jako základ pro realizované empirické šetření.

V empirické části bakalářské práce jsme se v rámci výzkumného šetření věnovali popsání profesní struktury studentů oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity. Zjišťovali jsme, jak studenti vidí své uplatnění po absolvování studia. Dále jsme zkoumali, jak studenti hodnotí význam a přínos studia a rozvoj vlastních kompetencí, zejména profesních, v souvislosti se studiem oboru.

Cílem práce bylo popsat sociální pedagogiku jako obor a zjistit, jaká je profesní struktura studentů studijního oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a jak studenti vidí možnosti svého profesního uplatnění po absolvování studia.

Z výsledků dotazníkového šetření a následné interpretace můžeme konstatovat, že z hlediska předchozího vzdělání tvoří největší průměrné procento studentů oboru Sociální pedagogika ve sledovaných ročnících absolventi gymnázií a obchodních akademií. Za zajímavý lze považovat výskyt absolventů vyšších odborných škol a vysokých škol.

Realizované výzkumné šetření, které popisovalo profesní strukturu studentů oboru Sociální pedagogika, upozornilo na skutečnost, že profesní skladba studentů v 1. a 3. ročníku je velice pestrá. Největší zastoupení ve sledovaných skupinách měli studenti, kteří jsou zaměstnaní u Policie ČR a administrativní pracovníci. Dalšími profesemi, u nichž byl zaznamenán větší procentuální výskyt, jsou sociální pracovníci a účetní. Zajímavým výsledkem je výskyt vysokého počtu profesí v obou sledovaných skupinách, který dosáhl počtu 50.

Za celou skupinu respondentů lze konstatovat, že nejvíce studentů je zaměstnáno v soukromém sektoru, v rezortu vnitra a ve státní správě.

Další výzkumné šetření, zabývající se přínosem studia, poukázalo na skutečnost, že studenti nejvíce očekávají, že absolvování studia jim pomůže k prohloubení znalostí v oblasti jejich zájmu. Význam a přínos studia spatřují respondenti také v možnosti získat širší uplatnění na trhu práce a v možnosti kvalifikovaně pomáhat lidem.

Zde stojí za povšimnutí, že studenti obou ročníků uvádí, že absolvování studia jim umožní získání širšího uplatnění na trhu práce. Ve výzkumném šetření, které zjišťovalo, kde spatřují respondenti možnost svého uplatnění po absolvování studia, je však patrné, že všechny nabízené profese hodnotí respondenti spíše průměrně až odmítavě. Za významný lze označit výsledek, že studenti neočekávají, že absolvováním studia splní kvalifikační požadavek zaměstnavatele, a také nepředpokládají, že by jim absolvování studia v budoucnu umožnilo kariérní postup v zaměstnání.

V oblasti hodnocení rozvoje jednotlivých kompetencí, respondenti hodnotí nejlépe, že studium přispěje k prohloubení jejich schopnosti vychovávat a vzdělávat. Naopak nejméně očekávají prohloubení schopnosti manažerských.

Výsledky výzkumného šetření ukázaly, že respondenti obou ročníků spatřují své šance uplatnit se po absolvování studia v systému preventivní výchovné péče, jako koordinátor nebo metodik prevence, v krizových centrech a střediscích pro mládež. Nejmenší zájem respondentů byl zaznamenán u možnosti pracovat v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče jako vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, jako mediační a probační pracovník.

V obou ročnících je negativněji vnímána možnost najít uplatnění v oblasti péče a práce se seniory.

Celkové výsledky za oba ročníky poukazují spíše na malý zájem studentů pracovat v oblasti, kde se může uplatnit sociální pedagog, což je v rozporu s tím, jak respondenti hodnotí význam jejich studia. Z realizovaného výzkumného šetření totiž vyplynulo, že největší význam a přínos studia spatřují respondenti v prohloubení oblasti jejich zájmu a možnosti získat širší uplatnění na trhu práce.

Následující závěry jsou hlavním zobecněním výsledků empirického šetření.

Profesní struktura u sledovaného souboru studentů oboru Sociální pedagogika je velice heterogenní a je ve větší míře tvořena zaměstnanci z řad Policie ČR. Počet

studentů, pracujících v oboru, který spadá do působnosti sociálního pedagoga, je nízký. Nejvyšší procento studentů je zaměstnáno v soukromém sektoru.

Studenti oboru Sociální pedagogika očekávají, že absolvování studia prohloubí znalosti v oblasti jejich zájmu a pomůže jim získat širší uplatnění na trhu práce. Studenti nepředpokládají, že by absolvováním studia splnili kvalifikační požadavek zaměstnavatele.

Studenti hodnotí pozitivně, že studium přispěje k prohloubení jejich výchovných a vzdělávacích kompetencí a neočekávají, že by rozvinulo jejich kompetence manažerské.

Své budoucí uplatnění spatřují studenti v oblasti systému preventivní výchovné péče, kde by mohli vykonávat práci koordinátora nebo metodika prevence, pracovat v krizových centrech a střediscích pro mládež. Nejnižší zájem studentů byl zaznamenán v možnosti uplatnit se v oblasti penitenciární a postpenitenciární péče.

Výsledky výzkumného šetření by mohly být přínosné a sloužit jako zpětná vazba pro organizaci studijního oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity. Tyto poznatky mohou být využity zejména pro přesnější zaměření obsahu studia a jeho zkvalitnění.

Závěry šetření výsledky mohou být zajímavé pro zájemce o studijní obor Sociální pedagogika.

Studentům oboru Sociální pedagogika mohou výsledky průzkumu posloužit jako východisko pro další empirická šetření i jako inspirace pro jejich závěrečné práce, zabývajících se problematikou uplatnění absolventů tohoto oboru.

Sociální pedagogika, ať už máme na mysli vědní obor, obor studia a hlavně také profesní orientaci, je oborem budoucnosti. Již nyní jsme svědky jejího progresivního rozvoje a hlavně její potřebnosti. Snahou všech odborníků, absolventů i studentů tohoto oboru, je, aby tato profese neexistovala jen v teoretické rovině, aby nebyla zaměňována s ostatními profesemi, aby vystoupila po pomyslném žebříčku na úroveň ostatních pomáhajících profesí. Profesi sociálního pedagoga přejí, aby se stala profesí samostatnou, uznávanou, respektovanou a aby ji vykonávali kvalitní a zapálení profesionálové, kterými by se absolventi oboru Sociální pedagogika určitě v budoucnu mohli stát.

Na závěr lze říci, že tato práce naplnila cíle, stanovené na jejím začátku. Byla zmapována profesní skladba studentů oboru Sociální pedagogika na Pedagogické fakultě JU v Českých Budějovicích, podařilo se zjistit, jak studenti hodnotí význam a přínos studia, zda došlo k rozvoji některých kompetencí studentů a v jaké profesi či oblasti spatřují své budoucí uplatnění.

11 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna Pedagogika: Vybrané problémy*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, 1994. ISBN 80-223-0817-X.

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. 3. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80-969944-0-3.

BAKOŠOVÁ, Zlatica. Perspektívy sociálnej pedagogiky ako vednej disciplíny. In: *Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, s. 33-40. ISBN 978-80-87182-08-6.

BELZ, Horst a Marco SIEGRIST. *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-479-6.

EMMEROVÁ, Ingrid. Sociálny pedagóg jako pomáhajúca profesia, súčasný stav a perspektívy. In: *Sociální pedagogika ve střední Evropě 2010, současný stav a perspektivy: Inovace a nové trendy*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, s. 173-179. ISBN 978-80-87182-08-6.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HATÁR, Ctibor, Katarína SZÍJJÁRTÓOVÁ a Marianna HUPKOVÁ. *Základy sociálnej pedagogiky pre pomáhajúce profesie*. 1. vyd. Nitra: Pedagogická fakulta UKF v Nitre, 2007. ISBN 978-80-8094-174-1.

HRADEČNÁ, Marie. et al. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-015-7.

HRONCOVÁ, Jolana. Vzťah sociálnej pedagogiky a sociálnej práce v teoretickej reflexii i v praxi – história a súčasnosť. In: *Sociální pedagogika ve Střední Evropě 2010: Inovace a nové trendy*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2010, s. 29-40. SBN 978-80-87182-15-4.

HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS et al. *K dejinám sociálnej pedagogiky v Európe*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-072-3.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, Pedagogická fakulta. *Podklady pro akreditaci: Žádost o akreditaci bakalářského studijního programu B 7507 Specializace v pedagogice, studijní obor Sociální pedagogika*. České Budějovice, 2003.

KAPOUNOVÁ, Jana. *Počítačové zpracování diplomových prací*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2012.

KLAPILOVÁ, Světlá. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2000. ISBN 80--7067-669-8.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, Tauris, 2001. ISBN 80-211-0372-8.

KRAUS, Blahoslav. Sociální pedagogika v kontextu společenských proměn. In: *Sociální pedagogika ve střední Evropě 2010: Inovace a nové trendy*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2010, s. 11-16. ISBN 978-80-87182-15-4.

KRAUS, Blahoslav. Minulost, přítomnost a perspektivy české sociální pedagogiky. In: *Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy*. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2009, s. 354. ISBN 978-80-87182-08-6.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ et al. *Člověk, prostředí, výchova: K otázkám sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.

KRISTKOVÁ, Lenka. *Profesní uplatnění sociálních pedagogů na trhu práce*. Brno, 2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: Úvod do studia oboru*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4.

- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.
- PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1999. ISBN 80-210-1946-8.
- PŘADKA, Milan. Změny významu "sociální" (pedagogika)?. In: NĚMEC, Jiří et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 2002, s. 9-14. ISBN 80-7315--012-3.
- PUKÝŠOVÁ, Adéla. *Uplatnění absolventů sociální pedagogiky na trhu práce*. Brno, 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.
- PUNCH, Keith F. *Základy kvantitativního šetření*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-381-9.
- ŠTVERÁK, Vladimír. *Dějiny pedagogiky II*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1991.
- Anotace studijních oborů a jejich kombinací otevřených na PF v přijímacím řízení 2012/13. *Pedagogická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: http://pf.ujep.cz/files/prijimacky/PF_Anotace_studijnich_oboru_201213.pdf
- Informace o studijním oboru, požadavky k přijímacím zkouškám. *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: http://www.pf.jcu.cz/education/applicants/p_sop.php
- Katedra pedagogiky. *Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://pedagogika.ff.cuni.cz/node/63>
- Klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO). *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_zamestnani_%28cz_isco%29
- Přehled oborů Pdf. *Univerzita Hradec Králové* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-rizeni/pedagogicka-fakulta/Documents/2012-13/SPETB.pdf>

Přehled oborů Pdf. *Univerzita Hradec Králové* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.uhk.cz/cs-cz/studium/prijimaci-rizeni/pedagogicka-fakulta/Documents/2012-13/NPE.pdf>

Sociální pedagogika. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/sp2013_1.pdf

Sociální pedagogika. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/ped2013.pdf>

Studijní obor Sociální pedagogika a poradenství. *Masarykova univerzita Filozofická fakulta* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.muni.cz/phil/study/fields/426>

Studijní obor Sociální pedagogika a poradenství. *Masarykova univerzita Filozofická fakulta* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.muni.cz/phil/study/fields/7000>

Studijní obor Sociální pedagogika a volný čas. *Masarykova univerzita Filozofická fakulta* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.muni.cz/phil/study/fields/4626>

Studijní obor Sociální pedagogika a volný čas. *Masarykova univerzita Filozofická fakulta* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.muni.cz/phil/study/fields/8039>

Studijní programy katedry sociální pedagogiky. *Ostravská univerzita v Ostravě* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://www.osu.cz/index.php?id=6085>

Studijní obory pro akademický rok 2013/2014. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/socialni-pedagogika-1/>

Studijní obory pro akademický rok 2013/2014. *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/obor/socialni-pedagogika/>

Studijní obory pro akademický rok 2012/2013. *Husitská teologická fakulta Univerzita Karlova v Praze* [online]. [cit. 2013-05-30]. Dostupné z: <http://www.htf.cuni.cz/HTF-92.html#9>

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/mladez/zakon-c-563-2004-sb-o-pedagogickych-pracovnicich>

Zákon o sociálních službách: zákon č. 108/2006 Sb. [online]. [cit. 2013-05-29]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s174&q174=all>

12 SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník
2. DVD s plným zněním bakalářské práce

Dotazník: Uplatnění absolventů oboru Sociální pedagogika PF JU

Vážení respondenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku. Tento dotazník je zcela anonymní a zjištěné informace poslouží výhradně k výzkumným účelům bakalářské práce.

Pokyny k vyplnění: přečtěte si, prosím, následující otázky a výroky a doplňte, popřípadě zakroužkováním označte tu variantu, se kterou se nejvíce ztotožňujete.

1. Jste muž žena

2. Vaše předchozí studium:

gymnázium

SOŠ (uvedte jaká)

SOŠ s pedagogickým nebo sociálním zaměřením

VOŠ (uvedte jaká)

VOŠ s pedagogickým nebo sociálním zaměřením

VŠ (jaký obor)

3. Jaká je Vaše současná profese?

4. Profese, kterou v současné době vykonáváte, spadá do oblasti:

a) školství

b) práce a sociálních věcí

c) zdravotnictví

d) vnitra

e) obrany

f) veřejně prospěšné či charitativní práce

g) soukromého sektoru

h) jiné, uveďte

i) aktuálně bez zaměstnání

U otázek č. 5 – 7 vyznačte odpověď pomocí posuzovací škály, a to u všech nabízených možností.

výrazně ano (výborný)	spíše ano (spíše dobrý)	přibližně ano (průměrný)	spíše ne (spíše špatný)	naprosto ne (zcela špatný)
1	2	3	4	5

5. Do jaké míry předpokládáte, že absolvování studia bude mít vliv a umožní Vám:

a) prohloubit znalosti v oblasti mého zájmu	1	2	3	4	5
b) zvýšit mou dosavadní pracovní kvalifikaci	1	2	3	4	5
c) změnit původní profesi, zaměstnání	1	2	3	4	5
d) splnit kvalifikační požadavek zaměstnavatele	1	2	3	4	5
e) získat akademický titul	1	2	3	4	5
f) umožnit kariérní postup v současném zaměstnání	1	2	3	4	5
g) získat širší uplatnění na trhu práce	1	2	3	4	5
h) kvalifikovaně pomáhat lidem	1	2	3	4	5

6. Označte, do jaké míry předpokládáte, že studium prohloubí Vaši:

a) schopnost vychovávat a vzdělávat	1	2	3	4	5
b) schopnost vykonávat reedukační (převýchovnou) práci	1	2	3	4	5
c) schopnost vykonávat poradenskou práci	1	2	3	4	5
d) schopnost realizovat preventivní činnosti	1	2	3	4	5
e) schopnost vést a řídit tým lidí	1	2	3	4	5
f) schopnost komunikace s klientem	1	2	3	4	5

7. Po absolvování studia Sociální pedagogiky vidím šanci na uplatnění

v následujících oblastech:

a) školní kluby, družiny, domovy mládeže	1	2	3	4	5
b) dětské domovy (vychovatel v ubytovacím zařízení)	1	2	3	4	5
c) domy dětí a mládeže, střediska volného času	1	2	3	4	5
d) instituce výchovného poradenství (vých. poradci ve školách)	1	2	3	4	5
e) systémy preventivní výchovné péče (koordinátor nebo metodik
prevence, krizová centra, střediska pro mládež)	1	2	3	4	5

g) sociálněvýchovná a osvětová činnost zaměřená na seniory	1	2	3	4	5
h) oblast penitenciární a postpenitenciární péče (vychovatelé v nápravných zařízeních, věznicích, mediační a probační pracovník)	1	2	3	4	5
i) sociální asistenti a sociální kurátoři pro mládež	1	2	3	4	5
j) instituce sociálně výchovné péče o seniory	1	2	3	4	5
k) ústavy sociální péče	1	2	3	4	5
l) rezort vnitra - utečenecké tábory, kriminální prevence, okrsková služba	1	2	3	4	5
m) humanitární a charitativní instituce, střediska křesťanské pomoci	1	2	3	4	5
n) jiné, uveďte					

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který jste vyplnění dotazníku věnovali.

Soňa Jurásková, studentka 3. ročníku oboru Sociální pedagogika, JU v Č. Budějovicích, Pedagogická fakulta